

muzej suvremene umjetnosti /
museum of contemporary art
— zagreb

IZVJEŠĆE O IZVRŠENJU PROGRAMA RADA I RAZVITKA MUZEJA SUVREMENE UMJETNOSTI ZA 2025. GODINU

PROSINAC, 2025.

UVOD	2
1. OPĆI PODACI	3
2. CILJEVI	3
3. PROGRAMSKA DJELATNOST	5
3.1. PROGRAMI SUKLADNI STRATEŠKIM PRIORITETIMA	5
1. <i>Otkup umjetničkih djela</i>	5
2. <i>Muzejski postavi</i>	5
2.1. <i>Novi stalni postavi</i>	5
3. <i>Programi suradnje s nezavisnim organizacijama i umjetnicima</i>	6
3.1. <i>Rezidencije umjetnika – umjetnička istraživanja</i>	6
3.2. <i>Koprodukcije i projektna partnerstva</i>	6
3.3. <i>Programi namijenjeni susjedstvu/kvartu</i>	9
4. <i>Programi poticanja kulture dobrodošlice (interkulturni)</i>	11
5. <i>Međunarodna suradnja</i>	13
5.1. <i>Gostovanja stranih umjetnika u Zagrebu</i>	13
5.3. <i>EU projekti kulturne suradnje, razmjene i mobilnosti</i>	15
5.4. <i>Međunarodna suradnja – projektna partnerstva</i>	16
3.2. OSTALI NOVI PROGRAMI	19
1. <i>Muzejska djelatnost</i>	19
1.1. <i>Nove interpretacije muzejske zbirke</i>	19
3.3. OSTALI REDOVNI PROGRAMI	20
1. <i>Muzejska djelatnost</i>	20
1.1. <i>Nove interpretacije muzejske zbirke</i>	20
1.1.1. <i>Ciklus Okidači</i>	21
1.1.2. <i>Atelijer Kožarić, Laboratorij za oživljavanje</i>	22
1.1.3. <i>Zbirka Richter, SintArt</i>	23
1.2. <i>Redovna programska djelatnost: stručni odjeli</i>	24
1.2.1. <i>Odjel zbirke</i>	24
1.2.2. <i>Eksperimentalno istraživački odjel</i>	28
1.2.3. <i>Odjel za edukativnu djelatnost</i>	29
1.2.4. <i>Dokumentacijsko informacijski odjel</i>	34
1.2.5. <i>Audio-vizualni odjel</i>	34
1.2.6. <i>Knjižnica</i>	35
1.2.7. <i>Odjel zaštite i restauracije</i>	36
1.2.8. <i>Odjel za programsko-izložbenu djelatnost</i>	37
1.2.9. <i>Izdavačka djelatnost</i>	40
4. KOMUNIKACIJE S JAVNOSTIMA I RAD S PUBLIKOM	43
5. UNAPREĐENJA U UPRAVLJANJU USTANOVOM	45
6. UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA	46
7. TEKUĆE, INVESTICIJSKO ODRŽAVANJE I KAPITALNI PROJEKTI	46
8. UPRAVLJANJE IMOVINOM	47
9. FINACIJSKI POKAZATELJI	48

UVOD

U skladu s Programom razvoja kulture Grada Zagreba 2024. – 2030., koji je Gradska skupština Grada Zagreba usvojila 2023. godine, program Muzeja suvremene umjetnosti usmjeren je na ostvarivanje niza strateških prioriteta definiranih tim dokumentom.

Djelovanje Muzeja u zajednici postavljeno je kao prioritet sa svrhom da Muzej postane aktivan sudionik u svakodnevnom životu građana, transformirajući se u središte okupljanja i dijaloga, mjesto za kvalitetno provođenje vremena, ali i prostor za raznovrsne stručne i međusektorske suradnje. Stručnim radom, aktivnostima odjela i različitim pratećim programima, ostvaruje se **temeljna misija Muzeja** – sakupljanje, zaštita, čuvanje, prezentacija i interpretacija umjetničke i arhivske građe iz područja vizualnih umjetnosti 20. i 21. stoljeća. Na taj način građa postaje dostupna široj javnosti **kroz programe koji potiču veću dostupnost i uključivost kulture**, posebice u lokalnim zajednicama, te kroz edukaciju, medijaciju i predstavljanje muzejske građe kao materijalnog i nematerijalnog kulturnog dobra.

Programi Muzeja oslanjaju se na vrijednu umjetničku i arhivsku građu i osmišljeni su s namjerom poticanja sudjelovanja različitih društvenih skupina, posebno onih koje su tradicionalno manje zastupljene u kulturnim aktivnostima. Na taj način teži se stvaranju inkluzivne i angažirane zajednice koja prepoznaje ovu instituciju kao ključan dio svog kulturnog i društvenog života. Poseban naglasak stavljen je na **poticanje kulture dobrodošlice i stvaranje inkluzivnog prostora** u kojem se svatko osjeća dobrodošlo i motivirano sudjelovati.

Uz ovu ključnu orijentaciju djelovanja Muzeja u zajednici, programski prioriteti uključuju i **sustavno otkupljivanje umjetničkih djela**, s naglaskom na radove živućih zagrebačkih umjetnika i umjetnica. Međutim, kao institucija koja djeluje na nacionalnoj i internacionalnoj razini te koja se **zalaže za solidarnost i osjetljivost na društvena zbivanja**, otkupljivat će se i relevantni radovi regionalnih i međunarodnih umjetnika s posebnim naglaskom na umjetnike i umjetnice iz ratom ugroženih područja. Istovremeno, Muzej razvija i osnažuje međunarodne suradnje i sudjeluje u projektima usmjerenima na pitanja klimatskih promjena i ekologije, te na **poticanje kulturne razmjene, suradnje i mobilnosti** čime dodatno razvija internacionalizaciju zagrebačke i nacionalne umjetničke scene. Muzej djeluje kao aktivan partner i katalizator promjena s namjerom da postane relevantan član lokalne zajednice, istovremeno jačajući svoju ulogu na regionalnoj i međunarodnoj umjetničkoj sceni.

U 2025. muzej je posjetilo **83.458** posjetitelja.

1. OPĆI PODACI

Naziv ustanove:	Muzej suvremene umjetnosti
Matični broj:	3205223
OIB:	78352024822
IBAN:	HR9623600001101229166
Odgovorna osoba:	Vesna Meštrić, vršiteljica dužnosti ravnateljica od 1.10.2023. do 29.2.2024., ravnateljica od 1.3.2024.
Sjedište ustanove:	Avenija Dubrovnik 17, 10 010 Zagreb Kontakt (broj telefona, adresa e-pošte): 01 6062 700, msu@msu.hr
Članovi Upravnog vijeća i trajanje mandata:	Ana Škegro, predsjednica, mandat do 13.1.2030. Nada Beroš, zamjenica predsjednice, mandat do 12.12.2029. Vesna Leiner, mandat do 12.12.2029. Davor Mišković, mandat do 12.12.2029. Aleksandar Milošević, mandat do 12.6.2028.
Poveznica na internetske stranice:	www.msu.hr
Službenik za informiranje:	Zvezdana Murseli
Povjerenik za zaštitu dostojanstva radnika:	Ivan Salečić
Službenik za zaštitu osobnih podataka:	Sanela Tepić
Broj zaposlenika:	63

2. CILJEVI

Kao temelj za izradu i donošenje Godišnjeg programa rada i razvoja Muzeja suvremene umjetnosti, u ovom poglavlju definirani su glavni ciljevi planirani za 2025. godinu. Ciljevi su bili usklađeni s programskim i financijskim planom, a program je bio usmjeren na jačanje uloge Muzeja u zajednici, razvoj publike, razvoj muzejskih zbirki i arhiva, širenje međunarodne suradnje i vidljivosti te kontinuirano ulaganje u infrastrukturni razvoj i financijsku stabilnost institucije.

1. Muzej u zajednici – sinergija u zajednici

Ovaj cilj ostvaren je aktivnostima koje su ojačale povezanost Muzeja s lokalnom zajednicom. Ključnu ulogu pritom imali su izložbeni programi, s posebnim naglaskom na samostalnu izložbu Andreje Kulunčić i njemačkog umjetnika Jana St. Wernera.

Izložba Andreje Kulunčić pružila je pregled njezina tridesetogodišnjeg rada, s fokusom na teme feminizma, migracija, radničkih prava, rodne ravnopravnosti, integracije i kulturne raznolikosti. Edukativne radionice i diskurzivni programi uz izložbu omogućili su posjetiteljima aktivno sudjelovanje, potičući kritično promišljanje i angažman oko ključnih društvenih pitanja. Interkulturalna suradnja bila je jedan od važnih aspekata programa: aktivnosti koje su povezivale strane radnike s lokalnim stanovništvom pridonijele su promicanju inkluzivnosti i otvorenosti, a prostor Muzeja dodatno se profilirao kao mjesto dostupno različitim društvenim skupinama.

Izložba Jana St. Wernera transformirala je izložbeni prostor u zvučni ambijent u kojem je zvuk oblikovao percepciju i kretanje posjetitelja te poticao njihovo aktivno sudjelovanje. Istodobno, intervencija Tima Herbsta na južnom platou Muzeja, koja je uključila postavljanje skulpture namijenjene i kao platforme za skejtere, izravno je povezala umjetnost s potrebama lokalne zajednice.

Tijekom godine realizirano je i nekoliko izložbi manjeg formata u suradnji i koprodukciji s različitim partnerima, uključujući udruge, kulturne i obrazovne institucije te aktivno sudjelovanje umjetnika. Među

njima su tematske izložbe „Mreža motovunskih susreta“, „Mogućnosti za '25“, „Genre film festival“, kao i samostalna izložba Rose Barbe. Ovi su programi ojačali mrežu suradničkih kulturnih institucija i povećali vidljivost Muzeja u zajednici, nudeći primjere razmjene znanja i iskustava te razvoj novih pristupa u komunikaciji s posjetiteljima.

U navedenim programima Muzej je surađivao s udrugama i organizacijama nezavisne kulturne scene, među kojima su Subversive Festival, Hrvatski filmski savez, Kinoklub Zagreb, Klubvizija, Format C, Multimedijalni institut (MaMa), Divert, Kik Melone, Objekt plesa i druge. Edukativni i participativni popratni programi izložbi omogućili su građanima aktivno uključivanje u rad Muzeja, s fokusom na teme važne za lokalnu zajednicu. Pojedini izložbeni projekti pridonijeli su i uključivanju muzejskih programa u obrazovni proces kroz suradnju sa Sveučilištem u Zagrebu, Akademijom likovnih umjetnosti, Arhitektonskim fakultetom te Školom primijenjene umjetnosti i dizajna.

2. Otvorenost zbirke i arhiva

U 2025. godini realizirani su izložbeni programi koji su muzejske zbirke i arhive aktivirali kao polazište za višeslojna tumačenja, različite medijske registre i različite modele suradnje. Posebno se ističu ciklusi „Laboratorij za oživljavanje“ i „SintArt“, u okviru kojih su ostvarene izložbe i popratni programi s gostujućim umjetnicima: Sinišom Ilićem, Hanom Miletić, Nikom Radić i Igorom Rufom. Navedeni programi otvorili su nove interpretacije zbirke kroz suvremene umjetničke prakse i kritički dijalog s aktualnim društvenim i kulturnim kontekstima.

Važan iskorak ostvaren je i kroz suradnju s Muzejom moderne umjetnosti u New Yorku (MoMA), gdje su u stalnom postavu predstavljene ključne umjetničke tendencije šezdesetih godina u Zagrebu te je dodatno ojačana međunarodna vidljivost i prepoznatljivost muzejske zbirke. Uključivanje odabranih radova u stalni postav MoMA-e u trogodišnjem razdoblju predstavlja važan doprinos međunarodnoj promociji zbirke, kao i valorizaciji zagrebačkog umjetničkog konteksta u globalnim narativima povijesti umjetnosti.

Paralelno s izložbenim aktivnostima, realizirani su edukativni programi koji su uveli nove načine interpretacije i približavanja zbirke različitim publikama. Povodom 50. obljetnice osnivanja Grupe šestorice autora osmišljena je pješačka tura i strip, čime je njihovo djelovanje predstavljeno u formatu pristupačnom mlađoj publici i širem krugu posjetitelja. Pokrenut je i ciklus kratkih edukativnih filmova „Abeceda grafike“, usmjeren na sustavno predstavljanje grafičkog medija unutar zbirke, razvoj vizualne pismenosti i širenje digitalnih edukativnih sadržaja Muzeja.

U odnosu na plan, dogodila su se određena odstupanja u dijelu programa. Planirana realizacija četvrte, završne dionice „Zbirke kao glagol“, kojom se zaokružuje koncept „postava u nastajanju“, odgođena je zbog sanacije mikroklimatskih uvjeta. Također, ciklus „Okidači“ realiziran je djelomično jer je uslijed prodiranja vode izložbeni prostor privremeno zatvoren, pa izložbe Viktora Popovića i Kristijana Kožula nisu mogle biti ostvarene u planiranom terminu. Izložbe su pripremljene te će biti realizirane čim se prostor ponovno vrati u funkciju.

3. Razvoj suradnje na nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini

Razvoj suradnje na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini omogućio je Muzeju snažniju prisutnost u međunarodnom kontekstu te daljnje umrežavanje s relevantnim institucijama i partnerima. Suradnički izložbeni projekti s Muzejom moderne umjetnosti (MoMA) u New Yorku i Muzejom animacije u Hangzhouu omogućili su međunarodnu prezentaciju muzejske zbirke i arhivske građe, pri čemu su u fokus postavljene ključne umjetničke tendencije druge polovice 20. stoljeća, čime je dodatno ojačana međunarodna vidljivost Muzeja. Nadalje, sudjelovanje Muzeja u međunarodnom projektu Museum of the Commons, koji okuplja umjetničke institucije, kulturne organizacije i sveučilišta, pridonijelo je jačanju njegove pozicije unutar međunarodnih kulturnih mreža te razmjeni znanja i praksi u području suvremenih muzejskih politika i upravljanja zajedničkim dobrima.

4. Infrastrukturno poboljšanje zgrade i modernizacija prostora

Infrastrukturnim unapređenjem zgrade i modernizacijom prostora cilj je bio osigurati optimalne uvjete za izlaganje i čuvanje umjetničkih djela. U 2025. godini planirane investicije odnosile su se na parcijalnu hidroizolaciju ravnih krovova i terasa, uspostavu stabilnih mikroklimatskih uvjeta u čuvaonicama i dijelu izložbenih prostora, zamjenu izložbene rasvjete, te modernizaciju informatičkog sustava. Provedbom navedenih ulaganja poboljšani su tehnički i sigurnosni sustavi. Investicije realizirane u 2025. godini pridonijele su cjelovitom poboljšanju muzejske infrastrukture i kvaliteti izložbenih uvjeta.

3. PROGRAMSKA DJELATNOST

3.1. PROGRAMI SUKLADNI STRATEŠKIM PRIORITETIMA

1. Otkup umjetničkih djela

Strategija otkupa umjetničkih djela za 2025. godinu definirana je prema nekoliko ključnih kriterija. U prvom planu bio je daljnji razvoj muzejskih zbirki, pri čemu su planirane akvizicije usmjerene na jačanje reprezentativnosti zbirke u odnosu na narative nacionalne suvremene umjetnosti, kao i na sustavnije uključivanje recentnih umjetničkih praksi. Istodobno, polazeći od načela solidarnosti i osjetljivosti prema aktualnim globalnim društvenim zbivanjima, predviđen je i otkup radova umjetnika_ica iz ratom ugroženih područja.

1.	Rehaf Al Batniji	Eating sands	2020.	digitalni print na 3 gr Hahnemuhle foto papiru, pričvršćenom na besiselinskoj pjenastoj ploči, u samostojećem okviru (3 cm okvir, staklo debljine 2 mm)	60 x 70 cm, prva edicija od 5	Vrijednost: 2.000,00€
2.	Mihael Klanjčić	Bez naziva (stepenica 1)	2025.	gazište aluminijskih ljestvi, transparentni pleksiglas u boji	4,4 x 54,2 x 9 cm	Vrijednost: 2.700,00€
3.	Dora Ramljak	Radial Drift	2025.	video esej, edicija 1 od 1	16:9; 1920 x 1080p; 6:33 min	Vrijednost: 3.400,00€
4.	Josip Rončević	Pokretne stepenice (uzlazno) / Pokretne stepenice (silazno)	2025.	akrilik / platno	2 x (105 x 95,7 cm)	Vrijednost: 4.000,00€
5.	Ivan Posavec	Srp i čekić I	1984.	crno-bijela fotografija / platno, edicija 1/1	150 x 150 cm	Vrijednost: 5.000,00€
6.	Ivan Posavec	Srp i čekić II	1984.	crno-bijela fotografija / platno, edicija 1/1	150 x 150 cm	Vrijednost: 5.000,00€
7.	Vlasta Delimar	Šetnja kao Lady Godiva	2001.	fotografija / impregnirano plastificirano platno, edicija: 0	300 x 500 cm	Vrijednost: 7.900,00€
8.	Marko Tadić	Pokretni elementi	2016.	multimedijska instalacija; drvena konstrukcija, animirani film	6' 40"	Vrijednost: 7.600,00€
9.	David Maljković	Bez naziva (kalup koncept automobila Peugeot Moovie)	2014. g.	stakloplastika	75 x 250 x 155 cm	Vrijednost: 50.987,00€

2. Muzejski postavi

2.1. Novi stalni postavi

Naziv programa: **Zbirka kao glagol: Cvijeće – ne cvijeće – nešto treće** (radni naslov)

Autorica koncepcije: Zdenka Badovinac

Suradnici: kustoski tim MSU-a

Mjesto održavanja: izložbeni prostor sjever – 3. kat

Vrijeme održavanja: 2025.

Vrsta programa: izložba, tematska

Nakon što je prethodne godine obilježena sedamdeseta obljetnica osnivanja MSU-a, Odjel zbirki nastavio je rad na četvrtoj i završnoj dionici projekta „Zbirka kao glagol“. Tijekom 2025. godine izrađena je koncepcija završne cjeline radnog naslova „Cvijeće – ne cvijeće – nešto treće“, koja se sadržajno i metodološki nadovezuje na dosad realizirane cjeline „Tužne pjesme rata“, „Drugarstvo“ i „Budućnosti“, pri čemu se suprotstavlja ideji jedinstvenog narativa povijesti i umjesto toga otvara prostor mnoštvu priča i njihovih pripovjedača.

U okviru pripreme završne dionice napravljen je izbor radova iz muzejskih zbirki, razrađena je struktura postava te su pripremljeni svi ključni elementi realizacije. Međutim, planirana realizacija četvrte dionice nije provedena u predviđenom terminu zbog sanacije i uspostave stabilnih mikroklimatskih uvjeta u izložbenim

prostorima. Mikroklimatski uvjeti uspostavljeni su krajem godine, te je planirano da završna dionica bude realizirana u prvoj polovici 2026. godine, čime će se finalizirati cjelokupni projekt „postava u nastajanju“, uz paralelne korekcije i dorade unutar već postojećih tematskih cjelina.

3. Programi suradnje s nezavisnim organizacijama i umjetnicima

3.1. Rezidencije umjetnika – umjetnička istraživanja

Naziv programa: Rezidencijalni programi s fokusom na ekološke teme i klimatske promjene

Voditeljica: Ana Škegro

Vrijeme održavanja: ožujak – prosinac, 2025.

Tijekom jeseni 2025. godine započelo je istraživanje Vanje Babića koje će trajati do jeseni 2026. kada će u MSU biti predstavljeni rezultati autorova istraživanja. Fokus Babićevog istraživanja su ruderalne biljke (od lat. rudus — ruševina) – specijalistice za živote na rubu: uz ceste, na gradilištima, u fugama pločnika, uz rub kontejnera. One su pionirke poremećenih staništa — brze, izdržljive i često podcijenjene. Njihov “ne-estetski” status tek je stvar dogovora: kad se promijeni kadar i uspori pogled, otkriva se dizajn listova, arhitektura stabljika i mikrofauna koja o njima ovisi. U ovom istraživanju Babić promatra samonikle biljke koje niču iz betona kao znakove otpornosti i suživota. Fascinira ga njihova sposobnost da nastanjuju prostore poremećaja — gradilišta, rubove pločnika, mjesta gdje se grad ne uspijeva zacijeliti. Poseban fokus u istraživanju zauzima ambrozija, ozloglašena zbog peludnih alergija i gotovo simbol “nepoželjne” biljke, a ipak i nositeljica slojeva znanja i mogućih upotreba. Kroz povijest “korova” autor propituje granice između korisnog i suvišnog, prirodnog i umjetnog, ruševine i života koji iz nje niče. U estetici “čistog” modernizma pukotina je manjak; u ekološkoj estetici — pukotina je šansa.

3.2. Koprodukcije i projektna partnerstva

Nekoliko manjih izložbi realizirano je u suradnji i koprodukciji s različitim partnerima, uključujući udruge te institucije iz područja kulture i obrazovanja, uz aktivno sudjelovanje umjetnika. Takvi suradnički formati pridonijeli su jačanju mreže kulturnih aktera i povećanju vidljivosti programa, a ujedno su ponudili primjere dobre prakse koji potiču razmjenu znanja, iskustava i radnih metodologija te razvoj novih modela komunikacije s posjetiteljima u muzejskom okruženju.

Naziv programa: *Mreža motovunskih susreta*

Kustosice: Branka Benčić, Jasna Jakšić

Mjesto održavanja: Black box

Vrijeme održavanja: 20.3.- 4.5. 2025.

Vrsta programa: izložba, tematska

Suradnja: Muzej moderne i suvremene umjetnosti, Rijeka, Etnografski muzej, Pazin

Izložba je predstavila Motovunske likovne susrete – međunarodnu, višegodišnju manifestaciju vizualnih umjetnika koja se održavala u Motovunu, u Istri, između 1972. i 1984. godine. U tom je razdoblju realizirano ukupno 11 susreta, na kojima su sudjelovali umjetnici različitih poetika, generacija i provenijencija, a program je funkcionirao kao platforma za razmjenu ideja, eksperiment i neposredan rad u specifičnom lokalnom kontekstu. Susrete su suorganizirali Galleria del Cavallino iz Venecije i Etnografski muzej Istre u Pazinu, uz Galeriju suvremene umjetnosti iz Zagreba (danas MSU), koja se projektu pridružuje 1976. godine. Posebno se ističu susreti realizirani od sredine 1970-ih do početka 1980-ih, koji su kroz jasno definirane teme registrirali tada aktualne umjetničke tendencije i promjene medija: Projekt urbane intervencije (1974.), Identitet (1976.), Novi pejzaž, fotografija i polaroid (1977.), Serigrafija (1978.), Transformacije papira (1979.), Mladi '80. / Nova slika (1980.), Nova skulptura (1981.), Na papiru (1983.) te završni susret Postmoderna arhitektura i motovunsko arhitektonsko naslijeđe (1984.).

Povezujući lokalne umjetnike s mladim i renomiranim, hrvatskim i međunarodnim umjetnicima, u Motovunskim je susretima tijekom godina sudjelovalo više od stotinu umjetnika kao što su: Marina Abramović, Claudio Ambrosini, Ivan Ladislav Galeta, Tomislav Gotovac, Živa Kraus, Sanja Iveković, Dalibor Martinis, Julije Knifer, Ivan Kožarić, Zdravko Milić, Josip Diminić, Ivan Matejčić, Dora Maurer, François Morellet, Michele Sambin, Duba Sambolec, Mladen Stilinović, Miroslav Šutej, Ulay, Goran Trbuljak, Luigi Viola i drugi.

U popratnom programu održan je razgovor sa sudionicima Motovunskih susreta i Cetinjskih bijenala 29.4. 2025. U moderiranom razgovoru kojeg su vodile Branka Benčić i Jasna Jakšić sudjelovali su Jusuf Hadžifejzović, Živa Kraus, Zvonko Maković i Dalibor Martinis.

Naziv programa: **Mogućnosti za '25**

Kustosica: Leila Topić

Mjesto održavanja: Black box

Vrijeme održavanja: 3. 7. – 31. 8. 2025.

Vrsta programa: izložba, tematska

Suradnja: Akademija likovnih umjetnosti, Zagreb

U okviru projekta *Mogućnosti za '25* u Muzeju suvremene umjetnosti realizirana je samostalna izložba Leonarda Loscialea *Sisto Re* (3. 7. – 31. 8. 2025.) kojom je predstavljen novi ciklus skulptura i ambijentalnih instalacija koje propituju odnose moći, praznine i kontemplacije. Projekt *Mogućnosti za '25* nadovezuje se, neizravno, na kustosku viziju Davora Matičevića i njegove *Mogućnosti za '71*, reafirmirajući koncept suradnje između MSU-a i ALU-a te pružajući platformu mladim umjetnicima za prezentaciju istraživačkih, procesualnih i eksperimentalnih praksi. Ovogodišnji odabranik bio je Leonardo Losciale, kipar i glazbenik, čiji rad istražuje odnose moći i nemoći, čina i ne-djela te prostor kao stanje napetosti između materijalnog i praznog. Deliberativni procesi oko izbora umjetnika u sklopu izložbe odvijali su se kroz zajedničke rasprave članova radne skupine u sastavu: Nikola Ukić (TU Dortmund), Josip Zanki (Akademija likovnih umjetnosti u Zagrebu), Vlasta Žanić (Akademija likovnih umjetnosti u Zagrebu), Renata Šparada (slobodna kustosica) i Leila Topić (Muzej suvremene umjetnosti). Sastanci su uključivali argumentirane prijedloge, prezentacije i evaluacije prijedloga prema estetskim, konceptualnim i istraživačkim kriterijima usklađenima s ciljevima izložbenog programa. Nikola Ukić sudjelovao je u radu radne skupine putem platforme Zoom zbog svojih nastavnih obveza na TU Dortmundu, a odluka o odabiru umjetnika donesena je većinom glasova nakon detaljne rasprave.

Loscialeova izložba je obuhvatila šest skulptura i ambijentalnih instalacija izrađenih od sirove gline, metala, balona, pumpi i ventilatora, uz integrirane zvučne i svjetlosne elemente koji reagiraju na prisutnost posjetitelja. Središnji rad, monumentalna figura *Sisto Re*, oblikovana od gline, referira se na Agambenovu figuru *homo sacer* i pitanje granica djelovanja u suvremenom društvu.

Cilj programa bio je promicati eksperimentalne i istraživačke prakse mladih autora te ojačati dijalog između obrazovnih i muzejskih institucija. U vrijeme trajanja izložbe održan je 24. 7. 2025. razgovor s umjetnikom.

Naziv programa: **Martina Mezak: Arhivi budućnosti / Archives of Tomorrow**

Kustosica: Radmila Iva Janković

Mjesto održavanja: Black box

Vrijeme održavanja: ožujak 2026.

Vrsta programa: izložba, samostalna

Projekt *Kabinet svjesnosti* razvijen je u sklopu zamišljenog ciklusa *Arhivi budućnosti* i bavi se odnosom tehnologije i ljudske svijesti. Umjetnica je tijekom 2025. godine razradila autorsku koncepciju te konceptijski i tehnički plan postava multimedijalne instalacije koja se sastoji od četiri projekcijska platna, zvuka i laserske svjetlosti.

Izložba *Arhivi budućnosti: Kabinet svjesnosti* nije realizirana u planiranom terminu u studenom 2025. zbog pomicanja rasporeda drugih programa u prostoru Black Boxa. Budući da je projekt bio planiran za ovu godinu, Martina Mezak je u potpunosti razvila autorsku koncepciju i prostorno-tehnički plan postava, što uključuje razradu idejnog, sadržajnog i izvedbenog aspekta projekta za izložbu koja će biti realizirana u drugoj polovici veljače 2026.

Naziv programa: **Genre Film Festivala (GEFF) 1963. – 1969.**, retrospektiva

Autori koncepcije izložbe: Diana Nenadić i Darko Šimičić

Kustosica: Bella Rupena

Vrijeme održavanja: 11.12.2025. – 15.2.2026.

Vrsta programa: izložba, tematska

Suradnja: Hrvatski filmski savez

Izložba *GEFF 1963–1969* predstavila je jedno od ključnih poglavlja povijesti hrvatske i jugoslavenske avangardne kinematografije. Genre film festival, GEFF, prvi festival eksperimentalnog filma u bivšoj Jugoslaviji i istočnoj Europi, djelovao je u Zagrebu od 1963. do 1970. godine te bio važna platforma za razvoj strukturalnog filma, konceptualne umjetnosti i interdisciplinarnih istraživanja. Izložba je rekonstruirala nastanak i djelovanje GEFF-a, čije su ideje proizašle iz kruga zagrebačkih kinoamatera i intelektualaca okupljenih oko Mihovila Pansinija. Festival je poticao istraživanje granica filmskog izraza, spajanje amaterskog i profesionalnog stvaralaštva te povezivanje filma s drugim umjetnostima i znanostima. GEFF je bio mjesto razmjene ideja i praksi, a njegovi programi obuhvaćali su natjecateljske, informativne i eksperimentalne selekcije te niz popratnih aktivnosti – performanse, predavanja, koncerte, izložbe i rasprave.

Kroz četiri održana izdanja (1963., 1965., 1967. i 1969.) GEFF je otvorio teme poput „Antifilma“, „Kibernetike i estetike“ te „Seksualnosti kao puta u novi humanizam“, najavljujući suvremene koncepte koji su u svjetskom kontekstu bili tek u nastajanju. U žirijima su sudjelovali istaknuti umjetnici, redatelji, kritičari i filozofi – među njima V. Mimica, D. Makavejev, M. Pansini, V. Richter i R. Putar – što je dodatno potvrdilo interdisciplinarni karakter festivala.

Izložbeni postav obuhvatio je filmske radove s GEFF-a, arhivske dokumente, plakate, fotografije, biltene, pisma, časopise, diplome, te dokumentaciju i artefakte povezane s festivalom i njegovim sudionicima. Građa je prikupljena iz zbirke Muzeja suvremene umjetnosti, Hrvatskog filmskog saveza, Instituta Tomislav Gotovac, Akademskog filmskog centra u Beogradu, Jugoslavenske i Slovenske kinoteke te privatnih arhiva. Posebne izložbene sekcije bile su posvećene pojedinim festivalskim izdanjima, tematskim cjelinama i odnosu GEFF-a prema drugim umjetničkim praksama 1960-ih.

Izložba je nastojala oživjeti izvorni duh festivala kao prostora otvorenosti, istraživanja i interakcije različitih disciplina. Kroz suvremenu interpretaciju, izložba je istaknula GEFF kao jedinstveni fenomen koji je, unatoč vremenskoj distanci, zadržao snagu inspiracije i aktualnosti za današnje filmske i multimedijske umjetnike. Popratni program obuhvatio je performanse umjetnice Katalin Ladik te Damira Bartola Indoša i Tanje Vrvilo, kao i dvodnevni simpozij posvećen suvremenim istraživanjima GEFF-ova nasljeđa, čime je ožvjljen izvorni istraživački i eksperimentalni duh festivala.

Naziv programa: **Eksperimentalna filmska škola**

Voditeljica programa: Ana Škegro

Vrijeme održavanja: veljača – lipanj, 2025

Suradnja: Kinoklub Zagreb, Klubvizija, Format C

U suradnji s Kinoklubom Zagreb osmišljen je i organiziran program eksperimentalne filmske škole naslovljen „KOORDINATE mjesta filmskog eksperimenta“. Program je namijenjen filmskim autorima koji žele produbiti znanje o eksperimentalnim filmskim procesima i praksama te ih nadograditi kroz istraživanje i praktičan rad na vlastitom filmu. Program se sastoji od kombinacije interdisciplinarno postavljenog koncepta predavanja mentora Vladislava Kneževića, gostujućih predavanja filmskih autora, praktičnih intenziva koji istražuju procese rada kroz analogne i digitalne tehnike te samostalnog autorskog rada na filmu. Radionica i oprema za realizaciju filmova je za sve polaznike besplatna, a rezultati radionice završeni su eksperimentalni filmovi autora koji će se javno prikazati u dvorani Gorgona u MSU početkom 2026. godine.

U okviru programa u listopadu provedena su četiri tematska predavanja mentora V. Kneževića, koja su obuhvatila povijesni pregled filmske alternative, primjere analognih i digitalnih procesa, istraživanje medijskih mogućnosti te poticanje kreativnosti i razvijanje percepcije. U istom razdoblju organizirana su i tri gostovanja autora: Marko Tadić (3. 10.), Simon Bogojević Narath (14. 10.) te Hrvoje Pelicarić i Miodrag Gladović.

U studenome realizirana su četiri intenziva posvećena analognom filmu i digitalnim praksama. U programu su sudjelovali: Dina i Vedran Gligo (Format C), Hrvoje Spudić, Hrvoslava Brkušić, Ivan Slipčević, Miro Manojlović, Neža Knez (Klubvizija) te Anton Radačić (AI). Tijekom studenoga započela je i realizacija filmova, uz samostalan rad polaznika i kontinuiranu mentorsku podršku. U prosincu fokus je bio na postprodukciji,

pri čemu su polaznici nastavili samostalan rad uz podršku mentora. U siječnju 2026. planirana je javna projekcija završenih filmova autora.

3.3. Programi namijenjeni susjedstvu/kvartu

Riječ je o aktivnostima usmjerenima na jačanje povezanosti Muzeja s lokalnom zajednicom. Posebno se istaknula intervencija Tima Herbsta, koji je na južnom platou postavio apstraktne oslikane skulpture osmišljene i kao betonske platforme za skejtere, čime su umjetnički sadržaj i potrebe korisnika javnog prostora izravno povezani. Paralelno su realizirane tematske šetnje koje su istraživale veze pojedinih gradskih lokacija s povijesnim umjetničkim zbivanjima. Edukativni i participativni programi uz izložbu Andreje Kulunčić omogućili su aktivno sudjelovanje posjetitelja i otvorili prostor za raspravu unutar lokalne zajednice.

Naziv programa: **Timo Herbst: intervencija na platou**

Kustosica: Ana Škegro

Mjesto održavanja: južni plato, MSU Zagreb

Vrijeme održavanja: 23.11.2025.

Na južnom platou MSU-a predstavljena je nova umjetnička instalacija nastala u suradnji s njemačkim umjetnikom Timom Herbstom. Oslikana betonska skulptura nastala je kao rezultat istraživačke umjetničke rezidencije Tima Herbsta tijekom 2024. Za vrijeme rezidencijalnog boravka autor je istraživao modernističku arhitekturu Zagreba promatranu kroz koncept samoupravljanja Henrija Lefebvrea kao ideje koja nadilazi ekonomske i političke okvire te postaje društveni i prostorni proces. Lefebvre je samoupravljanje shvaćao kao trajnu praksu stvaranja i sudjelovanja, od intimnih svakodnevnih gesta do oblikovanja zajedničkog života u gradu. U modernističkoj arhitekturi i urbanizmu Zagreba, posebice Novog Zagreba, može se prepoznati odjek te misli osobito u pokušajima oblikovanja prostora kolektivnosti, susreta i zajedničkog djelovanja.

Ova skulptura nije samo objekt, nego je postala mjesto okupljanja, kretanja i sudjelovanja, gdje je dinamika posjetitelja, od prolaznika ili vozača *skateboarda* i drugih koturaljki do slučajnih korisnika, postala integralni dio rada. Na taj način prostorna instalacija u Zagrebu nastavlja liniju autorovih istraživanja započetih radom u parku de la Villette u Parizu, gdje je rampa s otiscima arhitektonskih fragmenata funkcionirala kao prostorna intervencija otvorena javnosti. Herbstova praksa u cjelini usmjerena je na gestu i pokret, bilo da se radi o plesnoj koreografiji, političkim manifestacijama ili svakodnevnim koreografijama urbanog života.

Naziv programa: **Edukativno–participativni i diskurzivni programi uz izložbu Andreje Kulunčić**

Voditeljica programa: Renata Filčić

Vrijeme održavanja: svibanj – listopad, 2025.

Izložba Andreje Kulunčić *Činiti svijet boljim mjestom* u MSU-u bila je daleko od izložbe – postala je mjesto susreta, rasprave, propitivanja, ali i druženja, upoznavanja novih kultura, edukacije, zajedništva, dijeljenja. Kroz pet tematskih cjelina – feminizam, trauma, migracije, samoorganizacija i samoedukacija te Interkulturalni programi – Andreja Kulunčić istražila je društvene nejednakosti, mehanizme isključenja i mogućnosti kolektivnog djelovanja i senzibiliziranja za važne društvene teme.

Tijekom trajanja izložbe realizirano je više od 70 javnih programa, uključujući radionice, vodstva, tribine, predavanja i izvedbe, te oko 20-ak internih programa provedenih s vrtlarskom zajednicom, obližnjim vrtićkim grupama i Rehabilitacijskim centrom za stres i traumu, štíćenicima psihijatrijske ustanove Sveti Ivan i drugima. Izrazito raznolik program omogućio je posjetiteljima produbljivanje konteksta svake teme predstavljene na izložbi. Svaka aktivnost stvarala je muzejski prostor koji je živio, mijenjao se i poticao na refleksiju i akciju. Na ovoj izložbi nije bilo pasivne publike, jer su svi bili pozvani da aktivno razmišljaju, sudjeluju, pa i djeluju. Tvoreći nove zajednice, potvrdio se naslov izložbe – da umjetnost može, i mora, biti oruđe društvene transformacije, a ne samo estetike.

Detaljni opis:

U okviru opće programske cjeline, izložbu su pratila vodstva, predavanja, okrugli stolovi i tribine koje su publici omogućile neposredan susret s umjetnicom, kustosima i stručnjacima. Okrugli stol *Činiti svijet boljim mjestom* okupio je sve kustosice i suradnice umjetnice Andreje Kulunčić i tako otvorio prostor

međunarodnog dijaloga o društvenim pitanjima, dok je tribina *Žene koje mijenjaju društvo* potaknula publiku, osobito mlađe posjetitelje, na kritičko promišljanje i prepoznavanje važnosti zajedničkog djelovanja te umjetnosti i kulture kao katalizatora promjene. Edukativne radionice, poput *KreARTivke*, dale su djeci mogućnost da kroz igru i umjetnost istražuju teme solidarnosti i kreativnog izraza.

Feminizam

edukativni program: Martina Munivrana

U okviru feminističke cjeline održan je jedini program – razgovor Treći prostor iskazivanja, koji je okupio Biljanu Kašić i Luciju Mulalić, uz moderaciju kustosice Martine Munivrane. Razgovor je otvorio teme migracija, granica, identiteta i solidarnosti, povezujući feminističku i postkolonijalnu perspektivu s konkretnim društvenim iskustvima. Program je potaknuo publiku na promišljanje o suvremenim migracijama, mogućnostima suživota i kolektivne odgovornosti u stvaranju pravednijeg društva.

Trauma

edukativni program: Irena Bekić (Umjetnički paviljon), u suradnji s Documenta

Cjelina posvećena temi traume bavila se pitanjima kolektivnog pamćenja i suočavanja s prošlošću. Program *850 žena za 850 žena* postao je središnji moment – radionice koje su se odvijale gotovo svakog utorka okupljale su sudionike u izradi glinenih figurica u čast ženama logorašicama s Golog otoka i Svetog Grgura. Program je stvorio siguran prostor zajedničkog učenja, emocionalne podrške i simboličkog iscjeljenja. Kroz čitanja, razgovore i radionice Dubravke Stijačić te predavanja Renate Jambrešić Kirin i Martina Previšića, sudionici su promišljali o međugeneracijskim ranama i društvenom zaboravu. U sklopu čitateljskih grupa sudionici su kroz tekstove i razgovor ulazili u iskustva zatvorenica s Golog otoka i Svetog Grgura, ali i promišljali općenitije paradigme preživljavanja, svjedočenja i društvene okrutnosti.

Grupa Opasne granice: čistoća, bol i politika okrutnosti (16. 9., prof. Tanja Bukovčan) istraživala je kako društva u ime reda, čistoće ili "pristojnosti" oblikuju bol i patnju, otvarajući pitanja o granicama moći i empatije. Paradoksi svjedočenja: onkraj života i smrti (30. 9., dr. Zrinka Božić) vodila je sudionike kroz razmatranja Levija i Agambena, pokazujući koliko je preživljavanje i svjedočenje kompleksno, osobno i društveno značajno. Treća grupa, S Kristevom o zazornosti ili goli otok afekta (7. 10., prof. Tatjana Jukić), promišljala je logorski kontekst kroz teorijski aparat Julije Kristeve, otvarajući pitanja psihopolitičkih učinaka i konceptualnog "zazora".

Samoorganizacija i samoedukacija

Sekcija posvećena samoorganizaciji i samoedukaciji pokazala je kako umjetnost i obrazovanje mogu zajedno jačati osjećaj zajedništva, poticati kritičko promišljanje i razvijati aktivno sudjelovanje. Srce ovog pristupa postao je Muzejski vrt, koji se počeo oblikovati već u veljači 2025., mjesecima prije službenog otvorenja izložbe. Prvi sudionici, uglavnom bez prethodnog znanja o vrtlarstvu, okupljali su se, snalazili i eksperimentirali u prostoru vrta pod vodstvom permakulturašice Petra Paveleke, uz facilitaciju kustosice pedagoginje Renate Filčić. Kroz redovna druženja i praktični rad razvila se vrtna zajednica – grupa koja je održavala vrt, nadopunjavala ga, učila jedni od drugih i gradila osjećaj zajedništva. Redovita vrtlarska druženja s Petrom Pavlekom i edukacije omogućila su pregled vrta, rezidbu, berbu plodova, ali i zajedničko uživanje u zelenilu i međusobnom učenju. Paralelno su se odvijali i posjeti vrtića te Rehabilitacijskog centra za stres i traumu, gdje su djeca i odrasli aktivno sudjelovali u vrtlarenju i upoznavanju biljaka u Muzejskom vrtu.

Pozvani su i drugi stručnjaci (program: Renata Filčić): radionica „Biljke oko nas – primjena u svakodnevnom životu“ s Gordanom Dragičević približila je sudionicima permakulturne principe, ljekovita svojstva bilja i načine njihove primjene u svakodnevnom životu. Predavanje prof. dr. sc. Miroslava Poje pokazalo je terapijski učinak hortikulturnog rada i hortikulturnu terapiju.

U okviru ove sekcije provedene su i radionice direktne demokracije i izvedbeni projekt *Susret društvenog JA*. Radionica direktne demokracije omogućila je učenicima II. gimnazije da isprobaju model zajedničkog, ravnopravnog odlučivanja o pitanjima važnima za zajednicu, bez posrednika. Kroz interakciju s instalacijom *Kreativne strategije: početnica* i vođenu raspravu, sudionici su doživjeli kako koncepti samoorganizacije i kritičkog mišljenja mogu biti primijenjeni u svakodnevnom životu.

U završnom tjednu izložbe Andreje Kulunčić, *Susret društvenog JA* predstavljao je kulminaciju istraživanja samoorganizacije i samoedukacije. Riječ je o novom umjetničkom projektu razvijenom posebno za MSU, gdje su Jadranka Đokić i Alma Prica interpretirale dijaloške fragmente koje je dramatisirala Vedrana Klepica prema konceptu koje su zajedno razvile Andreja Kulunčić i Katharina Schlieben. Tekstovi su oblikovani tako da vode publiku kroz složeno tkivo društvenih odnosa, potičući promišljanje vlastite uloge u zajednici i aktivnog sudjelovanja u oblikovanju društvenih procesa.

Izvedba je zamišljena kao „živa radio-drama“ – u kojem kazalište nije samo sredstvo prezentacije, nego alat za interaktivno razmišljanje i osjećanje.

Interkulturalni programi

edukativni program: Irena Bekić (Umjetnički paviljon), u suradnji s Documenta

Tijekom izložbe „Činiti svijet boljim mjestom“ provedeni su interkulturalni programi koji su povezivali umjetnost, priče i iskustva različitih zajednica. Radionica *Hide and Seek* Ance Verona Mihuleţ tematizirala je migracije i položaj stranaca kroz stvarne priče, dok su radionice gamelana Julije Novosel sudionicima pribliţile indonezijsku glazbenu tradiciju kroz praktiĉno sviranje i zajedniĉku izvedbu. Pripovijedanje bajki iz Filipina i Indonezije djeci i obiteljima otkrivalo je univerzalne vrijednosti i kulturne obiĉaje, a radionica Parola Michelle Omejec poduĉila nas je kako izraditi omiljene filipinske boţićne lanterne. Okrugli stol „Źivot u Hrvatskoj“ otvorio je dijalog o svakodnevnim iskustvima stranih radnika i njihovoj integraciji, dok je radionica batika Avy Loftus predstavila indonezijsku tehniku ukrařavanja tkanina i praktiĉno stvaranje unikatnih motiva. Koncert glazbene obitelji Mudryk pruţio je posjetiteljima jedinstveno glazbeno iskustvo – veĉer harfe, a obiteljska radionica *Vrt razliĉitosti* metaforiĉki je poticala prepoznavanje i uvaţavanje kulturnih i osobnih razliĉitosti.

Izloţbom Andreje Kulunĉić *Činiti svijet boljim mjestom* zapoĉeli smo transformaciju odnosa publike prema muzeju i muzeja prema publici, kontinuirano potiuĉi aktivno sudjelovanje, participaciju i kritiĉko promiřljanje. Umjetnost se pokazala kao sredstvo povezivanja i izgradnje zajednica koje njeguju solidarnost i druřtvenu odgovornost, a muzej kao prostor aktivnog uĉenja i zajedniřtva. S viře od 1250 posjetitelja ukljuĉenih u programe, nařa je misija nastaviti odrţavati i razvijati ovaj zapoĉeti odnos – a naroĉito okupljenu vrtlarsku zajednicu.

4. Programi poticanja kulture dobrodořlice (interkulturalni)

Jedan od strateřkih prioriteta razvoj je interkulturalnih programa koji promiĉu kulturu dobrodořlice. U tom kontekstu, velika samostalna izloţba Andreje Kulunĉić "Činiti svijet boljim mjestom", bila je srediřnji izloţbeni program u 2025. Paralelno s izloţbom, osmiřljen je i interkulturalni program dobrodořlice u okviru Eksperimentalno-istraţivaĉkog odjela, koji je usko povezan s njezinim temama i ciljevima.

Naziv programa: **Andreja Kulunĉić: Činiti svijet boljim mjestom**

Autorice koncepcije: Andreja Kulunĉić i Martina Munivrana

Mjesto odrţavanja: 1. i 2. kat juţnog izloţbenog prostora MSU

Vrijeme odrţavanja: 15. 5. – 12. 10. 2025.

Vrsta programa: izloţba, samostalna

Izloţba Andreja Kulunĉić: *Činiti svijet boljim mjestom* realizirana je kroz retrospektivni postav i opseţan popratni program, koji je tijekom pet mjeseci trajanja projekta ukljuĉivao niz edukativnih, diskurzivnih i interkulturalnih aktivnosti. Postav izloţbe strukturiran je u pet tematskih cjelina – feminizam, trauma, migracija, samoorganizacija i strukturalna analiza umjetniĉine metodologije – kroz koje su posjetitelji mogli pratiti razvoj tridesetogodiřnjeg stvaralařtva Andreje Kulunĉić. Pored kljuĉnih radova iz razliĉitih razdoblja, izloţba je predstavila i tri nove produkcije: *Muzejski vrt / jestivi muzej*, *Mikrosituacije zajedniřtva* i *Susret druřtvenog JA*. Ovi radovi nadopunjuju retrospektivu participativnim i druřtveno angaţiranim pristupom, omoguĉujuĉi publici aktivno sudjelovanje i zajedniĉko promiřljanje druřtvenih pitanja.

U sklopu izloţbe realizirano je viře od 65 javnih programa i 20 tak edukativnih radionica. U okviru opĉih aktivnosti odrţan je okrugli stol *Činiti svijet boljim mjestom*, kustoska vodstva izloţbom, radionice za djecu *KreARTivka*, tribina za srednjořkolce i zainteresiranu javnost *Źene koje mijenjaju druřtvo*, predavanja struĉnjaka te obiteljske radionice. Feminizam je tematiziran kroz diskurzivne programe s feministiĉkim i postkolonijalnim teoretiĉarkama, dok je cjelina Trauma obuhvatila participativni projekt *850 Źena za 850 Źena*, radionice o preţivljavanju traumatskih iskustava koje su se odrţavale svaki utorak uz prisustvo umjetnice, te ciklus ĉitanja tekstova posveĉen problemima patnje, memorije i svjedoĉenja.

Program samoorganizacije i samoedukacije ukljuĉivao je radionice izravne demokracije za srednjořkolce te izvedbeni projekt *Susret druřtvenog JA*, dok je radionica *Meeting the Social Self* s kustosicom Katharinom Schlieben nudila meĉunarodnu perspektivu na posthumanistiĉku samoedukaciju. Projekt *Muzejski vrt / jestivi muzej* omoguĉio je posjetiteljima sudjelovanje u vrtlarstvu i brizi o zajedniĉkom prostoru, stvarajuĉi iskustvo kolektivne odgovornosti i povezivanja s lokalnom zajednicom. U sklopu ovog segmenta odrţani su brojni predavanja, radionice i koncerti koji su povezivali ekologiju, glazbu i terapijski potencijal prirodnog okruţenja.

Interkulturalni program dodatno je obogatio izloţbu povezujuĉi lokalnu zajednicu s migrantskim zajednicama iz Filipina, Nepala i Indonezije. Kroz radionice, ĉitanja bajki, okrugli stolove i radionice

tradicionalnih umjetničkih tehnika, sudionici su imali priliku upoznati i doživjeti različite kulturne tradicije te sudjelovati u dijalogu o suživotu i kulturnoj raznolikosti u Hrvatskoj.

Ukupno je u programima sudjelovalo više od pedeset suradnika, stručnjaka, edukatora i aktivista, a izložbu i popratne programe posjetilo je oko 9.000 ljudi, uključujući učenike, studente, obitelji i članove migrantskih zajednica. Aktivnosti su ostvarile ciljeve projekta: promicanje kritičkog mišljenja, solidarnosti, društvenog angažmana i participacije publike, potvrđujući Muzej suvremene umjetnosti kao prostor otvoren za sve društvene skupine. Projekt je pokazao kako angažirana umjetnost može biti aktivan instrument društvene promjene, povezivanja zajednice i promišljanja pitanja rodne ravnopravnosti, migracija i kulturne raznolikosti.

Naziv programa: Interkulturalni programi dobrodošlice povezivanjem stranih radnika i radnica te domaćeg stanovništva prema stvaranju zajedničkog iskustva

Autorica koncepcije: Andreja Kulunčić, Renata Filčić

Mjesto održavanja: 1. i 2. kat južnog izložbenog prostora MSU

Vrijeme održavanja: svibanj – listopad, 2025.

Tijekom trajanja izložbe Andreje Kulunčić „Činiti svijet boljim mjestom“ provedeni su brojni interkulturalni programi koji su otvorili prostor za kreativno, obrazovno i društveno uključivanje različitih zajednica i posjetitelja. Svi programi osmišljeni su s ciljem poticanja međukulturalnog dijaloga, razumijevanja migracija te istraživanja različitosti i identiteta kroz umjetnost, glazbu i naraciju. Programi su realizirani u suradnji s Umjetničkim paviljonom, a za MSU ih je koordinirala kustosica Renata Filčić, uz asistenticu izložbe Bugu Kranželić, koja je bila zadužena za većinu operativnih radnji oko radionica, nabavu materijala, ali i organizaciju okruglog stola i radionice Parol. Svi programi provedeni su u dogovoru s umjetnicom Andrejom Kulunčić, a, osim ako priroda radionice nije tražila drukčije, održali su se u tzv. filipinsko-indonezijskom paviljonu unutar izložbe, gdje su suradnici iz ovih zemalja, koji žive u Hrvatskoj, imali priliku predstaviti svoje kulture i zemlje.

Interkulturalne programe počeli smo provoditi odmah po otvorenju izložbe, s radionicom *Hide and Seek* kustosice Ance Verona Mihuleč (Rumunjska / Južna Koreja) koja je tematizirala migracije i položaj strancima temeljem 3-5 studija slučaja vezanih uz stvarna iskustva migranata i stranaca – poput studenata deportiranih zbog političkih uvjerenja ili umjetnika iz ratom pogođenih regija.

U svibnju smo priredili i dvije radionice gamelana – indonezijske glazbe s Julijom Novosel, etnomuzikologinjom, koja je ponudila interaktivno iskustvo upoznavanja javanskog orkestra brončanih udaraljki. Sudionici su naučili osnovne tehnike sviranja, razumjeli funkciju instrumenata u orkestru bez dirigenta te zajedno izveli tradicionalnu kompoziciju. Radionica je bila otvorena svim posjetiteljima, bez prethodnog glazbenog iskustva, a ista radionica ponovila se povodom zatvaranja izložbe u listopadu. Početkom lipnja izložba Andreje Kulunčić postala je mjesto promišljanja kako se odnosimo prema „drugima“. U okviru multidisciplinarnog projekta *O stanju nacije* umjetnice Andreje Kulunčić provedeno je istraživanje mišljenja građana Zagreba o različitim društvenim pojavama i skupinama. Anketu je proveo Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu (prof.dr.sc. Margareta Jelić i dr.sc. Ena Uzelac). Anketa obuhvaća stavove prema različitim manjinskim skupinama u hrvatskom društvu, uključujući i razne skupine stranaca, što omogućuje izravnu usporedbu s podacima iz 2008. godine. To omogućuje uvid u to prema kojim skupinama Zagrepčani imaju najveću distancu, a s kojima su spremniji na najbližije odnose te utvrđivanje koliko su se prosječni trendovi promijenili.

U lipnju i srpnju provedeni su programi pripovijedanja bajki i priča iz Filipina i Indonezije, osmišljeni kao multijezični programi za djecu, obitelji i sve zainteresirane. Kroz paralelno pripovijedanje na filipinskom, odnosno indonezijskom jeziku uz hrvatski prijevod, sudionici su imali priliku upoznati ključne figure tradicija, ali i univerzalne vrijednosti poput strpljenja, solidarnosti i tolerancije, kroz filipinske priče o stvaranju svijeta ili priče čiji je glavni junak lukavi Kančil u indonezijskim bajkama. Programi su pripremale i vodile zajednički: Vida Kličko, Jerica Grgurić i kustosica Renata Filčić za filipinske bajke, te Wirdah Habsyi i Renata Filčić za indonezijske bajke.

U rujnu 2025. održana je radionica filipinskog tradicionalnog božićnog ukrasa – Parol, koju je vodila Michelle Omejec. Sudionici su kroz izradu šarenih lanterni u obliku zvijezde imali priliku upoznati filipinsku kulturnu baštinu i blagdanske običaje. Radionica je bila otvorena za djecu, obitelji i sve zainteresirane, a svi sudionici su od kuće ponijeli vlastoručno izrađene Parole, simbol nade i svjetla.

U rujnu je također održan okrugli stol „Život u Hrvatskoj“ s predstavnicima Centra za mirovne studije, Ombudsmana, Isusovačke službe za izbjeglice te filipinske i nepalske zajednice. Okrugli stol otvorio je

dijalog o svakodnevnim iskustvima stranih radnika u Hrvatskoj, izazovima uključivanja i mogućnostima unapređenja kulturne i društvene integracije. Posjetitelji su imali priliku sudjelovati u razgovoru o statusu stranih radnika i o zajedničkoj budućnosti u Hrvatskoj. Nastala audio snimka koristit će se za javno definiranje odgovora na ključna pitanja stranih migranata u Hrvatskoj, putem filipinske zajednice. Program su oblikovale Jerica Grgurić i Vida Kličko, a operativni dio izvršila je Buga Kranželić.

U listopadu se održala radionica batika, koju je vodila Avy Loftus, istaknuta umjetnica ove tehnike.

Radionica je predstavila tradiciju indonezijskog ukrašavanja tkanina voskom. Sudionici su upoznati s tehnikom cantinga i procesom bojenja, a praktični dio omogućio je izradu vlastitih unikatnih motiva. Radionica je provedena uz podršku Indonezijske ambasade.

U listopadu se u okviru programa održao i koncert glazbene obitelji Mudryk iz Ukrajine, koji je kroz flautu, violinu i harfu pružio posjetiteljima jedinstveno glazbeno iskustvo. Alisiya i Katarina Mudryk izvele su solističke skladbe za harfu, duete harfe i flaute te harfe i violine, uključujući rijetko izvođeni duet za dvije harfe.

Program je zaokružen obiteljskom radionicom „Vrt različitosti“, koju je vodila Željka Kovačević Kruljac, odgajateljica s višegodišnjim iskustvom likovnog rada. Radionica je kroz metaforu vrta istraživala različitost i identitet, pokazujući kako svatko od nas, baš poput biljaka, ima vlastiti ritam rasta i prilagodbe. Sudionici, mali i veliki, kroz kreativne zadatke prepoznali su i cijenili osobne i kulturne različitosti, gradeći osjećaj zajedništva i međusobnog uvažavanja.

Paralelno su održani i interni programi: dječji vrtić Zaprude u tri navrata – u lipnju, rujnu i listopadu – posjetio je muzej, pri čemu je svaki susret imao drugačiju tematsku fokusiranost. Na dva susreta sudjelovale su Jerica Grgurić i Vida Kličko s pripovijedanjem bajki i predstavljanjem svoje kulture i jezike, a svaki susret uključivao je i boravak u muzejskom vrtu, novom projektu Andreje Kulunčić, koji se tretira kao metafora različitosti – vrtićanci su posadili vlastite gredice, upoznali raznolike biljke i njihove potrebe kroz niz igara i zadataka, a na kraju i ubrali plodove. Program je osmislila kustosica Renata Filčić.

U lipnju i rujnu ugodili smo i Rehabilitacijski centar za stres i traumu, pod vodstvom kustosice Daniele Bilopavlović Bedenik, čiji su štićenici uglavnom osobe iz Ukrajine, s kojima smo posadili dvije gredice u Muzejskom vrtu.

Interkulturalni programi uz izložbu Andreje Kulunčić stvorili su prostor u kojem su se susretali i razgovarali ljudi različitih kultura i dijelili svoja iskustva. Kroz radionice, pripovijedanje bajki, glazbu i okrugle stolove posjetitelji su upoznali tradicije iz Filipina, Indonezije i drugih zemalja – tako je muzej postao most, prostor mjesto gdje se grade veze i njeguje osjećaj pripadnosti.

5. Međunarodna suradnja

Međunarodna suradnja tijekom 2025. predviđa iznimno intenzivnu razmjenu, s posebnim naglaskom na gostovanja inozemnih umjetnika u Zagrebu. Među ključnim izložbenim projektima ističu se samostalna izložba njemačkog umjetnika Jana St. Wernera te samostalna izložba talijanske umjetnice Rose Barba. Posebnu važnost u 2025. imaju suradnički izložbeni projekti s Muzejom moderne umjetnosti (MoMA) u New Yorku i Muzejom animacije u Hangzhouu, gdje su predstavljeni radovi iz zbirke i arhivska građa MSU-a, kao i materijale iz arhiva Zagreb filma. Ovi projekti imali su ključnu ulogu u međunarodnoj prezentaciji i interpretaciji zbirke, umjetnika i umjetničkih pojava druge polovine 20. stoljeća.

5.1. Gostovanja stranih umjetnika u Zagrebu

Naziv programa: **Jan St. Werner – samostalna izložba**

Kustosica: Ana Škegro

Mjesto održavanja: 1. i 2. kat južnog izložbenog prostora

Vrijeme održavanja: 11. 3. – 19. 4. 2025.

Vrsta programa: izložba, samostalna

Samostalna izložba Jana St. Wernera, istraživača i umjetnika zvuka, te kompozitora eksperimentalne elektronske glazbe, pod nazivom „Vibracije: istrage valnog prostora“ transformirala je prostor Muzeja u zvučni ambijent, koristeći zvuk kao alat za aktivaciju prostora i arhitekture. Precizno usmjereni zvučni valovi oblikovali su prostor stvarajući dinamične zvučne krajolike koji se mijenjaju ovisno o kretanju posjetitelja. U unutarnjim dijelovima Muzeja postavljeni su paneli koji usmjeravanjem zvučnih valova stvaraju

nepredvidive rezonance i promjene u percepciji arhitekture zgrade, nadovezujući se na interaktivne zvučne panele autora *Dvorišta uzbudljivosti* postavljene na plato MSU-a u rujnu 2024.

Temeljena na Wernerovom konceptu *vibracepcije*, koji naglašava da stvarnost i pamćenje postoje u stalnoj međuigri, poput izvora zvuka i eha koji se međusobno pretapaju i zamjenjuju, izložba je istraživala zvuk kao vibraciju u dijalogu sa stvarnošću, percepcijom i pamćenjem, propitujući na koji način ona oblikuje naš doživljaj i odnos prema prostoru i vremenu. Zvuk se u tom procesu ne pojavljuje samo kao rezultat vibracije zraka, već kao sredstvo istraživanja, u kojem se izvori zvuka i njihovi odjeci neprestano isprepliću i mijenjaju. Pamćenje igra ključnu ulogu u ovom procesu: ono djeluje poput zvučnog eha, ne zadržavajući se u stabilnom obliku, već se stalno preoblikuje kroz nove slojeve sjećanja, iskustava i konteksta. Tako se, baš kao i zvuk u prostoru, pamćenje nanovo slaže, a granica između izvora i eha postaje nejasna. Unutar ovog konceptualnog okvira, izložba u MSU postaje polje vibracija, gdje se posjetitelji nalaze u prostorno-zvučnim uvjetima koji zbunjuju osjetila, brišu linearne odnose uzroka i posljedice te potiču na drugačije slušanje te percepciju prostora i stvarnosti.

Koncept *vibracepcije* Werner je prvi puta predstavio u MSU u rujnu 2024. u formi *Vibracepcijske ploče*, vibrirajuće instalacije smještene na južni plato pored glavnog ulaza u MSU. Ploča, izrađena za potrebe istraživačkog projekta SONCITIES Sveučilišta Oxford, istovremeno služi kao vibrirajuća struktura i platforma za istraživanje percepcije vibracija - *vibracepcije*. Projekt proizlazi iz Wernerovog dugogodišnjeg zanimanja za zvuk kao prostorno djelovanje, a njegove anarhične arhitekture koriste zvuk i psihoakustiku kako bi preispitale tradicionalne arhitektonske oblike.

Na otvorenju izložbe održao se performans autora Jana St. Wernera sa suradnicima Michaelom Akstallerom i Rudyardom Schmidtom u dvorani Gorgona MSU-a, a dan nakon otvorenja izložbe, 12. ožujka isti autori održali su zvučni performans za zaposlenike Muzeja na stepeništu koji spaja različite katove uredskih prostora zgrade MSU-a.

Naziv programa: **Rosa Barba**, samostalna izložba

Kustosi: Nika Petković, Morana Matković

Mjesto održavanja: Black box

Vrijeme održavanja: rujan – listopad, 2025.

Vrsta programa: izložba, samostalna

Suradnja: Festival 25 FPS

Izložba „Meaning Distances“ umjetnice Rose Barba otvorila je ovogodišnje izdanje Festivala 25 FPS u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu. Izložba je predstavila rad Rose Barbe prvi put u Hrvatskoj, a obuhvaćala je izbor filmskih instalacija koje povezuje skulpturalni pristup mediju, stvaranje pokretnih kompozicija boja i zvuka te naposljetku sklonost dokumentarno-fikcionalnim narativima, koji razotkrivaju ugroženost prirode te podudarnosti između umjetničkih istraživanja i znanstvenih proučavanja. Barbina konceptualna istraživanja ispituju povijesnu građu, osobne priče te osjetilno iskustvo filma i zvuka često snimanjem prirodnih krajolika i promjena u okolišu uzrokovanih ljudskim djelovanjem. U Barbinim filmovima krajolik zauzima ključnu ulogu u promjenjivim društveno-političkim, kulturnim i urbanističkim uvjetima, a korištenjem performativnog izlaganja kao strateškog narativnog alata, njezini radovi propituju nestabilnost znanja, mitova i znanstvenih eksperimenata.

S obzirom da je izložba tematski radila na povezivanju umjetničkih radova i filmskog medija, poseban element u postavu izložbe, u arhitekturi izložbe, je bila dvorana za projekciju u kojoj je bio prezentiran rad „Aggregate States of Matters“ (2019.). Film snimljen u peruanskim Andama, već samim naslovom upućuje na fizička stanja krajolika, ali i na posljedice topljenja ledenjaka po kolektivno iskustvo života seoskih zajednica naroda Kečua koje su među najugroženijima klimatskom nesigurnošću. Paralela između celuloidne vrpce i impresivnog krajolika, trajno upisanog na nju, a koji nevjerojatnom brzinom nestaje, eksplicitno je naglašena filmskom instalacijom koja, u pokušaju da produži životni vijek prirode, s filmom dijeli njegovu krhkost i neizvjesnost opstanka.

Rad je prikazivan kontinuirano tijekom trajanja izložbe na 35 mm projektoru te je kustoska odluka bila navedeni film predstaviti istovremeno kao umjetnički rad na izložbi i filmsku projekciju u projekcijskog dvorani, ali i kao prostor za edukaciju. S obzirom da je znanje i iskustvo rada na 35 mm projektorima i filmskim trakama danas rijetkost, suradnik umjetnice Merten Houfek (tehničar specijaliziran baš za 35 mm projektore) napravio je i edukaciju o korištenju 35 mm projektoru kako bi lokalno stručno tehničko osoblje zainteresirano za navedenu opremu steklo znanje o navedenoj tehnici i njezinom korištenju. Uz izložbu objavljene su dvije publikacije. Jedna publikacija je dvojezična brošura o izložbi (hrvatski i engleski jezik)

koja ju publika imala prilike uzeti besplatno prilikom posjeta izložbi, a druga je publikacija "Printed Cinema" - publikacija koja je sastavni dio svake izložbe umjetnice, tiska se u limitiranom broju primjeraka i dijeli se besplatno posjetiteljima izložbe.

Uz izložbu je realiziran popratni program koji je uključio: razgovor s umjetnicom (moderirala Nika Petković), snimljeni video-intervju za promociju i dokumentaciju, radionicu o 16 mm i 35 mm projektorima u kontekstu umjetničkih radova (voditelj Merten Houfek), koncert eksperimentalne glazbe na otvorenju (Tonota) te ukupno 12 vodstava i predavanja za studente (Morana Matković i Nika Petković).

5.3. EU projekti kulturne suradnje, razmjene i mobilnosti

Naziv projekta: Museum of the Commons (MOC)

Partneri projekta: Museo Reina Sofía (Španjolska), MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona (Španjolska), M HKA (Belgija), MSN (Poljska), Salt Online (Turska), Van Abbemuseum (Nizozemska), HDK-Valand (Švedska), NCAD National College of Art & Design, Dublin (Irska), ZRC SAZU (Slovenija), Institut za radikalnu imaginaciju / Institute of Radical Imagination (Italija), tranzit.ro (Rumunjska), Centar za istraživanje vizualne kulture VCRC (Ukrajina) i MSU Zagreb (Hrvatska). Tu su i dva pridružena partnera; IMMA – Irish Museum of Modern Art (Irska) i WIELS (Belgija), Udruga L'Internationale.

Voditeljice projekta za MSU: Jasna Jakšić, Ana Škegro

Vrijeme trajanja: 2023. – 2026.

<https://internationaleonline.org/>

MSU Zagreb sudjeluje u međunarodnom projektu Museum of the Commons osmišljenog u sklopu mreže umjetničkih institucija, kulturnih organizacija i sveučilišta - L'Internationale. Projekt će trajati do kraja 2026. godine. Teme su mu klimatske promjene, dekolonijalne perspektive te umještanje i aktiviranje institucija u lokalnom kontekstu. L'Internationale, savez velikih europskih muzeja, umjetničkih institucija, istraživačkih centara i think-tankova, ime je dobila po radničkoj himni i međunarodnom radničkom pokretu koji pozivaju na pravedno i demokratsko društvo. Učeci iz lokalne i zajedničke povijesti, L'Internationale se usredotočuje na ono što dolazi, na zamišljanje, razvoj i provedbu novih vizija budućnosti, koja će biti pravedna, demokratska i održiva za sve, diljem planeta.

Museum of the Commons povezuje tri transverzalne tematske niti koje odgovaraju ključnim izazovima s kojima se suočavaju suvremena društva: 1) Klima; 2) Umještene organizacije; i 3) Prošlost u sadašnjosti. Tema o klimi bavi se pitanjima trenutne planetarne klimatske krize, održivošću institucionalnih, umjetničkih i kulturnih praksi i procesa te hitnošću „ekološkije“ transformacije naše politike, društava, kultura i načina života. Umještene organizacije propituje ulogu muzeja i umjetničkih organizacija kao aktera u složenim društvenim mrežama i ekosustavima, tražeći nove načine demokratizacije institucija i kako ih učiniti otvorenijima, uključivijima i korisnijima. Prošlost u sadašnjosti usredotočuje se na ključne uloge koje naše lokalne i zajedničke povijesti imaju u konstituiranju suvremenih identiteta, politike, društava i kultura, istražujući postojanost i dugotrajni učinak povijesnog i sadašnjeg ekološkog i kolonijalnog nasilja. Savez nastoji mobilizirati umjetnost i kulturu kao strateške alate u procesima ozdravljenja, obnove i popravljanja nanesene štete. Ovo je četvrti europski suradnički projekt u sklopu L'Internationale.

Tematske niti usmjeravaju sadržaj aktivnosti L'Internationale, od izložbi do nomadskih škola, umjetničkih rezidencija i radionica u zajednici. One istražuju suvremene modele održive kulturne proizvodnje i predlažu okvire za nove oblike kulturnog zajedničkog stvaranja, pridonoseći ekološkoj, društvenoj i umjetničkoj transformaciji. Savez poduzima višestruke akcije u izravnoj potpori umjetnicima, kulturnim djelatnicima i izbjeglicama koji žive pod utjecajem globalnih sukoba, dok podupire međunarodnu solidarnost među europskim institucijama i pridonosi budućem oporavku kulturnog sektora i društva u cjelini.

U okviru projekta održani su programi:

Situated Organisations Assembly: Gradimo zajedno – L'Internationale u MSU, 14. – 17. 5. 2025.

Rezidencija Rehaf al Batniji, 6. – 11. 9. 2025.

KAO ŠTO SU RIME S NE, 27. 9. 2025.

Rezidencija Vanje Babića, Rujan 2025. – rujan 2026.

Oktobarska škola "Nadilažene kolapsa: Nove vizije institucija", 21. 10. – 25. 10. 2025.

Naziv projekta: **The Arts of Resistance / Umjetnost otpora (TAOR)**

Voditelj projekta: Association HASENHERZ or the Pleasures of the Moving Image and Word (Udruženje HASENHERZ ili Čari slike i riječi u pokretu), Beč

Partneri projekta: Sveučilište primijenjene umjetnosti u Beču, MSU Zagreb, Umjetničko sveučilište u Braunschweigu

Voditeljica projekta za MSU Zagreb i kustosica izložbe: Ana Škegro

Vrijeme održavanja: 8.5. - 21.6.2025.

U okviru projekta organizirana je izložba „Umjetnost otpora“ koja je predstavila rezultate višemjesečnog istraživanja i su-kreativnog procesa koji propituje poveznice između povijesnih, kulturnih, društvenih, političkih i fizičkih ekologija otpora fašizmu. Izložba prikazuje umjetničke radove nastale kao rezultat u okviru projekta, uključujući rezultate međunarodnih radionica i istraživačkih susreta održanih na Sveučilištu primijenjenih umjetnosti u Beču, umjetničku intervenciju u javnom prostoru u Braunschweigu, kao i promišljanja mladih umjetnika o otporu kroz umjetničku praksu. Cilj izložbe je potaknuti kritičko promišljanje i dijalog o povijesnim i suvremenim oblicima otpora, te otvoriti prostor za nove interpretacije kroz umjetnost. Novonastali radovi su predstavljeni u korelaciji s radovima iz fundusa MSU-a koji su vezani za temu otpora i antifašizma, u sklopu ciklusa izložbi „Okidači“, stvarajući tako nove odnose i tumačenja izloženih umjetničkih radova i koncepata koje tematiziraju. Na razmeđu međunarodnog rada mladih, trenutnih istraživanja umjetnosti i političkog obrazovanja, TAOR projekt također postavlja za cilj propitivanja umjetničkih djela i kulturnih proizvoda na temelju lokalnih primjera kao mogućih načina pružanja otpora. Kako bi izgradili paneuropsko razumijevanje fašizma i umjetnički utemeljenih načina njegovom otporu, a uz podršku međunarodno priznatih umjetnika, mladi su istražili i su-kreirali umjetnička djela kao izraz otpora fašizaciji.

Autori_ce:

selma banich, Klub mladih MSU (Nina Ćorić, Celina Damjanović, Emma Matijević, Mirta Mesić, Antonija Mužar, Bohdan Myshkov, Stella Poljak, Dorian Štih)

Ruth Anderwald + Leonhard Grond, Theresia Heichinger, Aneta Luberd, Elena Rabkina, Lena Scharnreitner, Carola von Herder, Miriam Weichmann

Skulptura i radionice u školama u Braunschweigu osmišljene su i realizirane u sklopu studija medijacije umjetnosti na Institutu za likovnu umjetnost, Umjetničko sveučilište u Braunschweigu, pod vodstvom prof. Martina Krenna, u suradnji s RAHM arhitekten iz Beča. Studenti_ce koji_e su sudjelovali_e su: Maria Ammann, Henadzi Arkhipau, Paul-Can Atlama, Dana Crasser, Natascha Faber, Xiaoming Huang, Fiona Jassmann, Nelly Khabipova, Laetitia Lentz, Hye-Hyun Kim, Merve Gisou Rosenthal i Daphne Schüttkemper. Partner u suradnji u Braunschweigu: VHS Braunschweig. Stručna podrška i umrežavanje sa školama: Anna-Sophie Schröder.

U vrijeme trajanja izložbe održana je tribina „Umjetnost otpora“, 9.5.2025.

5.4. Međunarodna suradnja – projektna partnerstva

Naziv projekta: **Invitation: Museum of Contemporary Art, Zagreb**

Kustosica projekta: Ana Janevski

Kustosice za MSU: Vesna Meštrić, Jasna Jakšić

Mjesto održavanja: MoMA, New York

Vrijeme održavanja: 7.3. 2025. – ožujak, 2028.

Vrsta programa: izložba, problemska

Detaljan opis:

Iz Zbirke MSU-a, prema kustoskoj koncepciji Ane Janevski (MoMA), Jasne Jakšić i Vesne Meštrić, odabrano je osam antologijskih radova, među kojima se ističu djela Josipa Vanište, Ivana Kožarića, Julija Knifera, Dimitrija Bašičevića Mangelosa i Ljerke Šibenik. Postav je dodatno upotpunjen radovima iz zbirke MoMA-e, kao i izborom plakata i dokumentacije vezane uz pionirsko djelovanje nekadašnje Galerije suvremene umjetnosti, čime se posjetiteljima omogućuje cjelovitiji uvid u umjetničke procese i kontekste koji su obilježili to razdoblje. Posebno mjesto u izložbi zauzima *Crni ambijent* Ljerke Šibenik iz 1968. godine, koje se smatra prvom ambijentalnom instalacijom u povijesti hrvatske umjetnosti te koje, iako u međunarodnim razmjerima manje poznato, ima iznimno značenje u okviru inovativnih umjetničkih praksi šezdesetih

godina. Uz ovaj rad predstavljeni su i *Beskonačni štap* Josipa Vanište, *Meandar u kut* Julija Knifera, *Paysage de la Guerre* Dimitrija Bašičevića Mangelosa te *Unutarnje oči* i *Oblik prostora* Ivana Kožarića, koji svaki na svoj način otvaraju prostor za promišljanje o raznolikosti i istraživačkom duhu tadašnje scene. Takav izbor radova ne samo da ukazuje na inovativne iskorake zagrebačke umjetničke scene šezdesetih godina prošlog stoljeća, već i potvrđuje njezinu važnu ulogu i prepoznatljivost u širem međunarodnom kontekstu umjetničkih kretanja druge polovice 20. stoljeća. Izložbena dionica je svečano otvorena 5. ožujka 2025. i trajat će tri godine, što će mnogobrojnim posjetitelja MoMA-e pružiti uvid u umjetničke prakse koje su Zagreb i Hrvatsku pozicionirale na međunarodnu kartu suvremene umjetnosti. Otvorenje je okupilo brojne međunarodne stručnjake i predstavnike institucija, a samo uključivanje radova iz fundusa MSU-a u stalni postav MoMA-e snažno doprinosi globalnoj prepoznatljivosti MSU-a i afirmaciji hrvatske umjetničke baštine.

Tijekom boravka održani su sastanci s direktorom MoMA-e Christophom Cherixom, kustosicom Anom Janevski te njihovim suradnicima, na kojima se razgovaralo o mogućnostima daljnje suradnje u narednom trogodišnjem razdoblju. Posebna je pažnja posvećena planiranju popratnih programa koji bi dodatno predstavili i osnažili vidljivost hrvatskih i regionalnih umjetnika, kao i uključivanju mlađih umjetnika i kustosa u buduće projekte. Uz službeni program, posjetili smo niz vodećih njujorških muzeja i galerija, uključujući Metropolitan Museum of Art, Solomon R. Guggenheim Museum te galerije P. Freeman, B. Gladstone i Gagosian. Cilj tih posjeta bio je praćenje aktualnih izložbenih praksi i uspostavljanje kontakata za potencijalne buduće suradnje, što se pokazalo kao važan dodatak međunarodnom predstavljanju MSU-a. Izložbeni projekt *Invitation: Museum of Contemporary Art, Zagreb* ostvario je više ciljeva. Prije svega, hrvatska je umjetnost afirmirana u najširem međunarodnom kontekstu uvrštavanjem radova u stalni postav MoMA-e, a trogodišnje trajanje osigurat će veliku vidljivost i kontinuiranu recepciju naših umjetnika pred mnogobrojnim posjetitelja. Nadalje, ostvarena je institucionalna suradnja s kustoskim timom MoMA-e, čime su otvorene mogućnosti za daljnje zajedničke projekte i istraživanja. MSU je dodatno osnažio svoju poziciju kao ključna institucija u očuvanju i prezentaciji hrvatske umjetnosti, a projekt je istodobno doprinio strateškom pozicioniranju Hrvatske na svjetskoj kulturnoj karti.

Izložba *Invitation: Museum of Contemporary Art, Zagreb* može se smatrati važnim iskorakom, koji ne samo u promicanju vrijednosti zagrebačke umjetničke scene šezdesetih godina, nego i u otvaranju novih mogućnosti za buduće međunarodne suradnje i projekte, potvrđujući značaj hrvatske umjetnosti u globalnom kontekstu.

Naziv projekta: Animafest Zagreb – 50 Years of the World Festival of Animated Film: In Dialogue with Hangzhou

Autorice izložbe: Margit Antauer, Vesna Meštrić, Paola Orlić

Vrijeme održavanja: 29.5. – 31.8. 2025.

Mjesto održavanja: Muzej animacije, Hangzhou

Vrsta programa: izložba, tematska

Izložba *Animafest Zagreb – 50 Years of the World Festival of Animated Film: In Dialogue with Hangzhou*, otvorena 29. svibnja 2025. u China Cartoon and Animation Museum u Hangzhouu, realizirana je u suradnji Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu, festivala CICA (China International Cartoon & Animation Festival) i China Cartoon and Animation Museuma u Hangzhouu.

Grad Zagreb već je desetljećima prepoznat kao jedno od ključnih svjetskih središta animacije zahvaljujući Animafestu – Svjetskom festivalu animiranog filma, utemeljenom 1972. godine uz potporu ASIFA-e, međunarodne asocijacije animatora. Izrastao na kreativnim postignućima Zagrebačke škole crtanog filma, Animafest je svojim programom i koncepcijom afirmirao animaciju kao umjetnički medij, otvoren eksperimentu i autorskoj poetici, što je imalo presudan utjecaj na razvoj globalne animacijske scene. Izložba u China Cartoon and Animation Museuma u Hangzhouu predstavlja prvo cjelovito predstavljanje Svjetskog festivala animiranog filma – Animafesta Zagreb – kineskoj publici. Povijet festivala predstavljena je kroz više od 120 predmeta: originalne plakate i festivalske kataloge, fotografske zapise s različitih izdanja, ulomke nagrađivanih filmova, kao i bogatu dokumentaciju i korespondenciju koja svjedoči o organizacijskim procesima i međunarodnim kontaktima festivala. Ova slojevita prezentacija omogućila je da se na jednom mjestu prikaže kontinuitet i transformacija Animafesta – od njegovih početaka 1972. godine, utemeljenih na kreativnim postignućima Zagrebačke škole crtanog filma, do današnjeg statusa jedne od vodećih svjetskih manifestacija posvećenih animaciji. Na taj je način kineskoj publici po prvi put u ovako širokom

obimu približena povijest i značaj festivala, istaknuta njegova uloga u međunarodnoj kulturnoj razmjeni i potvrđen Zagreb kao grad čije je ime trajno upisano na kartu svjetske animacije.

Poseban segment izložbe bio je posvećen Zagrebačkoj školi crtanog filma, čiji su autori, među kojima i Oscarom nagrađeni Dušan Vukotić, oblikovali specifičan vizualni jezik temeljen na redukciji, simbolici i kritičkom promišljanju društvenih tema. Jedno od središnjih mjesta posvećeno je opusu Borivoja Dovnikovića Borde, animatora, redatelja i karikaturista, koji je desetljećima bio vezan uz festival, najprije kao autor, a potom i kao umjetnički direktor, neumorno zagovarajući animaciju kao slobodan, osoban i inovativan umjetnički izraz.

Kustoski tim izložbe činile su Vesna Meštrić (MSU Zagreb), Margit Antauer (Animafest Zagreb) i Paola Orlić (Animafest Zagreb), a građa je prikupljena iz fondova Hrvatskog državnog arhiva, Ustanove Zagreb film i Arhiva Animafesta. Zahvaljujući tom bogatom izboru građe, izložba je pružila posjetiteljima cjelovit uvid u povijest i značenje Animafesta.

U vrijeme boravka, 28. 5. 2025., Vesna Meštrić održala je predavanje na Zhejiang Vocational Academy of Art pod naslovom *Art in Transition: Museum as a Site of Contemporary Art and Animation*. Predavanju je nazočilo oko 200 studenata i profesora, što je pokazatelj iznimnog interesa kineske akademske zajednice za temu suvremene umjetnosti i animacije. U izlaganju je predstavljena povijest Muzeja suvremene umjetnosti, od osnutka Galerije suvremene umjetnosti 1954. godine, preko procesa izgradnje zbirke i oblikovanja izložbenih politika, do današnjeg djelovanja muzeja u lokalnom i međunarodnom kontekstu. Poseban naglasak stavljen je na poziciju animacije unutar muzejskog okvira: od ranih poveznica s grupom EXAT 51 i Zagrebačkom školom crtanog filma do višedesetljetne suradnje s Animafestom Zagreb. Istaknuto je kako se u MSU-u animacija ne promatra kao izdvojena disciplina, nego kao ravnopravan umjetnički medij kroz koji se promišljaju odnosi između umjetnosti, tehnologije i društva. Na taj je način predavanje poslužilo kao teorijski i kontekstualni uvod u izložbu, naglašavajući važnost povezivanja muzejske prakse s animacijom kao specifičnim poljem suvremene vizualne kulture. Reakcije publike bile su izrazito pozitivne – studenti i profesori pokazali su veliko zanimanje, što je rezultiralo dinamičnom raspravom i otvorilo prostor za razmjenu iskustava te razmatranje mogućih budućih oblika suradnje između kineskih i hrvatskih institucija.

Izložba je otvorena 29. 5. 2025., te otvorenju su nazočili brojni predstavnici kulturnih institucija, medija i široke publike, što je jasno potvrdilo interes za hrvatsku animaciju i Animafest kao jednu od najvažnijih međunarodnih kulturnih manifestacija posvećenih animaciji. Istoga dana održano je i službeno predotvorenje festivala CICA, dok je 30. 5. 2025. uslijedilo svečano otvaranje festivala i dodjela nagrada *Golden Monkey King Award*, uz izravan prijenos na kineskoj nacionalnoj televiziji.

Izložba je ostala otvorena do 31. 8. 2025. i tijekom trajanja privukla 240.000 posjetitelja. Tako je, u širem smislu, projekt potvrdio zanimanje kineske javnosti za hrvatsku animaciju i Animafest.

Izložba *Animafest Zagreb – 50 Years of the World Festival of Animated Film: In Dialogue with Hangzhou* pokazala se kao važan iskorak u međunarodnoj afirmaciji hrvatske animacije i kulturne baštine.

Predstavljanjem više od 120 predmeta i arhivske građe po prvi je put u Kini u ovako širokom obimu predstavljena povijest i značenje Animafesta, čime je hrvatska animacija prepoznata kao integralni dio svjetske kulturne scene. Izložba je potvrdila kontinuitet Zagrebačke škole crtanog filma, ali i njezinu suvremenu aktualnost kroz radove novih generacija autora, istaknuvši Animafest kao jednu od ključnih međunarodnih manifestacija posvećenih animaciji. Ostvarena suradnja s kineskim muzejskim i obrazovnim institucijama otvorila je prostor za buduće projekte i razmjenu iskustava, dok je sam projekt pridonio vidljivosti Muzeja suvremene umjetnosti i promociji Republike Hrvatske u globalnom kulturnom kontekstu.

Naziv projekta: Bauhaus i ekologija – konferencija

Voditelj projekta: Regina Bittner, Stiftung Bauhaus Dessau

Partneri projekta: Muzej za arhitekturu i oblikovanje (Ljubljana), Muzej suvremene umjetnosti

Mjesto održavanja: Bauhaus Stiftung Dessau

Vrijeme održavanja: 24. – 25. 10. 2025.

Konferencija "Learning Environments: Bauhaus Study Rooms 2025", održana u organizaciji Bauhaus Stiftung Dessau, okupila je brojne međunarodne stručnjake iz područja arhitekture, dizajna, umjetnosti i muzeologije. Ovogodišnje izdanje bilo je usmjereno na promišljanje povezanosti ekoloških sustava i kulturnih institucija te na pitanje kako muzeji, arhivi i zbirke mogu djelovati kao živi organizmi – mreže brige, transformacije i razmjene. U dvodnevnom programu kroz niz predavanja, radionica, filmskih

projekcija i diskusija istraživali su se načini na koje se ideje Bauhaua mogu reinterpretirati u suvremenom kontekstu održivosti i institucionalne prakse. Konferencija je bila usmjerena na učenje iz ekosustava, a ne samo o njima, povezujući povijesne paradigme modernizma s današnjim ekološkim izazovima.

Vesna Meštrić sudjelovala je kao panelistica u raspravi *Collection Ecologies* zajedno s Reginom Bittner, Verom Lauf, Cvetkom Požar i Majom Vardjan, pod moderacijom Catarine Madruga. Tema panela bila je suvremeni pristup muzejskim zbirkama kroz njihovu „ekološku biografiju” – odnose između materijalnih, klimatskih i infrastrukturnih uvjeta koji određuju načine čitanja, čuvanja i interpretacije umjetničkih djela. Uz MSU, na konferenciji je sudjelovala i Akademija likovnih umjetnosti, čiji su studenti predstavili projekt *Studio Zagreb – Ecologies of Absence: Learning from Fragments*, pod mentorstvom Nikole Bojića, Ivana Skvrce i Marka Tadića. Projekt je istraživao urbane praznine kao mjesta ekološke i kulturne memorije.

U programu su sudjelovali i brojni međunarodni istraživači i umjetnici, među kojima Kim Föörster, Lilo Viehweg, Randi Rojas Díaz, Mara Trübenbach, Valena Ammon, Elena Falomo, Lily Chishan Wong i drugi. Radionice i paneli bili su posvećeni temama empatije, brige, suživota i održivih prostornih praksi. Sudjelovanje Muzeja suvremene umjetnosti u ovom programu potaknulo je daljnju suradnju s Bauhaus Stiftung Dessau, Muzejem arhitekture i oblikovanja u Ljubljani (MAO) i partnerskim institucijama, u okviru zajedničkog projekta *Bauhaus Ecology*. Sljedeća faza konferencije održat će se u Zagrebu u travnju 2026. godine, gdje će MSU biti jedan od domaćina tematskog bloka posvećenog održivim muzejskim praksama i ekološkim aspektima kulturnih institucija.

3.2. OSTALI NOVI PROGRAMI

U skladu sa strateškim prioritetima za 2025. godinu, osmišljeni su programi koji uvode nove načine interpretacije muzejske zbirke. U povodu 50. obljetnice osnivanja Grupe šestorice autora, bit će osmišljena pješačka tura i strip, čime ćemo njihovo djelovanje približiti mlađoj publici. Također, pokrećemo ciklus kratkih edukativnih filmova pod nazivom "Abeceda grafike" da bismo sustavno predstavili grafički medij unutar zbirke i proširili edukativne sadržaje. Ti programi pridonijet će boljem razumijevanju i većoj pristupačnosti muzejske zbirke za sve zainteresirane posjetitelje.

1. Muzejska djelatnost

1.1. Nove interpretacije muzejske zbirke

Naziv programa: **Pješačka tura: Grupa šestorice autora**

Autorica: Jasna Jakšić

Vrijeme održavanja: svibanj – studeni 2025.

Mjesto održavanja: Centar Zagreba i Novi Zagreb

U sklopu MSU-ovih tematskih šetnji u 2025. godini održane su šetnje o umjetnosti u javnom prostoru, šetnje posvećene Ivanu Kožariću „Treba ići”, te šetnje posvećene Novim tendencijama. Osmislili smo i šetnju posvećenu izložbama-akcijama Grupe šestorice autora. Scenarij je osmislila povjesničarka umjetnosti, licencirana vodičica i kustosica Ivana Meštrović. Prva, premijerna šetnja na engleskom jeziku održana je 12. 6. u sklopu međunarodne konferencije Maj 75.

Grupa šestorice autora – koju su činili Mladen Stilinović, Vlado Martek, Željko Jerman, Boris Demur, Sven Stilinović i Fedor Vučemilović – tijekom djelovanja od svibnja 1975. do travnja 1981. organizirala je 28 izložbi-akcija u javnom prostoru. Izložbe-akcije, kao kratke i neposredne umjetničke intervencije u gradskom tkivu, bile su, uz časopis Maj 75, osnovni medij njihova zajedničkog rada. Napuštajući sigurno okruženje galerije i izlazeći na ulice – na tragu povijesnih avangardi koje su tražile jedinstvo umjetnosti i života, ali i u duhu slobodarskih ideja pariškog svibnja 1968. – umjetnici su ulazili u izravni dijalog s publikom: ciljnom, ali i slučajnom, onom koja bi se zatekla na ulici.

U pedesetoj godini nakon prve izložbe-akcije i osnivanja Grupe šestorice autora, Muzej suvremene umjetnosti organizirao je tematske šetnje posvećene izložbama-akcijama na nekadašnjem Trgu Republike. Tijekom šetnji, u kojima su sudjelovali nekadašnji član Grupe šestorice Vlado Martek te suputnici Branka Stipančić i Darko Šimičić, posjećene su lokacije izložbi-akcija u gradskom središtu.

Premijerna izvedba pješačke ture za međunarodnu publiku i sudionike simpozija Maj 75 održana je 12. 6. 2025. te je bila najavljena u tiskanim promotivnim materijalima konferencije.

U pješačkim turama koje su se održale na obljetnice izložbi-akcija, 19. 10. i 25. 10. 2025., sa svojim sjećanjima i izlaganjima sudjelovali su Vlado Martek, član Grupe šestorice autora, i Branka Stipančić. U sklopu MSU-ovih tematskih šetnji u 2025. godini održane su šetnje o umjetnosti u javnom prostoru, šetnje posvećene Ivanu Kožariću „Treba ići“, te šetnje posvećene Novim tendencijama. Osmislili smo i šetnju posvećenu izložbama-akcijama Grupe šestorice autora. Scenarij je osmislila povjesničarka umjetnosti, licencirana vodičica i kustosica Ivana Meštrović.

Naziv programa: **Strip album o Grupi šestorice autora**

Autor: Stipan Tadić

Voditeljica projekta: Jasna Jakšić

Stipan Tadić, jedan od najznačajnijih strip autora srednje generacije, napravio je scenarij i crtež za strip posvećen Grupi šestorice autora. Grupa je, uz izložbe-akcije, tiskala i distribuirala časopis-katalog Maj 75 kojeg je Muzej suvremene umjetnosti digitalizirao prije 15 godina.

Povodom 50. obljetnice prve izložbe-akcije i osnutka kolektiva, Stipan Tadić je realizirao strip u šest poglavlja. Svako je posvećeno jednom članu te donosi stripovsku verziju intervjua s Vladom Martekom, Brankom Stipančić, Darkom Šimičićem, Svenom Stilinovićem i Fedorom Vučemilovićem.

Dijelovi stripa bit će objavljeni u posebnom broju časopisa UP & Underground posvećenom Grupi šestorice autora, a tijekom 2026 strip „Grupa šestorice autora“ će biti objavljen kao zasebno izdanje u nakladi Muzeja suvremene umjetnosti.

Naziv programa: **Abeceda grafike**

Autorica: Kristina Bonjeković Stojković

Vrijeme realizacije: rujan 2025.

Projekt *Abeceda grafičkih tehnika s Miranom Šabićem* osmišljen je kao edukativna platforma koja grafički medij približava široj javnosti kroz suvremene audiovizualne formate. Serija kratkih filmova posvećena je predstavljanju ključnih grafičkih tehnika kroz stručne demonstracije i prezentaciju radova iz muzejske zbirke. Prikazom metodologije nastanka grafike, od matrice do otiska, serija omogućuje bolje razumijevanje medija, tehnološkog procesa i vizualnih karakteristika. Zbog složenosti i sličnosti pojedinih tehnika, nerijetko dolazi do nesigurnosti pri njihovu prepoznavanju, što je dodatno motiviralo izradu serije s ciljem veće informiranosti o grafičkim procesima.

Tijekom ove godine realiziran je prvi film u serijalu, posvećen grafičkoj tehnici visokog tiska. Film prikazuje metodologiju izrade drvoreza i linoreza te povezuje tehničku demonstraciju s relevantnim primjerima iz muzejske zbirke. Snimanja su provedena u ateljeu prof. Mirana Šabića, gdje su demonstrirane tradicionalne tehnike, te u muzejskim prostorima, čime je osigurana autentična prezentacija procesa i zbirke. Produkciju filma realizirala je tvrtka Slice of Life (Luka Hrgović i Dino Julius).

Edukativnu dimenziju filma dodatno naglašavaju primjeri iz muzejske zbirke, uključujući radove Otona Postružnika, Ordana Petlevskog, Tomislava Krizmana, Sergija Glumca, Marijana Detonija i drugih koji ilustriraju kontinuitet i raznolikost grafičkog medija. Epizoda donosi uvid u tehniku visokog tiska, njezinu povijest, metodologiju i vizualne karakteristike, uz komentare stručnjaka i demonstracije na tiskarskom stroju. Prvi nastavak serije dovršen je i predstavlja kvalitetan audiovizualni materijal snimljen u autentičnom okruženju. Film će uskoro biti postavljen na mrežne stranice muzeja, čime projekt ostvaruje svoju svrhu – promociju i edukaciju o grafičkom mediju, s naglaskom na tehniku visokog tiska i povezivanje teorije i prakse iz muzejske zbirke.

3.3. OSTALI REDOVNI PROGRAMI

1. Muzejska djelatnost

1.1. Nove interpretacije muzejske zbirke

Tijekom 2025. godine u ciklusu Okidači realizirane su tri izložbe: dvije u prostoru Okidača na 2. katu te jedan projekt u Ateljeru Kožarić. U proljetnom terminu održana je izložba „Sunce je spaljeno / Arhiv cetinjskih

bijenala", koja je kroz arhivsku građu, video, fotografije i publikacije predstavila nasljeđe Cetinjskih bijenala (1991.–2004.) i otvorila pitanje odnosa suvremene umjetnosti i povijesnih prekretnica. U ljetnom terminu Siniša Ilić je ambijentalnim postavom uspostavio dijalog s radovima iz fundusa MSU-a, fokusirajući se na tjelesnost i performativne tragove u prostoru. U Atelijeru Kožarić realizirana je izložba Igora Rufa „Šunke i zmije", zvučno-kinetička instalacija koja je prostor atelijera pretvorila u dinamičan medij igre i vibracije. Projekti Viktora Popovića (Bez naziva – Arhiv MSU: Mogućnosti za 1971.) i Kristiana Kožula (Nigdar ni bilo da nekak ni bilo) pripremljeni su tijekom 2025., ali nisu realizirani zbog tehničkih razloga (oštećenje krova i privremena neupotrebljivost prostora Okidača). Njihova realizacija planirana je u prvom tromjesečju 2026., u skladu s izvornim koncepcijama.

1.1.1. Ciklus *Okidači*

Naziv projekta: **Sunce je spaljeno / Arhiv cetinjskih bijenala**

Kustosice: Natalija Vujošević i Irena Lagator Pejović (ISU), Ivana Kancir (MSU Zagreb)

Vrijeme održavanja: 20.3. - 29.4.2025

Mjesto održavanja: prostor Okidača, 2. kat sjevernog izložbenog prostora

Vrsta programa: izložba, tematska

Izložba „**Sunce je spaljeno / Arhiv cetinjskih bijenala**" donosi osvrt na nasljeđe pet izdanja Cetinjskih bijenala, održanih između 1991. i 2004. Godine na Cetinju, u Crnoj Gori. Ova međunarodna manifestacija, koja je tijekom četrnaest godina aktivnog djelovanja okupila gotovo 700 umjetnika, kustosa i kulturnih djelatnika, nakon svog posljednjeg izdanja 2004. godine ostala je nehistorizirana i neobrađena. Iako je često prizivano njegovo obnavljanje, Bijenale se postupno brisalo iz društvenog pamćenja i ostajalo nedostupno novim generacijama umjetnika. Proizašlo iz velikih očekivanja prijelomne 1989. godine, Bijenale se razvijalo u okviru lokalnih i globalnih okolnosti koje su preusmjeravale i oblikovale njegove putanje i poruke. Od prvog izdanja, otvorenog 7. lipnja 1991., neposredno prije raspada Jugoslavije, do petog Bijenala, smještenog unutar koncepta „Balkanske trilogije", kroz dokumente, vizualne materijale, medijske refleksije i arhivske artefakte, izložba otvara pitanje odnosa između suvremene umjetnosti i historijskih prekretnica. Arhiv Cetinjskih Bijenala (ACB) je projekt posvećen dokumentiranju, proučavanju i reaktivaciji nasljeđa Cetinjskih bijenala (1991–2004). Tim projekta čine Natalija Vujošević, Irena Lagator Pejović i Jovan Milošević koji su ujedno i autori koncepta i dizajna izložbe. Projekt su realizirali Institut za savremenu umjetnost i Fondacija Petrović Njegoš u suradnji s MSU Zagreb.

Naziv izložbe: **Siniša Ilić: Zrak uoči susreta**

Mjesto održavanja: Prostor Okidača, 2. kat

Trajanje: 10. 7. – 31. 8. 2025.

Kustosica: Jasna Jakšić

Izložba Zrak uoči susreta Siniše Ilića, realizirana u sklopu Okidača i postava u trajanju „Zbirka kao glagol", izložbenu dvoranu transformirala u kolažirani prostor sastavljen od različitih materijala, reprezentacija i performativnih tragova tijela. Radovi iz fundusa Muzeja bili su polazište za izvedbu i postavljanje umjetnikovih objekata, crteža, kolaža i prostornih intervencija. Djela nastala u različitim prostorima i razdobljima 20. stoljeća bila su dovedena u dijalog s Ilićevim intervencijama koje su aludirale na androgenost tijela, mogućnosti njegove transformacije i prikazivanja, kao i na užitek i kontakt na granici između eksplicitnosti i apstrakcije. Postav je bio smješten u „utrobu" meandra MSU-a – labirintski prostor fizičke stiješnjenosti – kako bi komunicirao sa slobodnom interpretacijom tjelesnosti, upućujući na to da je ona istodobno bila tabuizirana i eksploatirana, skrivena, ranjiva i fragilna, isprepletena i sastavljena od različitih oblika i materijala.

Umjetnik je svoje radove realizirao kroz efemerne intervencije u prostoru – tragove na zidovima izvedene ljepljivom trakom, bojom i potezima ugljena i škara, erotske crteže, kolaže te objekte od tekstila i spužve. Kroz tu kombinaciju crteža, objekata i prostornih intervencija, izložba je uspostavila senzibilan dijalog između tijela, prostora i pogleda. Ilićev pristup, istodobno refleksivan i fizički prisutan, propitivao je granice tjelesnosti i načine njezine reprezentacije u suvremenom društvu te dodatno afirmirao ciklus Okidači kao važnu platformu za eksperimentalne i dijaloške forme izlaganja u ciklusu Okidači.

Naziv projekta: **Viktor Popović**

Kustosica: Kristina Bonjeković Stojković

Vrijeme održavanja: 2026.

Mjesto održavanja: prostor Okidača, 2. kat sjevernog izložbenog prostora

Vrsta programa: izložba, samostalna, tematska

Projekt „Bez naziva – Arhiv MSU: Mogućnosti za 1971. Viktora Popovića dio je ciklusa Okidači, posvećenog reinterpretaciji muzejskog fundusa kroz dijalog suvremenih umjetničkih praksi i arhivskih materijala.

Polazište izložbe čini arhivska građa kultne izložbe Mogućnosti za 1971., održane u organizaciji tadašnje Galerije suvremene umjetnosti (danas MSU-a), koja je u svoje vrijeme predstavljala prekretnicu u razumijevanju odnosa između umjetnosti, prostora i publike.

Novi ciklus radova Viktora Popovića temelji se na istraživanju te povijesne izložbe i njezine dokumentacije, ponajprije fotografija Petra Dabca i Enesa Midžića. Umjetnik razvija ambijentalnu instalaciju koja povezuje arhiv i suvremeni umjetnički postupak. Na uvećanim fotografskim ispisima koji bilježe tadašnje intervencije u javnom prostoru Popović intervenira vlastitim grafikama izrađenima sitotiskom i pigmentom od prašine prikupljene na izvornim lokacijama. Time se uspostavlja višeslojni dijalog između prošlosti i sadašnjosti, između dokumenta i umjetničke reinterpretacije, čime se otvaraju pitanja o ulozi umjetnosti u javnom prostoru, granicama institucionalnog okvira i potencijalu arhiva kao izvora novih značenja.

Projekt je u cijelosti konceptualno razvijen i predstavlja važan doprinos istraživanju odnosa između arhiva i suvremene umjetničke prakse. Izložba nije realizirana u planiranom terminu zbog tehničkih razloga povezanih s oštećenjem krova i privremenom neupotrebljivošću prostora. Do sada su iskorištena sredstva predviđena za opremu grafika, a s umjetnikom je sklopljen autorski ugovor. Zbog nužnih građevinsko-tehničkih radova i prilagodbi prostora Okidača, koji nisu omogućili pravovremenu montažu postava, realizacija izložbe planirana je za prvo tromjesečje 2026. godine. Projekt ostaje dio izložbenog programa Muzeja te će biti realiziran u punom opsegu i skladu s izvornom koncepcijom.

Naziv projekta: **Kristian Kožul, *Nigdar ni bilo da nekak ni bilo* (radni naslov)**

Kustosice: Jasna Jakšić, Ivana Kancir

Vrijeme održavanja: 2026.

Mjesto održavanja: prostor Okidača, 2. kat sjevernog izložbenog prostora

Vrsta programa: izložba, samostalna, tematska

Izložbeni projekt „Nigdar ni bilo da nekak ni bilo“ umjetnika Kristiana Kožula razvijen je u okviru ciklusa Okidači te istražuje složene odnose između tradicije, identiteta i suvremenih društveno-političkih narativa. Autor u novom skulpturalnom ciklusu kombinira elemente barokne ikonografije, katoličke simbolike i pučke umjetnosti s elementima postkolonijalne kritike i ironijskog komentara.

Kroz bogatu materijalnost i likovnu preciznost, Kožul uspostavlja satiričan i refleksivan dijalog između povijesnog i suvremenog, propitujući načine na koje se kulturno nasljeđe koristi u konstruiranju društvenih i ideoloških identiteta. Izložba ostvaruje neposredan dijalog s ilustracijama Balada Petrice Kerempuha iz fundusa MSU-a, djelima iz Zbirke marginalne umjetnosti i arhivskom građom vezanom uz nekadašnju Zbirku seljačke umjetnosti. Koncepcija izložbe u potpunosti je dovršena te uključuje tekstove, tehnički plan postava, vizualnu dokumentaciju i troškovnik. Sredstva dodijeljena u 2025. godini namjenski su utrošena na istraživačke i pripremne aktivnosti, produkcijsku dokumentaciju, opremu te razvoj izložbenog koncepta. Zbog nužnih građevinsko-tehničkih radova i prilagodbi prostora Okidača, koji nisu omogućili pravovremenu montažu postava, realizacija izložbe planirana je za prvo tromjesečje 2026. godine. Projekt ostaje dio stalnog izložbenog programa Muzeja te će biti realiziran u punom opsegu i skladu s izvornom koncepcijom.

1.1.2. Atelijer Kožarić, Laboratorij za oživljavanje

Naziv projekta: **Laboratorij za oživljavanje, Igor Ruf**

Kustosica: Radmila Iva Janković

Vrijeme održavanja: 29.10. – 30. 11. 2025.

Mjesto održavanja: Atelijer Kožarić

Vrsta programa: izložba, samostalna, tematska

Gradeći djela na sličnim načelima koja je Ivan Kožarić u svojem radu prigrlio početkom 1970-ih, ali posve u duhu vlastite generacije, koja se na ideju procesualnosti i otvorenog djela nadovezala poetikom skulpture u akciji, njegov kreativni rad po prirodi nije linearni prelazak od ideje do izvedbe, nego intuitivno i spontano traženje forme u djelovanju u kojem se isprepliće slučajnost pronalaska, eksperiment i (kao mnogo puta u njegovoj umjetničkoj praksi) nadogradnja rada fragmentima naracije.

S onim što ga je sasvim slučajno zaintrigiralo u Atelijeru Kožarić, a to je bio zvuk role mesinganog lima, Ruf gradi priču, no ona ide u više smjerova. U trenutku kad u atelijeru više nema ruke umjetnika koji premješta stvari i u njega dodaje nova djela, otvarajući se izazovu eksperimenta, on od Kožarićeva materijala stvara vlastite zvučno-kinetičke instalacije. Bizarnim i duhovitim, isto tako apsurdnim kreacijama, osvještava sam prostor Atelijera u njegovoj trenutačnoj realnosti, ali ga istodobno, zvučnim *reverb* efektom produbljuje i širi, prizivajući kozmičke vibracije, čime se intuitivno približava Kožarićevoj poetici. Poetici promatranja svakodnevice iz drugačije perspektive u kojoj se u procesu oneobičavanja susreću apsurd i poezija, pa smeće može postati zlato, a ceste izgledati kao zmijske i šunke koje vise.

1.1.3. Zbirka Richter, SintArt

Naziv projekta: **Sint Art 18: Hana Miletić i Graham Kelly uz CIMO – U dijalogu s Nadom Kareš Richter i Vjenceslavom Richterom**

Kustosica: Morana Matković, Ana Škegro

Vrijeme održavanja: 24. 5. – 4. 10. 2025.

Mjesto održavanja: Zbirka Richter, izložbeni prostor

Vrsta programa: izložba, samostalna, tematska

Ciklus povremenih izložbi SintArt održava se 15. godinu u okviru izložbene djelatnosti Zbirke Vjenceslava Richtera i Nade Kareš Richter. Hana Miletić, u suradnji s Grahamom Kellyjem i Centrom za istraživanje mode i odijevanja (CIMO), u projektu SintArt 18 predstavila je site specific tekstilne, prostorne, video i tekstualne intervencije u prostorima Zbirke Richter koje su privremeno ili zamijenile određene elemente interijera, ili pak izmjestile njihove pozicije i funkcije, ali i stvorile nove odnose i značenja između izložbenog, radnog i privatnog prostora Zbirke povezujući ih u novu interpretativnu cjelinu.

Umjetnica Hana Miletić izložila je zastore geometrijskog uzorka i rijetkog tkanja, koji su prizivajući mrežu transparentnosti (eng. transparency grid), propuštali svjetlost u privatni prostor stanovanja na prvome katu, stvarajući novu perspektivu za sagledavanje postojećeg, već dobro poznatog ambijenta. Isti zastori ponovili su se i u izložbenom prostoru prizemlja kuće, naglašavajući određene strukturne elemente arhitekture, istovremeno stvarajući novi ritam kretanja i dinamiku unutar tog prostora. Uz suptilno umetanje autorskog tekstila u intiman prostor, umjetnici su učinili još jednu gestu - u intiman prostor stana unijeli su i skulpturu „Nada“ (1957.) Vjenceslava Richtera, temeljenu na principu tenzije kao strukturalne ideje, sastavljene od industrijski proizvedenih elemenata (čelična sajla, žica, vijci). U izložbenom prostoru u prizemlju Zbirke smješten je bio jedan video rad Grahama Kellyja koji je snimljen potajno u nekoliko iznajmljenih Airbnb smještaja – kao svojevrsni arhiv koji propituje vrijednost privatnoga i privatnosti. Njegov drugi rad prikazan na televizoru u privatnom prostoru prvoga kata ponavlja vizure jednog objekta iz samoga filma u video petlji. Nastavno na istraživanje intimnih dijelova životnog prostora Vjenceslava Richtera i Nade Kareš Richter, Centar za istraživanje mode i odijevanja (CIMO) selektirao je desetak predmeta koji su dio originalnog inventara kuće te su isti obrađeni i klasificirani kroz kombinaciju faktografskog, osobnog i spekulativnog opisa predstavljenog u stilu muzeološke inventarizacije predmeta o kojima muzej skrbi. Tako su primjerice izdvojeni deke i tepih u spavaćoj sobi, garderobni ormar Nade Kareš Richter, te zidne i stolne tkanine, obrađene kroz senzorne - vizualne i haptičke, te osobne refleksije. Uz izložbu je otisnut dvojezični katalog (hrvatski, engleski jezik) u nakladi od 300 primjeraka.

Naziv projekta: **Sint Art 19: Nika Radić**

Kustosica: Vesna Meštrić

Vrijeme održavanja: 18.10. -8.2.2026.

Mjesto održavanja: Zbirka Richter, izložbeni prostor

Vrsta programa: izložba, samostalna, tematska

U devetnaestom izdanju ciklusa SintArt gostujuća umjetnica Nika Radić bavila se temom ozelenjivanja urbanih prostora, jednim od ključnih pitanja suvremenog života obilježenog ubrzanim prostornim promjenama i rastućom klimatskom neizvjesnošću, temom koja zahtijeva preispitivanje naših dosadašnjih načina razmišljanja i djelovanja u prostoru. Zadnjih nekoliko godina u središtu umjetničkog interesa Nike Radić nalaze se biljke, te istražujući njihove načine percepcije i komunikacije, ona propituje mogućnost uravnoteženijeg odnosa između čovjeka i prirode te načine na koje prirodni sustavi mogu postati model za održivije promišljanje urbanog života.

U izložbenom projektu naziva „1/3“ umjetnica polazi od ideja biologa Stefana Mancusa, jednog od osnivača Instituta za biljnu neurobiologiju (LINV – International Laboratory of Plant Neurobiology), koji je u jednom intervjuu izjavio da bi jednostavan i učinkovit način za ublažavanje klimatskih promjena bila transformacija trećine svih prometnica u šume. Nadovezujući se na tu misao, Nika Radić razvija prostorno-vizualni eksperiment kojim istražuje odnose između urbanog tkiva i prirodnih procesa te promišlja mogućnost da priroda ponovno preuzme aktivniju ulogu u oblikovanju grada. Na taj način dovodi u pitanje ustaljene predodžbe o funkciji i strukturi urbanog prostora, potičući razmišljanje o održivijim modelima života u gradu i o mogućim oblicima suživota čovjeka i prirode u budućem urbanom okruženju.

Slična razmišljanja o preoblikovanju grada nalazimo i kod Vjenceslava Richtera koji u svojim analizama urbanizma prepoznaje promet kao jedno od glavnih ograničenja suvremenog života dok gubitak vremena u svakodnevnom kretanju smatra jednom od najvećih poteškoća u životu modernog čovjeka. Kao odgovor na taj problem, Richter razvija utopijski projekt „Sinturbanizam“ u kojem nastoji povezati različite funkcije svakodnevnog života – stanovanje, rad, slobodno vrijeme – u jedinstven prostorni sustav kako bi reducirao potrebu za kretanjem. U tom pristupu on prirodu uključuje u arhitektonsku strukturu kao njezin sastavni element čime proširuje razumijevanje prostora i njegovih mogućnosti u okviru urbanog planiranja.

Iako Mancuso i Richter pristupaju problemu iz različitih perspektiva, klimatske i urbanističke, oni ipak dijele isto stajalište da je radikalno smanjenje prometnih površina nužan preduvjet kvalitetnijeg života u gradu. Na tom se spoju razvija izložbeni projekt „1/3“ Nike Radić koji istražuje odnos prirode i urbanog prostora kroz mogućnost da priroda ponovno postane njegov aktivni oblikovni element. Poput Richterovih utopijskih nacрта, umjetnica koristi arhitektonske metode prikaza kako bi istražila što bi se dogodilo sa Zagrebom kada bi se trećina asfaltiranih površina pretvorila u šume. Takva zamišljena transformacija preispituje granicu između izgrađenog i ozelenjenog prostora sadnjom drveća te umjesto utopijske vizije nudi mogućnost grada koji se razvija u ravnoteži s prirodom.

Uz izložbu će biti objavljen katalog u dvojezičnom izdanju. Projekt SintArt 19 – Nika Radić: 1/3 uspješno je realiziran te je pridonio kontinuitetu programa kojim Muzej suvremene umjetnosti potiče dijalog između suvremene umjetničke prakse i arhitektonsko-urbanističkog nasljeđa Vjenceslava Richtera.

1.2. Redovna programska djelatnost: stručni odjeli

1.2.1. Odjel zbirki

Voditeljica: dr.sc. Martina Munivrana

Odjel zbirki Muzeja suvremene umjetnosti obuhvaća devet stručnih jedinica koje sustavno prate, proučavaju, dokumentiraju i prezentiraju hrvatsku i međunarodnu suvremenu umjetnost. Kustosi Odjela tijekom 2025. godine nastavili su redovite stručne poslove na inventarizaciji, katalogizaciji i stručnoj obradi muzejske građe, kao i na preventivnoj zaštiti umjetnina.

Aktivnosti su obuhvatile i sudjelovanje kustosa na stručnim i znanstvenim skupovima, kao i u međunarodnim suradnjama s partnerskim institucijama u regiji i inozemstvu.

U suradnji s drugim odjelima Muzeja nastavljeni su poslovi na pripremi koncepcije novog stalnog postava kroz projekt *Zbirka kao glagol*, te izradi strateških planova razvoja zbirki kojima se definiraju prioriteti za buduće otkupe i donacije.

Sredstva dodijeljena Odjelu zbirki za 2025. godinu utrošena su namjenski i u skladu s odobrenim planom i programom rada. Tijekom godine financijska su sredstva bila usmjerena na realizaciju redovitih stručnih aktivnosti kustosa te na provedbu projekata vezanih uz istraživanje, obradu i prezentaciju muzejske građe. Rashodi su se najvećim dijelom odnosili na stručna putovanja kustosa u zemlji i inozemstvu radi sudjelovanja na izložbama, stručnim skupovima i radnim sastancima s partnerskim institucijama. Dio sredstava utrošen je na troškove transporta i osiguranja umjetničkih radova koji su bili uključeni u izložbene i istraživačke projekte. Nadalje, sredstva su korištena i za prijevode i lekture stručnih tekstova, kataloških jedinica te popratnih izložbenih materijala.

Uz navedeno, pokriveni su troškovi smještaja, dnevnica i prijevoza u okviru službenih putovanja kustosa, kao i materijalni troškovi povezani s pripremom izložbi, stručnom obradom muzejske građe te održavanjem računalne baze M++ koja se koristi za vođenje muzejske dokumentacije.

Utrošena sredstva omogućila su provedbu planiranih aktivnosti te doprinijela kvalitetnijem stručnom i znanstvenom radu Odjela zbirke.

Odjel zbirke Muzeja suvremene umjetnosti tijekom 2025. godine ostvario je planirane stručne i programske ciljeve. Utrošena sredstva omogućila su provedbu redovitih i razvojnih aktivnosti vezanih uz stručnu obradu i prezentaciju muzejske građe te jačanje međunarodne suradnje i vidljivosti Muzeja.

Zbirka Benko Horvat

Voditeljica: dr.sc. Martina Munivrana, muzejska savjetnica

Zbirka Benka Horvata postala je sastavni dio današnjeg Muzeja suvremene umjetnosti 1955. godine.

Privatni kolekcionar Benko Horvat (1875.–1955.) donirao je svoju zbirku Gradu Zagrebu 1946. godine.

Zbirka obuhvaća 705 predmeta, među kojima prevladava arheološki materijal (metalni predmeti, staklo, geme, mala antička plastika), dok manji dio čine grafička i crtačka djela europskih majstora od 15. do 19. stoljeća te slikarska djela različitih autora i europskih slikarskih škola od 14. do 19. stoljeća.

U 2025. godini nastavljena je suradnja s dr. sc. Tanjom Trškom, izvanrednom profesoricom na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, na stručnoj obradi građe u mediju slikarstva i grafike. Sukladno trogodišnjem planu obrade, kolegica Trška je tijekom godine stručno interpretirala i obradila 25 slikarskih djela iz Zbirke Benka Horvata te prevela prateće tekstove koji će biti uključeni u budući katalog zbirke.

Obrađeni su sljedeći radovi:

1. BH-1 – Talijanska škola XIV. stoljeća, *Krist na križu sa svecima (Krist na križu sa sv. Matijom i Ivanom)*, tempera na platnu nalijepljenom na dasku, 35 × 24,3 cm
2. BH-2 – Ferrarska škola oko 1400., *Uskrsnuće Kristovo*, tempera na dasci, 36 × 30,4 cm
3. BH-3 – Bartolomeo degli Erri, *Kleopatra*, tempera na dasci, 32,4 × 55,7 cm
4. BH-4 – Toskanska škola XV. stoljeća, *Portret mladog muškarca*, tempera na dasci, 18,8 × 13,3 cm
5. BH-9 – Smjer Andrea Mantegna /XVII. st./, *Svetac bez atributa*, ulje na platnu, 27,3 × 22,3 cm
6. BH-10 – Stara kopija po Rafaelu, *Bogorodica*, ulje na platnu, 34,8 × 29,1 cm
7. BH-12 – Ferrarska škola druge polovine XVI. stoljeća, *Sv. Ivan i Petar hrle Kristovu grobu*, ulje na dasci, 40,8 × 55 cm
8. BH-13 – Kopija prema Correggiu, *Sveta obitelj*, ulje na dasci, 49 × 35,9 cm
9. BH-18 – Sljedbenik Tintoretta, *Portret prokuratora Andrea Capello*, ulje na platnu, 125,5 × 94,1 cm
10. BH-19 – Tintorettova škola, *Sv. Pavao pustinjač*, ulje na platnu, 93,5 × 27,5 cm
11. BH-20 – Krug Lorenza Lotta, *Madonna del Rosario*, ulje na cartapesti, 126 × 105 mm
12. BH-21 – Neznani slikar, *Portret muškarca*, ulje na dasci, 14,5 × 11,5 cm
13. BH-22 – Brescianski slikar XVI. stoljeća, *Krist s križem*, ulje na platnu, 26,8 × 21,1 cm
14. BH-23 – Venecijanski slikar XVI. stoljeća, *Portret mlade žene*, ulje na platnu, 47,8 × 39,3 cm
15. BH-24 – Venecijanski slikar prve polovine XVI. stoljeća, *Portret Francesca Canis iz Verone*, ulje na platnu, 63 × 53 cm
16. BH-25 – Venecijanski slikar XVI. stoljeća (Pietro Vecchia?), *Portret Lanzichenecca*, ulje na platnu, 60,5 × 46,4 cm
17. BH-26 – Škola Bassana, *Portret nepoznatog*, ulje na platnu, 103,2 × 75,6 cm
18. BH-27 – Gornjotalijanski slikar XVI. stoljeća, *Portret (Hanibal Lucić)*, ulje na platnu, 42,2 × 31,6 cm
19. BH-28 – Venecijanski slikar XVI. stoljeća, *Navještenje*, ulje na dasci, 21 × 25 cm
20. BH-29 – Venecijanski slikar XVI. stoljeća, *Navještenje*, ulje na platnu, 190 × 116 cm
21. BH-30 – Venecijanski slikar XVI. stoljeća, *Portret*, ulje na dasci, 41,4 × 29,8 cm
22. BH-33 – Venecijanski majstor kraja XVI. stoljeća, *Portret contesse Angele Roberti iz Bassana*, ulje na platnu, 126 × 95 cm
23. BH-51 – Venecijanski slikar XVIII. stoljeća, *Portret dužda*, ulje na platnu, 32 × 21 cm
24. BH-458 – Herman Frasz. Hals, *Djevojka s čašom*, ulje na dasci, 74,5 × 59 cm
25. BH-459 – Esaias Boursse, *Žena koja doji dijete*, ulje na dasci, 51 × 43 cm

Stručna obrada obuhvatila je identifikaciju, atribuciju i interpretaciju umjetničkih djela, kao i prijevod postojećih tekstualnih zapisa relevantnih za povijesno-umjetničku analizu. Radovi prema popisu su

fotografirani te je napravljen plan restauracije. Ovim su radovima postavljeni temeljni preduvjeti za izradu znanstveno-stručnog kataloga Zbirke Benka Horvata, čime se ujedno pridonosi njezinoj dostupnosti, valorizaciji i daljnjoj muzeološkoj prezentaciji.

Arhiv Tošo Dabac

Voditeljica: Bella Rupena

Zbirka Arhiv Tošo Dabac iznimno je bogata fotografskom građom i predstavlja jedno od najvažnijih fotografsko-umjetničkih nasljeđa u zemlji. Sadrži više od 160.000 umjetničkih predmeta, uključujući matične negative, pozitivne kopije, povećanja, kontakte i ostale fotografske materijale. Uz to, zbirka obuhvaća bibliografsko gradivo poput kataloga s Dabčevih izložbi, publikacija s objavljenim radovima te zbirku časopisa i plakata.

Stručna obrada i preventivna zaštita građe provode se sustavno i paralelno, s ciljem očuvanja izvornih materijala i dugoročnog osiguranja njihove stabilnosti. Tijekom 2025. godine nastavljen je rad na preventivnoj zaštiti fotografske građe, što uključuje nabavu i primjenu beskiselnih materijala – ovojnica, kutija i papira za umatanje – u skladu s muzeološkim standardima. Time se osiguravaju optimalni uvjeti za pravilnu pohranu i konzerviranje građe te se smanjuje potreba za rukovanjem izvornicima, čime se izbjegava mogućnost njihova oštećenja.

Posebnu pažnju zahtijeva fond od više od 2.500 staklenih negativa različitih formata, koji čine najosjetljiviji segment zbirke. Njihovo pravilno rukovanje i zaštita iziskuju visoku razinu stručnosti i posebne uvjete pohrane. Preventivna zaštita originalnih matičnih negativa, kojih ima više od 100.000 jedinica, te brojnih Dabčevih originalnih povećanja ostaje prioritetan zadatak kustosice zbirke.

U 2025. godini nabavljeno je 100 novih kutija izrađenih po mjeri u dvije dimenzije (12×15 i 8×15 cm), prilagođenih formatu negativa, čime je omogućeno sigurnije i preglednije odlaganje građe. Preventivna zaštita provodi se kontinuirano tijekom cijele godine, uz pažljivo planiranje aktivnosti i praćenje stanja materijala. Provedenim mjerama unaprijeđeni su uvjeti pohrane i dugoročne zaštite fotografske građe. Posebno su zaštićeni najugroženiji dijelovi fonda, čime se sprječava daljnje propadanje materijala i osigurava njihova stabilnost. Aktivnosti su provedene pod nadzorom kustosice zbirke, uz pomoć muzejske tehničarke.

Zbirka Arhiv Tošo Dabac, jedinstvena po opsegu, sadržaju i povijesno-umjetničkoj vrijednosti, predstavlja kulturno dobro od iznimne važnosti za Grad Zagreb, koji je njezin vlasnik. Sustavan rad na preventivnoj zaštiti fotografske građe ključan je za dugoročno očuvanje i prezentaciju ove iznimne muzejske cjeline te za osiguranje njezine dostupnosti budućim generacijama.

Tijekom 2025. godine ukupno je preventivno zaštićeno i presvučeno 13.436 negativa.

Atelijer Kožarić

Voditeljica: Radmila Iva Janković

U 2025. provedena je preventivna zaštita i digitalizacija arhivske građe Atelijera Kožarić (MSU AK 3183), koja obuhvaća 398 podbrojeva. Građa je popisana prema arhivskim pravilima, pohranjena u beskiselnim ovitke i arhivske kutije, a 194 jedinice su digitalizirane.

U suradnji voditeljice Atelijera Kožarić i Odjela zaštite građe MSU-a s vanjskim suradnikom konzervatorom-restauratorom Alanom Vlahovom, u ovoj godini izvedeni su sljedeći konzervatorsko-restauratorski zahvati na skulpturama iz fundusa *Atelijera Kožarić* Lokrumska nimfa, 1973. g. (inv. br. MSU AK 32) i Portret Mladena, 1974. g. (inv. br. MSU AK 3346)

Zbirka Vjenceslava Richtera i Nade Kareš Richter

Voditeljica: Vesna Meštrić; Voditeljica programa: Morana Matković

Tijekom 2025. godine u Zbirci i Arhivu Richter, kao i prethodnih godina, provodi se kontinuirana preventivna zaštita u suradnji s restauratorima, muzejskim tehničarima, kustosima, konzervatorima i arhitektima kako bi se smanjila potreba za konzervacijom i restauracijom pojedinačnih umjetničkih radova, arhivskog materijala i same kuće, ali i optimizirala potrošnja materijalnih sredstava i angažman stručnog osoblja. Uz vodstvo kustosice i u skladu s praksama u arhivistici i muzejskom radu, studenti angažirani kao vanjski suradnici u Zbirci nastavili su rad na stručnoj obradi i zaštiti umjetničke i arhivske građe sukladno dodijeljenim programskim sredstvima i programskim planom.

Provedeni su standardizirani postupci koji uključuju: zaštitu papirnate građe beskiselinskim papirom, uklanjanje sloja prašine s površine dokumenata korištenjem odgovarajućih četki, inventiranje i pospremanje dokumenata u zaštitne arhivske kutije i upis podataka u digitalnu bazu koja sadrži osnovne informacije: broj, autor, vrsta dokumenta, sadržaj, opis, godina, dimenzije, oznaka arhivske kutije i fascikla, naziv skeniranog zapisa, ključne riječi i smještaj.

Uz preventivnu zaštitu dokumentacije iz Arhiva, napravljeni su i pripremni radovi za preventivnu zaštitu umjetničkih radova u parku skulptura u suradnji s restauratorima.

Svi navedeni postupci osiguravaju očuvanje vrijedne arhivske građe te njezinu dostupnost za daljnje istraživanje i prezentaciju čime se doprinosi dugoročnom očuvanju baštine Vjenceslava Richtera.

Zbirka Richter – edukativna djelatnost

Tijekom 2025. godine u Zbirci Richter realizirane su tri izložbe u ciklusu SintArt: SintArt 17 – Driant Zeneli: Dolina čudnih ljubavnika (3. 12. 2024. – 3. 3. 2025.), SintArt 18 – Hana Miletić i Graham Kelly uz CIMO: U dijalogu s Nadom Kareš Richter i Vjenceslavom Richterom (24. 5. – 4. 10. 2025.) te SintArt 19 – Nika Radić: 1/3 (18. 10. 2025. – 8. 2. 2026.). Uz svaku izložbu proveden je popratni program sa stručnim vodstvima po izložbama i ambijentu stana Richter, predavanjima i radionicama.

Paralelno su organizirani edukativni programi za vrtićku, školsku i studentsku publiku. Program „Umjetnost i djeca / Arte e bambini“ realiziran je tijekom godine u suradnji s DV Špansko te je završio srpanjskom izložbom radova djece u vrtu Zbirke. Ostvarena je nova suradnja s OŠ Malešnica kroz radionicu gravitacijskog crteža, a nastavljena je i suradnja s Arhitektonskim fakultetom (kolegij Radionica arhitektonskog projektiranja, voditelj prof. Idis Turato) te Akademijom likovnih umjetnosti (voditeljica prof. Ida Loher), u okviru kojih se dio nastave odvija u Zbirci Richter. Dodatno, realizirani su programi za mlade (MSU otvoren mladima – EXAT 51), sudjelovanje u programu „Što ima u gradu?“ (Galerija 90-60-90) uz izložbe SintArt 18 i 19 te javni programi povodom Noći muzeja, Međunarodnog dana muzeja i Zagrebačkog muzejskog vikenda (MUV).

Donacija Silvane Seissel

Voditeljica: Ivana Kancir

Temeljna dokumentacija

Za 2025. godinu u skladu s prihvaćenim programom i dodijeljenim gradskim sredstvima za financiranje djelatnosti za Donaciju Seissel realizirana je produkcija temeljne fotodokumentacije muzejskih predmeta zbirke. Izrada fotodokumentacije za ovu godinu obuhvatila je radove na papiru – crteže tušem, flomasterom i akvarele u izboru od pedeset inventarnih jedinica pretežito nadrealističke tematike. Kako muzej nema zaposlenog fotografa, za provedbu programa angažirana je fotografkinja Ana Opalić.

Donacija Silvane Seissel je donacija Gradu Zagrebu o kojoj skrbi MSU. Kako zbirka nažalost nije otvorena za javnost, etapnim radom na temeljnoj fotodokumentaciji fundusa donacije i digitalizaciji dokumentacije zbirka tako postaje dostupnija potencijalnim korisnicima, a cilj programa je imati temeljno obrađenu, zaštićenu, fotodokumentiranu i u cijelosti digitaliziranu zbirku.

Digitalizacija dokumentacije

Za 2025. godinu u skladu s prihvaćenim programom i dodijeljenim gradskim sredstvima za financiranje djelatnosti za Donaciju Seissel realizirana je za ovu godinu predviđena digitalizacija dokumentacije. Radi se o izboru materijala, a obuhvaćeni dijakolori i arhivske fotografije. Materijal je digitaliziran u tiff format za potrebe tiska te u dva jpg formata a čini ga 900 digitalnih jedinica. Angažiran je Studio Heritage specijaliziran za digitalizaciju i dokumentiranje kulturne baštine.

Donacija Silvane Seissel je donacija Gradu Zagrebu o kojoj skrbi MSU. Kako zbirka nažalost nije otvorena za javnost, etapnim radom na temeljnoj fotodokumentaciji fundusa donacije i digitalizaciji dokumentacije zbirka tako postaje dostupnija potencijalnim korisnicima, a cilj programa je imati temeljno obrađenu, zaštićenu, fotodokumentiranu i u cijelosti digitaliziranu zbirku.

1.2.2. Eksperimentalno istraživački odjel

Voditeljica: Ana Škegro

Renata Filčić, kustosica

Eksperimentalno-istraživački odjel bavi se različitim oblicima kreativnog istraživanja na području suvremene umjetnosti i novim te eksperimentalnim oblicima umjetničke, izlagačke i kustoske prakse, kao i širenjem dijaloga i načina suradnje s publikom kroz različite kreativne discipline. Zadaća mu je da putem istraživanja doprinese što kvalitetnijem razvoju onih dijelova suvremene umjetnosti koji su otvoreni prema novim i nepoznatim područjima u kojima se često spajaju umjetnost, znanost i tehnologija. Odjel potiče eksperimentiranje kao metodu razvoja različitih kustoskih postupaka i uspostavu dijaloga između umjetničkih strategija te potiče okupljanje kustosa, teoretičara i umjetnika oko različitih projekata. Odjel kroz brojne diskurzivne i edukativne programe razvija mrežu umjetnika, kustosa, znanstvenika, javnih ustanova, nezavisnih udruga i organizacija u Hrvatskoj i inozemstvu, te ostvaruje mnogobrojne projekte i aktivnosti u sklopu europskih programa The Museum of Commons i The Arts of Resistance, koji potiču između ostalog održivost, inkluziju te horizontalan pristup u radu sa zajednicom.

U 2025. godini održani su sljedeći programi:

- **„Muzejski vrt / Jestivi muzej“ u okviru izložbe Andreje Kulunčić „Činiti svijet boljim mjestom“**

Od veljače do studenog 2025. godine razvijali smo novi umjetnički projekt Andreje Kulunčić „Muzejski vrt / Jestivi muzej“, u okviru izložbe „Činiti svijet boljim mjestom“. Projekt spaja umjetnost i vrtlarenje kako bi potaknuo zajedništvo, dijeljenje znanja i iskustava te stvaranje zajednice okupljene oko vrta. Projekt se razvija uz podršku stručne suradnice, permakulturašice Petre Pavleke, čiji je doprinos bio ključan za realizaciju vrta, izbor bilja i način sadnje, ali i provedbu edukativnog dijela za novoosnovanu grupu vrtlara, prenoseći znanja o uzgoju i njezi biljaka te savjetujući u svim fazama razvoja vrta. Cjelokupni program i komunikaciju facilitira kustosica Renata Filčić.

Program je započeo 20. veljače javnim predstavljanjem izložbe i popratnog programa, na kojem je umjetnica Andreja Kulunčić predstavila svoj rad, a Petra Pavleka održala predavanje o urbanim vrtovima. Tom prilikom sudionicima je podijeljeno sjeme povrća, cvijeća i začinskog bilja kako bi ih se potaknulo na uključivanje u proces stvaranja vrta od samog početka. Nakon predstavljanja formiran je prvi vrtni tim i otvorena WhatsApp grupa za kontinuiranu komunikaciju, razmjenu znanja i dogovore o budućim aktivnostima. Programu se moglo u svakom trenutku pristupiti, u sklopu javnih događanja. Mnoge aktivnosti i akcije u vrtu provedene su *ad hoc*, dogovorom unutar Whatsapp grupe, ovisno o potrebama u vrtu.

Petra Pavleka u narednim je mjesecima održala nekoliko edukativnih radionica:

Dizajniranje krovnog vrta (13. ožujka) – sudionici su kroz kolaž-tehniku i grupni rad istraživali prostor vrta, raspravljali o biljkama i urbanoj opremi te oblikovali tlocrte koji su objedinjavali ekološke, društvene i estetske vrijednosti vrta.

Sadnja krovnog vrta (5. i 6. travnja) – formirani su modularni povišeni gredici, posadile su se mješovite kulture primjenom metode polikulture, a sudionici su učili o međusobnoj kompatibilnosti biljaka, privlačenju oprašivača i prevenciji štetnika.

Vrtlarska posla (12. lipnja) – radionica je bila fokusirana na sezonsku berbu, sjetvu i presađivanje kultura, vođenje vrtlarskog dnevnika te prepoznavanje i prevenciju štetnika i bolesti kroz ekološke metode prihrane i zaštite.

Osim radionica, program je uključivao i terenska savjetovanja (24. travnja, 14. svibnja, 26. lipnja, 17. srpnja, 2. listopada), tijekom kojih su Petra Pavleka i sudionici zajednički pratili stanje vrta, provodili potrebne zahvate njege te raspravljali o daljnjim koracima u razvoju i održavanju biljnih kultura. Posljednja radionica u muzejskom vrtu s Petrom Pavlekom održana je 6. studenoga 2025., nakon čega će vrtlarska zajednica samostalno brinuti o vrtu, uz povremena okupljanja i akcije, uz facilitaciju kustosice Renate Filčić do toplijih mjeseci.

Kroz sezonu su u muzejskom vrtu održani i brojni dodatni programi koji su proširili temu vrta i omogućili nova okupljanja zajednice. U suradnji s vanjskim suradnicima organizirane su večeri flamenca u izvedbi Tomislav Tenšek Snoopy i predavanja o vrtu kao terapiji dr. Miroslava Poje. Pozvali smo i permakulturašicu Gordana Dragičević koja je u rujnu održala radionicu „Biljke oko nas – primjena u svakodnevnom životu“. Radionica je kroz praktičan obilazak vrta i razgovor sudionicima približila različite mogućnosti korištenja biljaka – od prehrane i prirodne kozmetike, do njihove uloge u očuvanju tla i privlačenju korisnih kukaca. Dragičević je istaknula važnost prepoznavanja biljaka koje rastu oko nas, bilo da su posađene ili samonikle, te njihovu primjenu u svakodnevnom životu. Time je program dodatno otvorio prostor za razmjenu iskustava između stručnjaka i građana te učvrstio zajednicu okupljenu oko muzeja. *Muzejski vrt / Jestivi*

muzej postao je mjesto susreta, učenja i dijeljenja – živi eksperiment zajedništva koji se nadamo održavati i u narednoj godini.

- **Eksperimentalna filmska škola „KOORDINATE - mjesta filmskog eksperimenta“**

Muzej suvremene umjetnosti u suradnji s Kinoklubom Zagreb osmislio je i organizirao program eksperimentalne filmske škole naslovljen „KOORDINATE mjesta filmskog eksperimenta“. Program je namijenjen filmskim autorima koji žele produbiti znanje o eksperimentalnim filmskim procesima i praksama te ih nadograditi kroz istraživanje i praktičan rad na vlastitom filmu. Program se sastoji od kombinacije interdisciplinarno postavljenog koncepta predavanja mentora Vladislava Kneževića, gostujućih predavanja filmskih autora, praktičnih intenziva koji istražuju procese rada kroz analogne i digitalne tehnike te samostalnog autorskog rada na filmu. Radionica i oprema za realizaciju filmova je za sve polaznike besplatna, a rezultati radionice završeni su eksperimentalni filmovi autora koji će se javno prikazati u dvorani Gorgona u MSU početkom 2026. godine.

Program je započeo u listopadu istraživačkom fazom kroz četiri cjeline predavanja mentora V. Kneževića. Predavanja su obuhvatila povijesni pregled filmske alternative, primjere analognih i digitalnih procesa te poticanje kreativnosti i istraživanje medijskih mogućnosti. U listopadu su održana i gostovanja autora: Marko Tadić (3. 10.) i Simon Bogojević Narath (14. 10.), dok je gostovanje Hrvoja Pelicarića i Miodraga Gladovića planirano naknadno. U studenom je uslijedila produkcijska faza kroz četiri intenziva posvećena analognom filmu i digitalnim praksama. Intenzive su vodili Dina i Vedran Gligo (Format C), Hrvoje Spudić, Hrvoslava Brkušić, Ivan Slipčević, Miro Manojlović, Neža Knez (Klubvizija) i Anton Radačić (AI). U tom je razdoblju započeo samostalan rad autora na realizaciji filmova uz mentorsku podršku. U prosincu je provedena postprodukcija, uz nastavak samostalnog rada i podršku mentora. Program je zaključen u siječnju javnom projekcijom dovršenih filmova sudionika.

- **Promocija publikacije „Vibraception – Investigations in Wavespace“**

Prostor često zamišljamo kao nešto statično, određeno arhitekturom, formom ili funkcijom. No, što ako bismo ga umjesto toga pokušali razumjeti kroz valove, strujanja i rezonance? Publikacija naslovljena *Vibraception – Investigations in Wavespace* (hrv. Vibracepcija – istrage valnog prostora) okuplja niz eksperimentalnih i teorijskih pristupa koji prostor sagledavaju kroz vibracijske sile koje ga oblikuju. Osmišljena kao prateća publikacija nizu zvučnih intervencija koje je umjetnik Jan St. Werner nedavno realizirao u i oko Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu (MSU), ova pomno oblikovana knjiga dokumentira i proširuje ta zvučna istraživanja kroz mnoštvo interdisciplinarnih pristupa i koncepata. Temeljna istraživanja Vibracepcije proveli su Michael Akstaller, Rudyard Schmidt, Gascia Ouzounian, Brett Mommersteeg, Nikola Bojić, Damir Gamulin, David Grubbs i Jan St. Werner. Njihov rad upotpunjuju prilozi Louisa Chude-Sokeija, Marine Peterson, Madison Greenstone, Andyja Graydona, Marte Pedišić Buća i Ane Škegro. Knjigu je dizajnirao Damir Gamulin. Uz Muzej suvremene umjetnosti, izdavači knjige su Multimedijalni institut (MaMa) iz Zagreba te K. Verlag iz Berlina.

Promocija publikacije *Vibraception – Investigations in Wavespace* organizirana je i održana u MSU 22. rujna, uz razgovor s autorom i glavnim urednikom publikacije Janom St. Wernerom. Uz autora, na predstavljanju su govorili Petar Milat i Nikola Bojić, suurednici izdanja, Damir Gamulin Gamba, dizajner publikacije te Ana Škegro, kustosica istoimene izložbe autora održane u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu tijekom 2025.

1.2.3. Odjel za edukativnu djelatnost

Voditeljica: dr. art. Ivana Gorički, muzejska pedagoginja

Suradnice u osmišljavanju i provođenju programa: kustosice Daniela Bilopavlović Bedenik, Renata Filčić, Ana Škegro

Tijekom 2025. godine Muzej suvremene umjetnosti nastavio je razvijati programe MSU edukacije s ciljem približavanja suvremene umjetnosti širokoj publici i poticanja aktivnog sudjelovanja posjetitelja svih dobnih i društvenih skupina. Program je bio obilježen raznolikim edukativnim, participativnim i interdisciplinarnim aktivnostima koje su jačale uključivost, suradnju i dijalog s publikom.

Središnje mjesto zauzeo je edukativno-participativni program uz izložbu Andreje Kulunčić Činiti svijet boljim mjestom, koji je tijekom gotovo devet mjeseci prerastao klasični izložbeni format i postao platforma susreta i zajedničkog djelovanja. Realizirano je više od 70 javnih programa (radionice, vodstva, tribine, predavanja,

izvedbe) te oko 20 internih aktivnosti s različitim zajednicama, čime je Muzej dodatno afirmiran kao prostor otvorene komunikacije i društvene refleksije.

Uz navedeno, tijekom godine proveden je niz stručnih i tematskih vodstava te programi koji odražavaju ključne vrijednosti MSU edukacije – dostupnost, participaciju i društvenu uključenost – među kojima se posebno ističu MSU seniori te Drugačiji i jednaki – Vidjeti drugačije, usmjeren na inkluziju osoba s invaliditetom.

Tijekom 2025. godine program je bio obilježen bogatim i raznolikim aktivnostima koje su poticale suradnju, uključivost i interdisciplinarno promišljanje umjetnosti s publikom. U fokusu je bio edukativni i participativni program uz izložbu Andreje Kulunčić *Činiti svijet boljim mjestom*, koji je tijekom gotovo devet mjeseci prerastao klasični muzejski format i postao platforma susreta, dijaloga i zajedničkog djelovanja. Izložba Andreje Kulunčić i prateći programi, pretvorili su muzej u prostor otvorene komunikacije, društvene refleksije i suradnje. Kroz više od 70 javnih programa – radionica, vodstava, tribina, predavanja i izvedbi – te 20-ak internih aktivnosti s različitim zajednicama, ovaj projekt okupio je brojne sudionike i posjetitelje te pokazao kako umjetnost može biti moćan alat društvene transformacije.

Programi objedinjeni pod nazivom MSU edukacija obuhvaćaju kreativne radionice, umjetničko-edukativne programe i tečajeve, susrete s umjetnicima, predavanja, okrugle stolove i simpozije. Svi se oni osmišljavaju u suradnji kustosa, umjetnika, edukatora i šire zajednice, često u dijalogu s aktualnim društvenim temama i potrebama publike. U sklopu edukativnih aktivnosti uz izložbeni program održan je i velik broj stručnih i tematskih vodstava, koja su publici omogućila bolje razumijevanje umjetničkog i društvenog konteksta izloženih radova te potaknula aktivno sudjelovanje posjetitelja. Vodstva su se pokazala kao ključan oblik komunikacije između muzeja i publike – prilagođavajući se različitim dobnim skupinama, interesima i razinama predznanja, postala su prostor razmjene ideja i iskustava. Tijekom godine realizirani su i drugi važni programe koji odražavaju temeljne vrijednosti MSU edukacije – dostupnost, participaciju, kreativnost i društvenu uključenost. Među njima se ističu program *MSU seniori*, koji starijim građanima omogućuje aktivno sudjelovanje u muzejskim programima i intergeneracijsko učenje, te program *Drugečiji i jednaki – Vidjeti drugačije*, posvećen inkluziji osoba s invaliditetom i senzibilizaciji javnosti o pristupu muzejskim sadržajima.

Kroz edukativne programe Muzej suvremene umjetnosti potvrđuje svoju ulogu prostora učenja, dijaloga i otvorenosti, u kojem umjetnost postaje način razumijevanja svijeta i međusobnog povezivanja, a posebna se pažnja pritom posvećuje razvoju i uključivanju publike

MSU edukacija

Voditeljica programa: Ivana Gorički Flegar

Programi su objedinjeni pod nazivom MSU edukacija, a namijenjeni su svima – od djece i mladih do osoba treće životne dobi, s osnovnom svrhom približavanja suvremene umjetnosti i kulture širokoj publici. Neki od programa koje MSU edukacija provodi na mjesečnoj razini uz aktualne izložbe su: obiteljski program MSU mali i veliki, MSU KreARTivke, radionice za djecu, programi za seniore, vodstva i edukativno-umjetničke programe za odgojno-obrazovne skupine od vrtića do fakulteta, praznične radionice i kampove za djecu. Mladi se regularno okupljaju u sklopu programa Kluba mladih MSU-a, a odrasli se sastaju u Prijateljima MSU-a i MSU seniorima. Redovito se provode programi za marginalizirane skupine, u Muzeju i van Muzeja, a u suradnji s brojnim udrugama i institucijama. Većinu programa izvode naši kustosi i muzejski pedagozi, ali surađujemo i s brojnim vanjskim stručnjacima i edukatorima kako bismo omogućili što raznovrsnije programe i što bogatije iskustvo našim posjetiteljima. Programi se oslanjaju na izložbeni sadržaj MSU-a i uključuju kratkoročne i dugoročne aktivnosti, javna vođenja, radionice i tematske susrete s ciljem edukacije, razvoja kulturnih kompetencija i poticanja zajedništva u skladu s geslom muzeja: *“We Build the Museum, the Museum Builds Us.”*

Održano je 184 vodstva za 5.520 posjetitelja, a tome pridodajemo još i određene radionice te 266 sudionika radionica povodom Međunarodnog dana muzeja, Noći Muzeja, dana Grada Zagreba i 30. Edukativne muzejske akcije uključujući radionice *MSU Premetaljka* i *MSU Mali i Veliki*, tematska vodstva za školsku te obiteljsku edukaciju. Programi razvijaju kreativnost, kulturne i građanske kompetencije te potiču zajedništvo i participaciju publike u izložbenom programu.

Programi za djecu i obitelji

- **KreARTivke:** subotnje radionice za djecu različitih dobnih skupina.
- **MSU Mali i Veliki:** obiteljski program s vođenjem kroz izložbe i radioničkim aktivnostima koje potiču kreativnost i zajedničko djelovanje svih članova obitelji.

- **MSU Avantura:** program za organizirane grupe (od vrtića do fakulteta) koji približava djeci i mladima umjetnost kroz susrete s originalnim djelima.

Programi tijekom školske godine uključivali su i aktivnosti za vrijeme školskih praznika, s tematskim vodstvima, kreativnim likovnim i plesno-dramskim radionicama, razvijajući imaginaciju, motoričke i socijalne vještine te upoznavanje s različitim strukama potrebnim za rad muzeja.

Posebni edukativni programi 2025.

- **24. travnja 2025.:** edukativni program *“MSU Premetaljka”* u sklopu 30. Edukativne muzejske akcije, s 27 učenika Gimnazije Lucijana Vranjanina. Program je uključivao istraživanje jezika kroz izložbeni postav, upoznavanje s knjižničnom građom i interaktivnu radionicu u kojoj su učenici osmislili vlastite premetaljke.
- **31. svibnja 2025.:** obiteljski program *MSU Mali i Veliki* u sklopu Dana grada Zagreba, s radionicom *Raznoboje svijetle trake idu preko kuća*, posvećen Ivanu Kožariću, uključujući stručno vodstvo po postavu MSU-a.

Tijekom godine Odjel je organizirao **184 grupna vodstva** za ukupno **5.520 posjetitelja**, a toj se brojci dodatno priključuju Nedjeljna javna vodstva, Tematske šetnje i specijalizirana vodstva kroz izložbe poput *Picelj i prijatelji* i *Činiti svijet boljim mjestom*.

Suradničke i zajedničke aktivnosti

Odjel aktivno uključuje i posebne skupine:

- **Prijatelji MSU-a i Klub mladih** – okupljanja i sudjelovanje u kulturnim događanjima.
- **MSU Seniori** – osnovani u jesen 2022., sastaju se dva puta mjesečno, sudjeluju u vođenim turama i tematskim šetnjama unutar i izvan Muzeja. Program vodi Renata Filčić uz inicijativu umirovljenice Gordane Paškvan Budiselić. Tijekom godine organizirana su stručna vodstva, uključujući posjete Klovićevim dvorima i tematske ture s vanjskim suradnicima.
- **Tematska šetnja Umjetnost u javnom prostoru** održana su u nekoliko termina, a obuhvatile su šetnja kroz javnu skulpturu i intervencije Zagreba prikazujući formativno razdoblje suvremene umjetnosti i konceptualnih praksi, povezujući djela iz fundusa MSU-a s gradskim prostorima. Vodile su je Ivana Meštrović i Marta Basch, obuhvaćajući radove umjetnika i grupa poput Grupe šestorice autora, Ivana Kožarića i drugih.

Programi uz izložbu Andreje Kulunčić

Koordinacija i provedba programa: Renata Filčić
vrijeme provedbe: ožujak – studeni 2025.

Izložba Andreje Kulunčić *Činiti svijet boljim mjestom* u MSU-u bila je daleko od izložbe – postala je mjesto susreta, rasprave, propitivanja, ali i druženja, upoznavanja novih kultura, edukacije, zajedništva, dijeljenja. Kroz pet tematskih cjelina – feminizam, trauma, migracije, samoorganizacija i samoedukacija te Interkulturalni programi – Andreja Kulunčić istražila je društvene nejednakosti, mehanizme isključenja i mogućnosti kolektivnog djelovanja i senzibiliziranja za važne društvene teme.

Tijekom trajanja izložbe realizirano je više od **70 javnih programa**, uključujući radionice, vodstva, tribine, predavanja i izvedbe, te oko **20-ak internih programa** provedenih s vrtlarskom zajednicom, obližnjim vrtićkim grupama i Rehabilitacijskim centrom za stres i traumu, štićenicima psihijatrijske ustanove Sveti Ivan i drugima. Izrazito raznolik program omogućio je posjetiteljima produbljivanje konteksta svake teme predstavljene na izložbi. Svaka aktivnost stvarala je muzejski prostor koji je živio, mijenjao se i poticao na refleksiju i akciju. Na ovoj izložbi nije bilo pasivne publike, jer su svi bili pozvani da aktivno razmišljaju, sudjeluju, pa i djeluju. Tvoreći nove zajednice, potvrdio se naslov izložbe – da umjetnost može, i mora, biti oruđe društvene transformacije, a ne samo estetike.

Izložbom Andreje Kulunčić *Činiti svijet boljim mjestom* započeli smo transformaciju odnosa publike prema muzeju i muzeja prema publici, kontinuirano potičući aktivno sudjelovanje, participaciju i kritičko promišljanje. Umjetnost se pokazala kao sredstvo povezivanja i izgradnje zajednica koje njeguju solidarnost i društvenu odgovornost, a muzej kao prostor aktivnog učenja i zajedništva. S više od 1250 posjetitelja uključenih u programe, naša je misija nastaviti održavati i razvijati ovaj započeti odnos – a naročito okupljenu vrtlarsku zajednicu.

MSU seniori

Voditeljica: Gordana Paškvan Budiselić
Kustosica: Renata Filčić
period realizacije: tijekom cijele godine

Proljeće i ljeto 2025. u Muzeju suvremene umjetnosti obilježila su raznoliki programi namijenjeni različitim skupinama sudionika, a posebno članovima programa **MSU seniori**. Ovaj program, pokrenut u suradnji s umirovljenom profesoricom Gordanom Paškvan Budiselić u jesen 2023., pružio je starijim građanima priliku da se kroz iskustveno učenje upoznaju sa zbirkama muzeja i aktualnim izložbama, istraže muzejski prostor i njegovo urbano okruženje, ali i običu izložbene i galerijske prostore u Zagrebu i šire.

U travnju 2025. aktivnosti su započele šetnjom po privatnim galerijama i izložbama u centru Zagreba. Sudionici su obišli Galeriju Trotoar gdje su razgledali izložbu Bojana Šumonje *Tulip Hysteria*, zatim M23 galeriju i antikvarijat *Crveni peristil* u kojem je prema nacrtima Vladimira Dodiga Trokuta postavljena instalacija *Pjev slobode*. Posjetili su i novu prodajnu galeriju Art Square Gallery te Galeriju Kranjčar s ciklusom radova Fadila Vejzovića nastalih 1970-ih godina. Grupi je posebno oduševila Lauba i izložba Otona Glihe, prigodno organizirana povodom njegovog 111. rođendana, dok ih je kroz izložbu *Motovunski susreti* u MSU-u provela kustosica Jasna Jakšić. Ovi posjeti omogućili su članovima da sagledaju različite galerijske kontekste i načine prezentacije suvremene umjetnosti, te su svi obilasci potaknuli razgovore i razmjenu iskustava među 20-ak sudionika.

U svibnju 2025. program je nastavio širiti svoje granice. Manja skupina seniora posjetila je Rijeku, gdje su u MMSU-u razgledali tri izložbe i susreli se s lokalnom grupom seniori uključen u izložbu *Posljednji cvijet*. U Muzeju grada Rijeke razgledali su stalni postav, u *Kockici* izložbu Vladimira Udatnyja, a u art-kvartu Benčić sudjelovali su u predavanju arhitektonskog ureda 3LHD o izvedbi novog autobusnog kolodvora. Već sljedećeg dana, kvartovska šetnja po Novom Zagrebu s Pavelom Gulinom Zrnićem omogućila je sudionicima da sagledaju urbanistički i arhitektonski razvoj naselja Zaprude, Utrine, Travno i Dugave, te povežu lokalnu arhitekturu s društvenim kontekstom.

Tijekom svibnja članovi grupe aktivno su se uključili i u pripreme velike izložbe Andreje Kulunčić *Činiti svijet boljim mjestom...* kroz aktivnosti u Muzejskoj vrtnoj oazi. Sudjelovali su na otvorenju izložbe, kustoskom vodstvu Martine Munivrane te redovitim radionicama izrade glinenih figurica, čime su praktično doprinijeli postavljanju izložbe i interakciji posjetitelja s umjetničkim radovima. Posebno je zapažen obilazak izložbe *Zbirka Kviz* u Klovićevim dvorima, aukcijske kuće *Kontura*, Atelier LM i izložbe Luke Marottija, a posjet Sisku i izložbi *U snu Steiner...* dodatno je proširio kulturni horizont sudionika.

U lipnju 2025., s novom grupom seniora, nastavljeno je istraživanje izložbi u Klovićevim dvorima i MSU-u. Vodstvo Martine Munivrane kroz retrospektivu Andreje Kulunčić dodatno je proširilo razumijevanje umjetničkog opusa i tematike izložbe, dok su iskustva iz galerijskih i muzejskih prostora nastavila poticati rasprave o ulozi umjetnosti u društvu, urbanom kontekstu i osobnom doživljaju umjetničkih djela.

Program MSU seniori kontinuirano je omogućavao starijim sudionicima da kroz aktivno promatranje, razgovor, šetnje i radionice razviju dublje razumijevanje suvremene umjetnosti i muzejske prakse, istovremeno promovirajući participaciju i međugeneracijsko učenje. Njegova inovativnost i relevantnost prepoznata je dodjelom Nagrade Hrvatskog muzejskog društva, što potvrđuje da ovakav model edukacije i uključivanja starijih građana predstavlja vrijedan doprinos muzejskoj praksi i kulturnom životu zajednice.

Istraživačka tura Novim Zagrebom – „Ispod pločnika – plaža” / program za mlade

Koncept: Lucija Radenić

Kustosica: Renata Filčić

period priprema i realizacije: kolovoz – prosinac 2025.

U sklopu priprema za projekt *Ucrtavanje zajedničkog*, koji se fokusira na aktiviranje javnog prostora Novog Zagreba i otkrivanje njegovih nevidljivih slojeva kroz umjetnost i kulturne aktivnosti, organizira se istraživačka tura „Ispod pločnika – plaža”. Kustosica Renata Filčić pozvala je studenticu povijesti umjetnosti Luciju Radenić da u suradnji razviju program koji će sudionike upoznati s konceptom projekta i pripremiti ih za daljnje istraživačko-umjetničke aktivnosti.

Tura vodi sudionike kroz odabrane lokacije Novog Zagreba, kombinirajući šetnju, promatranje i participativne zadatke, a u fokus stavlja nevidljive slojeve grada i prirodne elemente koji leže ispod asfaltiranih ulica. Pet metara ispod površine nalazi se sloj šljunka koji je rijeka Sava nanosila stoljećima, a umjetnički radovi postavljeni u javnom prostoru služe kao vodiči i poticaji za istraživanje. Sudionici kroz timske zadatke i eksperimentalne aktivnosti aktivno sudjeluju u interpretaciji prostora, mapiranju i kreativnom doživljaju grada, što povezuje ekologiju, umjetnost i community praksu.

Pilot izvedba ture s prijateljima MSU-a planirana je u studenom 2025., gdje će se testirati koncept, dinamika timova i participativni elementi. Povratne informacije sudionika poslužit će za oblikovanje konačne verzije ture, koja će se provesti iduće godine u punom kapacitetu, omogućujući mladima da sagledaju Novi Zagreb kroz interdisciplinarnu, kreativnu i istraživačku perspektivu.

Maj 75 – međunarodna konferencija posvećena pedesetoj obljetnici prve izložbe-akcije Grupe šestorice autora

MSU, dvorana Gorgona, 11. i 12. lipnja 2025.

Organizacija: Jasna Jakšić, Darko Šimičić i Nikola Devčić, znanstveni savjetnik konferencije Miško Šuvaković.

U Muzeju suvremene umjetnosti 11. i 12. lipnja 2025. održana je međunarodna konferencija Maj 75, posvećena pedesetoj obljetnici prve izložbe-akcije Grupe šestorice autora (Mladen Stilinović, Vlado Martek, Željko Jerman, Boris Demur, Sven Stilinović i Fedor Vučemilović). Događanje se odvijalo u dvorani Gorgona od 10 do 19 sati, a okupilo je niz istaknutih domaćih i inozemnih teoretičara, povjesničara umjetnosti, kustosa, umjetnika i istraživača.

Konferencija je organizirana u suradnji Muzeja suvremene umjetnosti, Subversive festivala i Instituta Tomislav Gotovac, a činila je sastavni dio programa 18. Subversive festivala. Glavni cilj konferencije bio je interdisciplinarno sagledati djelovanje Grupe šestorice autora u kontekstu konceptualne umjetnosti 1970-ih godina, njezin utjecaj na suvremene umjetničke prakse te na šire društveno-političke procese u regiji i Europi.

Tijekom dvodnevnog programa održan je niz predavanja, izlaganja i rasprava koji su tematizirali različite aspekte rada Grupe šestorice – od performativnih i medijskih praksi, umjetnosti kao društvene akcije i kolektivnog stvaranja, do odnosa umjetnosti i javnog prostora, politike, medija i dokumentacije. Sudionici su također analizirali međunarodni odjek njihovih akcija te pozicionirali djelovanje grupe u kontekstu tadašnjih avangardnih i eksperimentalnih pokreta.

Među sudionicima konferencije bili su: Adair Rounthwaite, Miodrag Šuvaković, Klara Kemp Welch, Vlado Martek, Sven Stilinović, Fedor Vučemilović, Branka Stipančić, Sandra Križić Roban, Tevž Logar, Zdenka Badovinac, Ivana Bago, Alessio Fransoni, Luka Savić, Ana Frangovska, Daniel Grün, Emese Kurti, Dubravka Đurić, Suzana Marjanić, Branislav Jakovljević, Darko Šimičić, Ivana Meštrov, Luka Bogdanić, Janka Vukmir, Kate Sutton i Neva Lukić.

Naziv programa: Drugačiji i jednaki – Vidjeti drugačije

Voditeljica: Daniela Bilopavlović Bedenik

MSU već niz godina provodi programe prilagođene društveno osjetljivim skupinama posjetitelja, s posebnim naglaskom na osobe s invaliditetom i inkluziju. Godine 2020. započet je program „Drugečiji i jednaki“, koji obuhvaća prilagodbu muzejskog sadržaja publici s različitim mogućnostima.

U okviru programa „Drugečiji i jednaki“, kroz provedbu edukacija, inkluzivnih radionica, izložbi i predavanja, educira se publika o pristupu osobama s invaliditetom.

S ciljem što bolje senzibilizacije javnosti prema osobama s invaliditetom, u 2025. godini MSU je nastavio suradnju s Centrom za rehabilitaciju Zagreb i inkluzivnom galerijom Art & CeRZe. Tijekom svibnja održano je nekoliko likovnih radionica na kojima su korisnici – osobe s intelektualnim teškoćama – stvarali likovne radove inspirirane umjetnicama zastupljenima u Zbirci marginalne umjetnosti, Melitom Kraus i Margaretom Vidmar. Za potrebe radionica kupljena su platna i akrilne boje. Likovni radovi korisnika, zajedno s djelima Melite Kraus i Margarete Vidmar, predstavljeni su publici na izložbi „Putovanja“, otvorenoj 17. lipnja u Galeriji Art & CeRZe.

Kroz program MSU-a „Drugečiji i jednaki“, u okviru kojeg se u muzejske programe i sadržaje uključuju osobe s različitim mogućnostima, nastojimo mijenjati stereotipe i predrasude prema tim skupinama te promovirati društveni model uključivosti i pozitivne različitosti. Uz izložbu Putovanja tiskan je dvojezični deplijan na hrvatskom i engleskom jeziku te plakat.

Drugi dio programa „Drugečiji i jednaki“ odnosi se na prilagodbu muzejskog sadržaja osobama oštećena vida. Tijekom EU projekta BEAM UP (Blind Engagement in Accessible Museum Projects) / PRISTUP (Uključivanje slijepih u pristupačne muzejske projekte, 2020.–2023.), u sklopu stalnog postava Muzeja suvremene umjetnosti Zbirka kao glagol, prilagođen je dio postava osobama oštećena vida – MSU na dodir. Postav MSU na dodir sastoji se od taktilnih modela, reljefa i replika umjetničkih radova koje prate legende na uvećanom tisku i Brailleovu pismu.

U okviru programa Drugačiji i jednaki – Vidjeti drugačije provode se edukativno-iskustvene radionice i taktilna vodstva za osobe oštećena vida te senzibilizacijske radionice i vodstva za videće osobe. Tijekom 2025., uz nekoliko vodstava i radionica pod vodstvom D. Bilopavlović Bedenik, održana je i jedna iskustvena radionica za Udrugu gluhoslijepih Dodir, pod vodstvom vanjske suradnice Margarete Vidmar. Edukacijom i senzibilizacijom javnosti nastojimo otvoriti Muzej svim skupinama posjetitelja te osigurati što bolji i kvalitetniji pristup muzejskom sadržaju za sve.

Za potrebe prilagođenog postava MSU na dodir u 2025. godini izrađen je prijevod jedne opisne legende. Tijekom 2024. napravljena je prilagodba treće cjeline postava Zbirke kao glagol, a do kraja 2025. bit će izrađena još dva taktilna modela po uzoru na radove iz stalnog postava, uz popratne muzejske legende na Brailleovu i uvećanom tisku, namijenjene slijepim i slabovidnim posjetiteljima.

1.2.4. Dokumentacijsko informacijski odjel

Jasna Jakšić, voditeljica

U sklopu programa Dokumentacijskog i informacijskog odjela snimljeno je 773 fotografije muzejskih izložbi i događanja, te je prikupljeno sveukupno 375 članaka o 36 različitih muzejskih programa. Digitalizirano je 68 kataloga iz arhive izložbi. Preventivno je zaštićeno 130 jedinica.

Fotografirane su sljedeće izložbe:

1. Miris svježeg nacijepanih drva
2. Nina Kurtela: Jagoda
3. Hana Miletić
4. Mreža motovunskih susreta
5. Arhivi Cetinjskih bijenala
6. Jan St Verner
7. Andreja Kulunčić: Učiniti svijet boljim mjestom
8. Siniša Ilić: Zrak uoči susreta
9. Igor Ruf: Zmije i šunke

Prikupljeni su članci o sljedećim izložbama ili događanjima: Nina Kurtela / Mogućnosti za 25 / Siniša Ilić / Rosa Barba / Jan St. Werner / Mreža motovunskih susreta / Arhiv cetinjskih bijenala / Hana Miletić / Andrea Kulunčić / Luiza Margan / Kinematografije otpora-Driant Zeneli / Animafest gostovanje u Kini / Monografija Picelj / Knjiga Šestorica umjetnika / Atelijer Kožarić / izložba u MOMA / Ljeto u MSU 2025 / Noć muzeja 2025 / Simpozija Maj 75 / Nagrada Kožarić / Promocija kataloga Jelene Janković / ZG muzejski vikend / Umjetnost otpora / Predavanje Anton Vidokle / predavanje Regina Bittner Bauhaus / predavanje Marko Pogačnik / predstavljanje mape Paljetak Biškupić / Kino na rubu / Antisezona / MSU otvoren mladima / Predstavljanje knjige Rancier

Broj sudionika (djelatnici odjela i vanjski suradnici): 9

Građu je tražilo ukupno 13 organizacija i 27 fizičkih osoba.

1.2.5. Audio-vizualni odjel

Voditeljica: Ivana Kancir

Temeljna djelatnost audiovizualnog odjela je kontinuirano snimanje i produkcija audiovizualne dokumentacije tj. autorskih videa vezanih uz sustavno praćenje programske djelatnosti MSU Zagreb. Dokumentiranje uključuje video snimanje, montažu te isporuku kraćih dokumentarnih videa izložbi i muzejskih projekata što se realizira u suradnji s vanjskim suradnicima (snimatelj, montažer) jer muzej nema zaposlene djelatnike spomenutih struka. Svrha av dokumentacije je isto tako u konačnici imati video materijale od kojih muzej producira svoje promotivne materijale tj. kraće video uradke te promotivne filmove o djelatnosti muzeja. U skladu sa sredstvima i odobrenim programom rada AV odjela za 2025. do 4.11. realizirana je av dokumentacija za sljedeće projekte u formi gotovih autorskih videa: Jan ST. Werner: Vibracepcija – Istrage valnog prostora, Andreja Kulunčić – Činiti svijet boljim mjestom (prostor za povremene izložbe); prostor Black Box - Nina Kurtela: Jagoda: Prostori nevidljivog, Mreža motovunskih susreta, Driant Zeneli: And then i found some meteorites in my room, Leonardo Losciale: Sisto Re, Rosa Barba: Meaning Distances, prostor Okidača - Sunce je spaljeno – Arhiv cetinjskih bijenala, izložba, izjave i razgovor, Siniša Ilić: Zrak uoči susreta, Umjetnost otpora / TAOR; izložbeni prostor Zbirke Richter - SintArt 17 - Driant Zeneli: Dolina čudnih ljubavnika razgovor i vodstvo, SintArt 18 - Hana Miletić i Graham Kelly uz CIMO - U dijalogu s Nadom Kareš Richter i Vjenceslavom Richterom, SintArt19 - Nika Radić: 1/3; Atelijer Kožarić - Laboratorij za oživljavanje – Igor Ruf: Zmije i šunke; predstavljanje knjiga - Marijan Susovski: Složenost zbivanja, Vibacepcija – Istrage valnog prostora, Jelena Janković: 8. kat; Maj 75 – međunarodna konferencija povodom pedesete obljetnice prve izložbe akcije Grupe šestorice autora; Obljetnička tematska šetnja 19.10.2025. – Izložbe akcije Grupe šestorice autora / Trg bana Josipa Jelačića; izložba GEFF, performans Katalin Ladik. Navedeni video radovi koncipiraju se snimanjem postava izložbe / radova te izjavom autora / kustosa.

U skladu s programom odraditi će se stručno usavršavanje sudjelovanjem na 28. AKM seminaru - Mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture / Zaštita u kriznim situacijama, Osijek 24.-26.11.2025.

Program audiovizualnog dokumentiranja obuhvaća snimanja izložbeno-galerijskog programa, produkciju gotovih videa izložbi, njihovu pohranu i obradu. Provodi se svake godine u kontinuitetu, a lokacijom je vezan za MSU Zagreb. Cilj je programa, budući da rad AV odjela programski uključuje sveobuhvatnu produkciju kratkih autorskih dokumentarnih videa tj. av dokumentacijske građe koja pokriva izlagačku djelatnost muzeja, imati sustavnu i cjelovitu arhivu autorskih videa muzejske djelatnosti, primarno izlagačke.

1.2.6. Knjižnica

Voditeljica: Zrinka Ivković

Knjižnica Muzeja suvremene umjetnosti najveća je specijalizirana umjetnička knjižnica u Hrvatskoj za područje umjetnosti 20. i 21. stoljeća, a građu sustavno prikuplja od osnivanja muzeja 1954. godine. S čitaonicom je otvorena svim korisnicima zainteresiranima za stručni rad, učenje i informiranje o programima Muzeja, uz mogućnost konzultiranja periodike, novijih izdanja te izbora digitaliziranih rijetkih publikacija iz fonda, uključujući i kataloge izložbi Muzeja od 1955. do danas. Misija Knjižnice usmjerena je na okupljanje i promicanje znanja o suvremenoj umjetnosti, praćenje recentnih zbivanja na domaćoj i međunarodnoj sceni, razmjenu kataloga i informacija s institucijama u Hrvatskoj i inozemstvu te na dostupnost građe i otvorenost korisničkoj zajednici. Posebna se pažnja posvećuje studentskoj publici kroz radionice i skupne posjete, s naglaskom na knjige umjetnika i izdanja iz Zbirke rijetkih izdanja.

Fond Knjižnice MSU do 31. 10. 2025. obuhvaća 31.995 jedinica knjižnične građe (monografije, kataloge, referentnu građu i časopise), uz stalni godišnji rast. Dodatno, 3.098 knjiga i časopisa pridruženo je iz drugih zbirki MSU-a (Atelje Kožarić, Legat Bogdana Bogdanovića, Donacija Silvane Seissel, Legat Kelemen-Tartaglia i Zbirka Benko Horvat), pri čemu taj broj ostaje stabilan bez novih priljeva. Ukupno je u Knjižnici obrađeno 35.093 jedinica u programu K++. Do 31. 10. 2025. pribavljeno je 417 naslova (razmjenom, darom i kupnjom), uključujući knjige i časopise. Razmjenom je tijekom godine pribavljeno 35 publikacija, uz zamjetan pad u odnosu na ranije godine zbog povećanih troškova poštanskih usluga i carinjenja pošiljaka izvan EU. Darom je pristiglo 173 naslova, ponajviše od kustosa i zaposlenika Muzeja te izdavača s kojima MSU surađuje; dodatno je darovano i 6 naslova časopisa (ukupno 14 brojeva) iz 1930-ih godina te 3 knjige i knjige umjetnika novijeg datuma.

Kupnja građe provedena je u skladu s planom nabave: do 31. 10. 2025. kupljen je 181 naslov knjiga, pri čemu je nabava bila usmjerena na teoriju suvremene i medijske umjetnosti, monografije, arhitekturu, dizajn i srodna područja, uz poseban naglasak na deziderate stručnog osoblja Muzeja. Za praćenje međunarodne scene dio nabave realiziran je preko posrednika za inozemne izdavače (UPI2M Books). Ujedno su nabavljana izdanja za nadopunu Zbirke rijetkih i starih izdanja (Rara), uključujući kataloge Bauhausa (2. polovica 20. stoljeća), publikacije o konceptualnoj umjetnosti te poetska izdanja s potpisima avangardnih autora. U razdoblju do 31. 10. 2025. prikazan je troškovnik kupnje za 128 knjiga realiziran preko više dobavljača i antikvarijata.

U području zaštite građe do 31. 10. 2025. preventivno su očišćena 23 naslova, 12 knjiga stavljeno je u zaštitnu foliju, a starija i vrjednija građa (ukupno 10 knjiga) omotana je u beskiselinski papir i pohranjena u beskiselinske kutije. Popravci (oštećeni listovi, hrptovi, uglovi i sl.) provedeni su na 8 knjiga. Za potrebe zaštite nabavljeni su materijali i oprema (Crescat, Kartonaža Vlašić, Leani). Knjižnica je pokrenula i pripremu za označavanje građe naljepnicama s QR kodom radi učinkovitije revizije i podrške posudbi/identifikaciji građe: nabavljeni su materijali za ispis i zaštitu naljepnica u ukupnom iznosu od 609,30 € (Limes plus, Marbet).

Knjižnica se u 2025. nastavila pretplaćivati na časopise radi praćenja recentnih zbivanja: za inozemne časopise (print + online) plaćena je pretplata na 10 naslova (UPI2M Books), uz dodatne pretplate: strip-časopis preko Ogranka Matice hrvatske Bizovac, časopis Život umjetnosti te dvogodišnju pretplatu na Konturu.

Usluge korisnicima pokazale su stabilnu i raznoliku potražnju. Do 31. 10. 2025. Knjižnicu je koristilo 27 zaposlenika MSU-a, koji su posudili ukupno 54 naslova. Vanjskih korisnika bilo je 42, uz prethodnu najavu e-mailom; građa se daje na uvid u studijskoj čitaonici, bez mogućnosti posudbe izvan Knjižnice. Do 31. 10. 2025. zatraženo je 113 naslova za rad u čitaonici. Zabilježeno je 8 tematskih istraživanja na zahtjev te 2 opće referalne usluge. Najzastupljeniji vanjski korisnici bili su studenti Filozofskog fakulteta i Akademije likovnih umjetnosti (seminarski i diplomski radovi), uz korištenje građe i od strane stručnjaka iz srodnih institucija (kustosi, profesori).

U edukativnom segmentu rada Knjižnice organizirane su aktivnosti koje približavaju "nevidljive" muzejske odjele školskoj populaciji. U suradnji s Edukativnim odjelom MSU održana je prezentacija rada Knjižnice za 29 učenika Gimnazije „Lucijan Vranjanin“ iz Zagreba, a u prostoru Knjižnice provedena je i radionica u okviru 30. EMA-e na temu Premetaljka (stvaranje radova na papiru uz nasumično odabrane termine iz umjetnosti i umjetničkih pravaca).

Knjižnica je i u 2025. bila angažirana na izradi bibliografija za muzejske publikacije. Za katalog uz izložbu Andreje Kulunčić: Činiti svijet boljim mjestom izrađena je bibliografija na 24 stranice, s ukupno 280 bibliografskih jedinica. Stručno usavršavanje provedeno je kroz praćenje promjena i tema relevantnih za knjižničarstvo, uz sudjelovanje na dvama predavanjima: „Digitalizacija – ključ očuvanja“ i „Digitalni repozitoriji“. Knjižnica je sudjelovala i u radu Hrvatskog knjižničarskog društva: u 90. broju HKD Novosti (srpanj 2025.) objavljen je esej Z. Ivković „Ex libris krajem 19. stoljeća do 30-ih godina 20. stoljeća, uz osvrt na hrvatski ex libris“, u okviru tematskog broja posvećenog ex librisima u hrvatskim knjižnicama. Knjižnica MSU je u 2025. nastavila stabilan rast fonda, osigurala ciljana ulaganja u nabavu i zaštitu građe, održala aktivnu pretplatničku i razmjensku mrežu, pružala stručne usluge internim i vanjskim korisnicima te razvijala edukativne i bibliografske aktivnosti koje podupiru kustosi, istraživački i javni rad Muzeja.

1.2.7. Odjel zaštite i restauracije

Voditeljica: Mirta Pavić

Odjel zaštite i restauracije MSU je u 2025. godini sudjelovao je u muzejskim programima provodeći preventivnu zaštitu fundusa i konzervatorsko-restauratorske zahvate prema prioritetima u dogovoru s voditeljima zbirke. Sredstva su uložena u materijal za pohranu i izlaganje i za konzervatorsko-restauratorske zahvate. Kupljene su inertne folije i beskiselinski papir za umatanje, nitrilne i pamučne rukavice, beskiselinske kutije za papirnu, fotografsku i osjetljivu građu i materijal za restauriranje. Također, dio sredstava je utrošen na uokvirivanje u ukrasne okvire s distancerima i muzejskim staklom s UV zaštitom za izlaganje 37 djela koja su prije toga aplicirana na beskiselinske poledine konzervatorskim reverzibilnim materijalima.

Za potrebe izložbi ostvarenih u 2025. izvedeni su konzervatorsko-restauratorski zahvati na sljedećim djelima iz fundusa: A. Srnec (MSU 1248 i 1144), Lj. Šibenik (MSU 4348), J. Vaništa (MSU 3128, 2190, 1019 i 1018), D. Martinis (MSU 2970), M. Trepše (MSU 1099), F. Molnar (MSU 7287 i 7277), M. Stilinović (MSU 2803, 2814), E. Schubert (MSU 2187 1-7, 1940, 3933, 3932), E. Nałecz (MSU 1521), D. B. Mangelos (MSU 2728) Udatny (MSU 2022), O. Herman (MSU 1253), V. Bakić (MSU 1783), Z. Slevce (MSU 478), M. Detoni (MSU 320), T. Yoshida (MSU 489), H. Nałecz (MSU 1521), V. Gecan (MSU 1075), B. Ružić (MSU 14), M. Jevšovar (MSU 772), Dadamaino (MSU 2942), A. Jakić (MSU 1679), od kojih su kompleksni zahvati izvedeni na djelima J. Knifera (MSU 1920), D. Antolović (8033), I. Kožarića (MSU 1449), G. Stupice (MSU 942), V. Gecana (MSU 1075), M. Vuće (MSU 1668 (1-3/3), I. Gattina (MSU 1218) I. Picelja (MSU 3953). Zahvati su provedeni na određenim djelima koja pripadaju Atelieru Kožarić (AK 3634, 218, 25, 5510-1 i 252) i Zbirci Benka Horvata (BH 1, 20, i 607) te na djelu B. Demura iz ciklusa *Spirale čitanja* u vlasništvu Muzeja arhitekture. Za potrebe izložbe Andreje Kulunčić, Odjel je sudjelovao s konzervatorskim radovima na fiksiranju krhke glinene građe u izložbenom prostoru. Odjel je nadzirao i dokumentirao demonatažu skulpture „Trudna memorija“ Sanje Iveković na platou MSU. Novonastali grafiti očišćeni su s murala Marine Mesar OKO, „Open My Eyes That I May See“ na zapadnom pročelju muzeja i na radu I. Grubića u garaži MSU.

U konzerviranju-restauriranju djela na papiru Ivana Picelja (inv. br. 6347 (1-3)) i Ivana Kožarića (inv.br. 2097, 1922, 3788 (1-2), 3856 (1-2) sudjelovala je vanjska suradnica Tea Borovina.

Digitalizacija, digitalni ispis i obrada, odnosno izrada izložbenih kopija rada Željka Jermana *Moja godina 1.1.1977.-31.12.1977.* iz 1977, inv. br. MSU 1945 (1 -365) u procesu je izrade u suradnji sa Studijem B Nula. Izrađena je izložbena kopija i učinjena digitalizacija rada Mladena Stilinovića *Snimljeno mjesto snimanja* iz 1977., inv. br. MSU 1922 (1-9).

Zbog pojave plijesni, 23 slike i crteža i 11 skulptura iz fundusa podvrgnuto je gama zračenju u Institutu Ruđer Bošković. U depou je do kraja listopada pregledano, očišćeno od površinske prašine i složeno na mreže 306 slika, a s radom se nastavlja do završetka pregleda svih djela.

Odjel kontinuirano prati stanje posuđenih djela vodeći zapisnike o stanju pri odlasku i dolasku građe u muzej, bilo da je riječ o fundusu MSU ili posuđenim umjetninama od drugih vlasnika.

U svrhu istraživanja karakteristika materijala, provedene su analize u suradnji s tvrtkom Archeolab i s Prirodoslovnim laboratorijem Hrvatskog restauratorskog zavoda.

Nastavljena je suradnja s Institutom Ruđer Bošković na istraživanju i analizama materijala u sklopu bilateralne suradnje s Akademijom likovnih umjetnosti u Beču, istraživanje sastava flomastera i suvremene tinte kojima se umjetnici koriste na šest djela iz fundusa MSU (inv. br. 7137, 7134, 7118 (1-2), 4463 (1-2), 4448 (1-2) i 7097).

U tijeku je konzervatorsko-restauratorski rad započet krajem studenoga na djelu Brace Dimitrijevića (MSU 6726) na južnoj medijskoj fasadi MSU.

Stručno usavršavanje

Leda Grabičanin sudjelovala je u radionici konzerviranja-restauriranja kinetičkih djela *Movers and Shakers: Conserving Kinetic Art*, od 19. do 24. svibnja 2025 u Tate Modern Londonu. Skup je bio organiziran i djelomično stipendiran u suradnji s Getty Conservation Institute, Tate Modern i UCL-om.

Djelovanje u strukovnim društvima

Mirta Pavić je dopredsjednica i članica Vijeća strukovne udruge Međunarodnog instituta za restauriranje povijesnih i umjetničkih djela /International Institute for *Conservation of Historic and Artistic Works* (IIC) – Hrvatske grupe, koja je regionalni ogranak međunarodne neovisne stručne organizacije.

Mirta Pavić je članica Izvršnog odbora Hrvatskog muzejskog društva (HMD).

Popis stručnih suradnika:

Studio M, Studio B Nula, Atelier MP, Alan Vlahov, Jovan Kliska, Tea Borovina, dr.sc. Ivančica Bogdanović i dr.sc. Matea Krmpotić – Institut Ruđer Bošković, Hrvatski restauratorski zavod te tvrtkama Arceolab, Modulor modeli i KGVH eko.

Rezultati i medijska vidljivost programa:

Rezultati programa vidljivi su u dugoročnom očuvanju fundusa i održavanju muzejskih zbirki, bilo preventivnim ili kurativnim postupcima. Ključno je osiguravanje optimalnih uvjeta za građu s pomoću optimalne mikroklimе, okoliša i primjenom odgovarajućih inertnih materijala. Preventivna zaštita je osnovna djelatnost kojom se održava željeno stanje muzejskih predmeta, a konzervacija-restauracija omogućuje postizanje stabilnosti i estetike, adekvatnih za izlaganje predmeta. Program zaštite i restauracije ostvaruje se neprestanim praćenjem novih tehnologija, istraživanjima materijala iz fundusa, razvoja etike i teorije konzervacije-restauracije, a vidljiv je u realiziranim muzejskim izložbama i programima Odjela zaštite i restauracije.

Nagrade

Projekt *Izbliza / Od blizu/ Up Close – Očuvanje, zaštita i konzerviranje-restauriranje modernih i suvremenih umjetničkih djela* ostvaren suradnjom Mirte Pavić (MSU, Zagreb), Tamare Trček Pečak (UL ALUO, Ljubljana) i Nade Madžarac (MG+MSUM, Ljubljana) dobitnik je dvije nagrade za prethodnu godinu; nagradu Hrvatskog muzejskog društva (HMD) za projekt međunarodne suradnje i godišnju nagradu ICOM-a Slovenija.

1.2.8. Odjel za programsko-izložbenu djelatnost

Ljeto u MSU

Urednik programa: Branko Kostelnik, autor koncepta Ljeto u MSU

Izložba: Martina Munivrana

Kazalište: Damir Bartol i Tanja Vrvilo

Urednice plesnog programa: Silvia Marchig, Sonja Pregrad, Iva Nerina Sibila, Tea Kantoci

Suradnica producenta i koordinatorica plesnog programa: Miranda Herceg

Urednik filmskog programa: Zlatko Vidačković

LJETO U MSU jedno je od središnjih kulturnih i umjetničkih događanja tokom ljetnih mjeseci u Zagrebu, kako za građane Zagreba, tako i za goste i turiste. Program donosi presjek aktualnih umjetničkih događanja, ali i najnovijih umjetničkih otkrića na multidisciplinarnoj umjetničkoj sceni Zagreba, Hrvatske, regije i svijeta. Glavni koncept festivala je multimedijalna formula „5 u 1“: Koncert – Kazalište - Izložba – Film – Ples

Ovogodišnja manifestacija je dvanaesta po redu i održavala se u 6 termina od 6. lipnja do 11. srpnja 2025. LJETO U MSU tradicionalno se održava petkom i subotom tokom lipnja i srpnja u popodnevnom i večernjim satima. Na programu su bile aktualne izložbe u MSU, filmske projekcije, plesne izvedbe i na kraju večeri koncerti najboljih rock i art bendova regije na muzejskom platou kod tobogana.

LINE UP:

6.6. SVEMIRKO

13.6. VOJKO V.

20.6. NIKOLA VRANJKOVIĆ

27.6. OBOJENI PROGRAM

4.7. DJECA! I MRFY

11.7. NIPPLEPEOPLE

Ovogodišnje izdanje *Ljeta u MSU*, uz standardnu suradnju s *Kinom Metropolis* (naslovi: *Supstanca*; *Anora i Fiume o morte!*), odvija se i u suradnji sa svjetskim festivalom animiranog filma *Animafestom* (film iz Velikog natjecanja dugometražnog filma *Memoari jednog puža*), kazališnom grupom Kuća ekstremnog muzičkog kazališta Damira Bartola Indoša & Tanje Vrvilo (Kozmofonični performans - Damir Bartol Indoš i Tanja Vrvilo: *Biće je Biće*) te programom *Antisezona – ples u Gorgoni*. Također, svake večeri programa, ulaznica je omogućavala i ulaz na izložbu Andreje Kulunčić „Činiti svijet boljim mjestom“ kustosice Martine Munivrane.

ANTISEZONA – ples u Gorgoni 2025

Voditeljica programa za MSU: Miranda Herceg

Program osmišljavaju i provode Silvia Marchig, Sonja Pregrad, Iva Nerina Sibila, Tea Kantoci

ANTISEZONA – ples u Gorgoni cjelogodišnji je projekt kontinuirane prezentacije i kontekstualizacije suvremenog plesa i srodnih izvedbenih praksi u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu, kojeg su kreirale renomirane hrvatske plesne umjetnice: Silvia Marchig, Ana Kreitmayer, Sonja Pregrad, Iva Nerina Sibila i Zrinka Šimičić Mihanović, u suradnji s voditeljima dvorane Gorgona MSU, kao projekt u kojem produciraju vlastite radove, bivajući ženski kolektiv uzajamne produkcijske podrške, u kompleksnim nepovoljnim uvjetima nezavisne plesne scene. Ovim projektom, šireći ga, istovremeno se otvaraju, kroz pozive, prostori drugim umjetnicima sa scene - kolegama, mladima, inozemnim gostima, drugim medijima i dr.

Antisezona tako postaje novo žarište suvremenog plesa i suvremenih izvedbenih praksi u Zagrebu, aktivirajući Dvoranu Gorgona kao prostor plesa, a predstavlja inovativni model suradnje institucije i umjetnika nezavisne plesne scene.

Specifičnost pristupa Antisezone je ples kao kontekstualno osjetljiva, intermedijalna, inkluzivna, eksperimentalna i suradnička umjetnost, s posebnom pažnjom na komunikaciju (uživo i online) s publikom kroz razgovorne i interaktivne sadržaje. Program se sastoji od pet blokova po 4 - 5 dana kroz godinu.

Od ožujka do prosinca 2025. realizirano je 5 blokova izvedbenog programa u MSU-u (dvorana Gorgona i MSU Ekstenzija):

1. blok: Jednakonočje / Aequinoctium (20.–22. 3. 2025.)

Flavia Pinheiro: Unborn (međunarodno gostovanje) • Anika Cetina i Valentina Miloš: OVA: Tristitia (zagrebačka premijera) • Ivana Bojanić i sur.: Hihi (repriza) + Hangover Session (moderira Nina Gojić)

2. blok: Mostovi. Tijela. (Lomače). (8.–14. 5. 2025.)

Jen Rosenblit i Marko Gutić Mižimakov: Trošnja, faza 1 (međunarodna premijera) • Studenti ADU: Big Box (gostovanje ispitne produkcije) • Anna Javoran: Carson's Cry (MSU Ekstenzija) • Silvia Marchig: Oh, Mary Shelley (repriza) + Hangover Session

3. blok: Prijeđi rijeku reci ne (26.–28. 6. 2025.)

Dražen Dragojević, Ana Dubljević, Viktorija Ilioska i Sonja Pregrad: Kao što su rime s ne (repriza) • dr. sc. Anamarija Batista i dr. sc. Marjana Krajač: istraživačko izlaganje i razgovor (ASZ X-tenzija)

4. blok: Improspekcije 2025 – PoslijeSvijet (9. 10. 2025.)

Alex Franz Zehetbauer: Večer s / An Evening with (izvedba/koncert)

5. blok (27. 11.–2. 12. 2025.)

Silvia Marchig: Urobor (premijera 27. 11. + izvedba 28. 11.) • Sonja Pregrad: O (repriza 29. 11.) • Anika Cetina i Valentina Miloš: OVA: Gratia (gostovanje 2. 12.)

Kino na rubu

Urednica i voditeljica programa: Miranda Herceg

Mjesto održavanja: dvorana Gorgona

Trajanje programa: 2025.

Kino na rubu je programski filmski ciklus Muzeja suvremene umjetnosti kojim se predstavljaju autori suvremenih hrvatskih animiranih i eksperimentalnih filmova. Program obuhvaća filmove koji predstavljaju imanentnu povezanost i međuodnos likovne i filmske umjetnosti i njihovo zajedničko ishodište. Radove koje obuhvaća ovaj program karakterizira naglašen likovni izraz, snažni autorski postupci i tehnike, raznolikosti umjetničkih izričaja i medija, visoki umjetnički standardi u izražavanju filmskih vizija, slobodniji narativni pristup, na rubu filmskog roda. Program se sastoji od tematskih blokova koji uključuju projekcije filmova i razgovore s gostima. Programom se predstavljaju filmski autori, umjetničke organizacije, umjetničke obrazovne institucije i filmske producerske kuće s ciljem umrežavanja ideja i praksi te stvaranja nove publike i razvoja novih filmskih autora. Zbog ciljne studentske publike, program se izvodi tijekom nastavne godine. Programom se razvija još jedan prostor prezentacije animiranog i eksperimentalnog filma u Zagrebu, pridonosi se raznolikosti ponude Muzeja i decentralizaciji kulturnih događanja u Zagrebu (prostorno - na rubu).

Intencija je kroz ovaj program napraviti platformu za uključivanje, prezentiranje, i umrežavanje raznih obrazovnih institucija iz područja animiranog i eksperimentalnog filma i srodnih umjetničkih organizacija i producerskih tvrtki. Nakon uspješnog jednogodišnjeg programskog ciklusa „Zagreb film u dvorani Gorgona“, koji je realiziran kroz niz filmskih razgovora i tribina, pokazalo se izuzetno uspješnim pozivati studente da u sklopu terenske nastave, uklope filmske projekcije i popratne tribine koje im se ili formom ili tematski uklapaju u sadržaj kolegija, približavajući tako novoj publici i budućim autorima formu i proces rada na filmu te tematiku i širi društveni kontekst djela.

Prezentirajući i ukazujući ovim programom i na uspješnost hrvatskih kratkometražnih filmova, daje se studentima motivacija i samopouzdanje u njihovom učenju i rastu, stvarajući tako platformu za razvoj novih filmskih autora i filmske publike usmjerene ne samo prema dugometražnom igranom, nego i prema kratkometražnom, dokumentarnom, eksperimentalnom i animiranom filmu.

Program u 2025. godini obuhvatio je raznolike tematske blokove, brojne eksperimentalne i animirane filmove i autore.

BLOK #1 SLOBODA FILMU – KINOKLUB ZAGREB, 27.03.2025. ugostio je Daliju Dozet, filmsku autoricu, predsjednicu i glavnu koordinatoricu naprednih radionica Kinokluba Zagreb, Miju Martinović, diplomiranu arhitekticu, filmsku autoricu i članicu KKZ-a od 2018. godine, i Tomislava Šobana, likovnog umjetnika i filmskog autora, člana Kinokluba od 2007. godine i predsjednika KKZ-a od 2018. do 2022. godine. Prikazani su filmovi: *K-3 ili čisto nebo bez oblaka*, Mihovil Pansini, 1963.; *Kariokineza*, Zlatko Hajdler, 1965. *Grad u izlogu*, Tatjana Ivančić, 1969.; *Iris*, Željko Radivoj, 1971.; *Frame fragmenti*, Dalija Dozet, 2018. *Evanesence*, Mare Šuljak, 2023.; *Showgirls*, Miro Manojlović, 2011.; *Mjesta koja ne postoje*, Josipa Henizelman, 2022.; *Sakupljači*, Mia Martinović, 2022.; *Plejade*, Mateja Zidarić, 2020.; *Kada odlučim kako započeti znati ću i sve ostalo*, Tomislav Šoban, 2021.

Blok #2 Autorski blok Silvestra Kolbasa, 24.04.2025. bio je posvećen fotografu, snimatelju, redatelju i filmskom pedagogu Silvestru Kolbasu. Razgovor sa Silvestrom Kolbasom vodila je filmologinja i filmska kritičarka Diana Nenadić, izvrsna poznavateljica Kolbasovog filmskog stvaralaštva.

Prikazani su filmovi: *Kino Crvena zvijezda*, 2014.; *Tvornica filmova*, 2022.; *Auto-portret V2.1*, 2012. *Toranj*, 2019., 12'

Blok # 3 Jelena Oroz, autorica i mentorica, 30.10.2025., bio je posvećen Jeleni Oroz, svjetski prepoznatoj autorici nove generacije hrvatske animacije, a razgovor s gošćom vodila je voditi će animatorica i redateljica Petra Zlonoga.

Jelena Oroz predstavljena je kao autorica i mlada mentorica na Odsjeku za animirani film i nove medije na ALU. Prikazani su filmovi studenata, mentorice Jelena Oroz: *Bože mili*, Marta Pendo, 2025.; *Špilja*, Julia Štura, 2024.; *Brlog*, Borna Smolčić, 2024.; *Rezonancija*, Sara Škrlec, 2025.; *autorski filmovi Jelene Oroz: Vučje igre*, Jelena Oroz, 2015.– diplomski film; *Dva na dva*, Jelena Oroz, 2018.; *Animafest Zagreb 2021 Official Festival Trailer*, Jelena Oroz, 2021.; *Pisma na kraju šume*, Jelena Oroz, 2022.; *Nema mjesta*, Jelena Oroz, 2024.

U Bloku # 4, posvećenom odnosu modernizma, osobne i društvene memorije, dekonstruiranju stereotipa i metafori arhitekture, dijalog su vodili povjesničarka umjetnosti Ivana Podnar i vizualni umjetnik Marko Tadić, čiji su filmovi ujedno prethodili razgovoru.

Prikazani su filmovi: *We Used to Call It: Moon*, 2011.; *Moving Elements*, 2016.; *1972-2004*, 2016.; *All roads lead to nature*, 2023.; *Tzar of Premantura, L.H.D.*, 2022.

Program je posjetila šira i stručna publika. Među najbrojnijim posjetiteljima možemo izdvojiti studentsku publiku. Programu su prisustvovali studenti Akademije likovnih umjetnosti, studenti Studija dizajna i Arhitektonskog fakulteta, studenti Akademije dramskih umjetnosti, te studenti VERN-a smjera Transmedijska dramaturgija i smjera Film, televizija i multimedijско oblikovanje.

1.2.9. Izdavačka djelatnost

Naslov projekta: ***Hibridno tijelo izvedbe: Breda Beban***

Autorica: dr.sc. Martina Munivrana

Urednica: dr. sc. Sonja Briski Uzelac

Izdavač: Durieux, u suradnji s Muzejom suvremene umjetnosti Zagreb

Recenzentice: prof. dr. sc. Biljana Kašić, prof.dr. Leonida Kovač

Grafički dizajn: Luka Gusić

Godina realizacije: studeni, prosinac 2025.

Monografska knjiga autorice Martina Munivrana, pod nazivom *Hibridno tijelo izvedbe: Breda Beban* prva je cjelovita i znanstveno utemeljena obrada stvaralaštva Brede Beban (1952.–2012.), umjetnice čiji je opus nezaobilazan u historiografiji inovativnih, multimedijjskih i konceptualnih umjetničkih praksi na prostoru bivše Jugoslavije te u međunarodnom kontekstu.

Riječ je o monografiji koja na 350 strana sustavno istražuje i interpretira umjetnički rad Brede Beban od njezinih ranih radova u Hrvatskoj do projekata nastalih nakon njezina preseljenja i djelovanja u Velikoj Britaniji početkom 1990-ih godina. Knjiga obuhvaća više razina analize – od biografskih i umjetničkih do teorijskih – te je koncipirana kao spoj arhivskog istraživanja, analize performativnih i vizualnih radova te interpretacije iz perspektive suvremenih feminističkih, postkolonijalnih i dekolonijalnih teorija.

Knjiga je strukturirana u dva glavna dijela:

- **„Život i stvaralaštvo Brede Beban“** – donosi sveobuhvatan pregled njezina umjetničkog puta, uz osobnu i geopolitičku kontekstualizaciju. Ovaj dio temelji se na višegodišnjem istraživanju arhivskih i vizualnih izvora te analizi opusa u kontekstu društveno-političkih promjena koje su obilježile prostor bivše Jugoslavije i kasniju europsku dijasporu.

- **„Breda Beban u kontekstu feminističke i postkolonijalne teorije“** – teorijski pozicionira opus Brede Beban unutar suvremenih feminističkih i postkolonijalnih promišljanja. Posebno se ističe potpoglavlje **„Postkolonijalno tijelo izvedbe u kontekstu ženske izvedbe vizualne umjetnosti“**, koje predstavlja značajan teorijski doprinos i novum u domaćoj i međunarodnoj znanstvenoj literaturi.

Rukopis na inovativan način povezuje istraživanje umjetničke prakse s teorijskim promišljanjima tijela, identiteta i izvedbe te time doprinosi razumijevanju hibridnih formi suvremene umjetnosti i kulturne produkcije.

Monografija odgovara na potrebe kulturne i znanstvene zajednice koja se bavi suvremenom umjetnošću, performativnim izvedbama i multimedijjskim praksama. Predstavlja prvo cjelovito istraživanje opusa Brede Beban u Hrvatskoj i međunarodnom kontekstu te time značajno doprinosi valorizaciji ženskih umjetničkih doprinosa u recentnoj povijesti umjetnosti.

Knjiga također afirmira interdisciplinarni pristup koji povezuje teoriju umjetnosti, kulturne studije i feminističku kritiku te na taj način pridonosi širem razumijevanju kulturne produkcije u kontekstu postjugoslavenskih i europskih migracijskih iskustava.

Monografija Andreje Kulunčić

Autori tekstova: Amanda de la Garza Mata (Meksiko), Anca Verona Mihulet (Rumunjska/Južna Koreja), Katharina Schlieben (Njemačka), Miško Šuvaković (Srbija), Martina Munivrana (MSU)

Urednica: Martina Munivrana

U sklopu prve samostalne monografske izložbe vizualne umjetnice Andreje Kulunčić realiziran je opsežan katalog koji donosi presjek njezina tridesetogodišnjeg umjetničkog djelovanja u razdoblju od 1999. do 2023. godine. Monografija okuplja tekstove autorica i autora Andreje Kulunčić, Irene Bekić, Ance Verone Mihulet (Rumunjska/Južna Koreja), Katharine Schlieben (Njemačka), Miška Šuvakovića (Srbija) i Martine Munivrane (Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb). Urednice monografije su Irena Bekić, Andreja Kulunčić i Martina Munivrana, dok je dizajn potpisao Dejan Dragosavac – Ruta.

Publikacija pruža sveobuhvatan uvid u umjetničku praksu Andreje Kulunčić, čiji se rad dosljedno bavi temama društvene pravde, položajem žena u suvremenom društvu, statusom ilegaliziranih osoba, zatvorskim uvjetima, radničkim pravima, stupnjem društvene tolerancije, stigmatizacijom psihijatrijskih bolesnika, komercijalizacijom turizma, odnosom prema čitanju i knjizi, te mogućnostima samoorganizacije zajednica. Tekstovi objavljeni u katalogu kontekstualiziraju rad umjetnice u društveno-političkim okolnostima u kojima su projekti nastajali. Autori i autorice analiziraju ključne teme, procese i metode njezina rada, uključujući strategije suradnje sa zajednicama, stvaranje privremenih kolektiva tijekom produkcije i izvedbe projekata, multidisciplinarni pristup te izbor medija i kanala komunikacije s različitim publikama. Posebna pažnja posvećena je i taktičkim načinima djelovanja u javnom prostoru, upotrebi medija i PR kampanja, kao i odnosu prema galerijskim i muzejskim institucijama kao mjestima javne vidljivosti.

Katalog uključuje bogatu vizualnu dokumentaciju (fotografije je snimila Ana Opalić) postava izložbe u Muzeju suvremene umjetnosti Zagreb, kao i detaljnu arhivu više od sedamdeset popratnih programa koji su se odvijali uz izložbu – među kojima su predavanja, radionice, tribine, performansi, projekcije i vodstva.

Time publikacija ne predstavlja samo pregled autoričina stvaralaštva, nego i važan dokument šireg kulturnog i društvenog konteksta u kojem njezini projekti djeluju.

Realizacijom monografije Andreje Kulunčić stvoren je važan izdavački i dokumentarni doprinos hrvatskoj suvremenoj umjetnosti, koji omogućuje sustavno sagledavanje i valorizaciju višedesetljetnog angažiranog umjetničkog rada. Publikacija, ujedno i katalog izložbe, služi kao referentni materijal za istraživanje suvremenih umjetničkih praksi u lokalnom i međunarodnom kontekstu.

Monografska publikacija Kinematografije otpora 2018. – 2025.

Urednice: Leila Topić (MSU), Dina Pokrajac (Subverzivni Festival)

Autori tekstova: Branka Benčić, Greg de Cuir Jr, Marie Gueden, Bojan Krištofić, Regina Michel, Stevan Vuković

Publikacija donosi uvodne tekstove Branke Benčić i Dine Pokrajac te niz analitičkih priloga autora/ica Florisa Paalmana, Ane Fazekaš, Bojana Krištofića, Nicole Brenez, Stevana Vukovića i Leile Topić (i zaključni tekst).

Svi tekstovi i fotodokumentacija su prikupljeni, a realizacija publikacije planirana je za veljaču 2026.

Publikacija *Kinematografije otpora* razvija se kao završni i sintetski dio istoimenog višegodišnjeg programa Muzeja suvremene umjetnosti, čiji je temeljni fokus bio istražiti prošireno polje pokretne slike, njezine izvedbene, prostorne i političke potencijale te načine na koje suvremeni umjetnici i umjetnice oblikuju nove modele gledateljstva. Program se tijekom niza godina profilirao kao platforma za promišljanje filmskih i postfilmskih praksi unutar institucionalnog okvira muzeja, čime je otvorio prostor za eksperiment s formatima izlaganja, kao i za razmatranje pozicije gledatelja unutar arhitekture black boxa i white cubea. U tom se kontekstu *Kinematografije otpora* mogu promatrati kao svojevrsna laboratorijska zona koja povezuje umjetničko stvaranje, teorijsko mišljenje i društvenu osjetljivost, te istodobno pokazuje kako suvremena umjetnost i film dijele zajednički vokabular kritičkih metoda i estetskih strategija.

Kroz program su predstavljeni radovi niza međunarodnih umjetnika i umjetnica čiji su se projekti temeljili na istraživanju ideologija slike, postratnih i postsocijalističkih transformacija, reprezentacijskih mehanizama moći, kao i na specifičnim formama filmskog zapisivanja koje ulaze u dijalog s performansom, videoinstalacijom i esejističkim filmom. Sudjelovali su Maud Alpi, Sabina Mikelić, Nicole Hewitt, Jasmina Cibic, Nika Autor, Milica Rakić i Driant Zeneli, čime je program uključio i međunarodnu i regionalnu scenu te otvorio važna pitanja o odnosu umjetničkog izraza i struktura društvene vidljivosti. Posebno je važno istaknuti da su radovi unutar ovog programa nerijetko zahvaćali zone društvene ranjivosti, povijesnih

prijeloma i mikro-politika svakodnevice, te su aktivirali modele kroz koje se umjetnost može razumjeti kao prostor otkrivanja nevidljivih ili potisnutih narativa.

Posebno je važno istaknuti da je program ostvario iznimnu vidljivost i zbog dugogodišnje suradnje i dijaloškog odnosa s partnerom Subversive Festivalom. Taj je partnerski okvir omogućio dolazak relevantnih stranih teoretičara i umjetnika, potaknuo kritičnu recepciju i učinio da *Kinematografije otpora* postanu prepoznatljiva platforma na razini grada i šire regije. Intentski i specijalizirani mediji redovito su pratili program te su ga, kroz intervjuje, najave i kritike, pozicionirali kao jedan od stabilnih referentnih točaka u području filmskih i time-based umjetnosti u Zagrebu. Visoka medijska vidljivost i kontinuiran odaziv publike potvrđivali su važnost ovog programa unutar kulturnog krajolika.

Publikacija koja je u pripremi strukturirana je tako da reflektira teorijske osnove i umjetničke prakse obuhvaćene programom. Uvodnike potpisuju Branka Benčić i Dina Pokrajac, čime se postavlja kritički okvir za razumijevanje razvoja programa i konteksta unutar kojega se on odvijao. Dina Pokrajac također autorica je analitičkog teksta o francuskoj filmašici Maud Alpi, fokusirajući se na njezin rad koji ispituje granice između filmskog senzibiliteta i animalnosti, tjelesnosti i afektivnih režima percepcije. Nizozemski teoretičar Floris Paalman piše o prezentaciji Sabine Mikelić, zagovarajući čitanje njezina rada kao prakse u kojoj se osobno iskustvo susreće s konceptima migracije i insularnosti, a slika se propituje akustičkim, političkim i socijalnim kodovima. Projekt Nicole Hewitt *Žene minorne spekulacije* obrađuje Ana Fazekas, koja se bavi transformacijama feminističkog filmskog pripovijedanja i problematizira autoričine metode rada s tekstom, arhivom i izvedbenim postupcima. O umjetnici Jasmini Cibic piše Bojan Krištofić, analizirajući njezine projekte kroz perspektivu umjetničkih reprezentacija nacionalnih ideologija i simboličkih ekonomija moći. Francuska teoretičarka Nicole Brenez autorica je eseja o radu Nike Autor, čiji se opus uklapa u tradiciju političkog eksperimentalnog filma s naglaskom na migracijske i postratne narative. Srpski teoretičar Stevan Vuković piše o projektu Milice Rakić *Crvena, da te nema...*, u kojemu se prikazuje slojevita povijest spomeničkih prostora i njihovih današnjih transformacija. O albanskom umjetniku Driantu Zeneliju piše Leila Topić, koja ujedno potpisuje i zaključni teorijski tekst publikacije, fokusirajući se na Zenelijevo istraživanje težine, gravitacije, imaginacije i osobnog mita kao instrumenta otpora pred geopolitičkim i ekonomskim realnostima. Planirana realizacija publikacije je u veljači 2026. predstavlja važan doprinos dokumentiranju i teorijskom artikuliranju programa *Kinematografije otpora* u kontekstu hrvatske i međunarodne suvremene umjetnosti.

Publikacija „Mogućnosti '21 – '25“

Urednica: Leila Topić

Autori tekstova: Lovro Japundić, Luja Šimunović, Bojan Krištofić, Renata Šparada, Robert Fleck, Kristoffer Gansing, Maud Maffei

Koncept publikacije osmislila je kustosica Leila Topić, autorica uvodnog teksta Stvaralaštvo kao način mišljenja, kojim se uspostavlja teorijski okvir izdanja. Tekst polazi od teze filozofa Nelsona Goodmana o umjetnosti kao obliku stvaranja znanja te povezuje povijesni model Matičevićevih Mogućnosti za '71 s recentnim praksama suradnje između Muzeja i Akademije. Publikacija ne funkcionira kao retrospektivni katalog, nego kao teorijski i analitički prikaz umjetničkih i kustoskih procesa ciklusa izložbi Mogućnosti koji su obilježili razdoblje od 2021. do 2025. godine. U središtu publikacije nalaze se izložbe i autori koji su oblikovali ciklus Mogućnosti: 2021. godine predstavljen je multimedijски rad Branimira Štivića, o kojem piše kustos mlađe generacije Lovro Japundić; 2022. izlažu umjetnici Andrej Beštak i Anja Leko, o čijem radu piše Luja Šimunović; 2023. predstavlja izložbu Željka Beljana Projekt Arkade, o kojoj piše Bojan Krištofić; 2024. izlaže Marta Katavić, čije je slikarstvo interpretirala Renata Šparada; a 2025. ciklus zaključuje izložba Leonarda Loscialea, o kojoj piše Leila Topić. Svaki od tekstova u publikaciji nastao je u dijalogu između kustosa, urednice i umjetnika te dokumentira istraživačke procese, eksperimentalne pristupe i osobne poetike koje su oblikovale suvremenu umjetničku scenu.

Publikacija uključuje i opsežnu dokumentaciju svih izložbi, uključujući fotografske i video zapise, kustoske bilješke i produkcijsku građu. Obradu i selekciju vizualnog materijala provodi umjetnik Goran Škofić u suradnji s Leilom Topić, dok je lekturu izdanja obavila urednica digitalnih izdanja Muzeja suvremene umjetnosti Jadranka Pintarić. Prijevod tekstova na engleski jezik, kao i povratni prijevod s engleskog, izvela je vanjska suradnica Ivana Ostojičić. Publikacija je koncipirana kao dvojezično izdanje na hrvatskom i engleskom jeziku te će biti dostupna i u tiskanom i u digitalnom obliku putem mrežnih stranica Muzeja suvremene umjetnosti.

Projekt je proveden u skladu s planiranim aktivnostima i financijskim okvirom. Urednički i produkcijski rad obuhvatio je koordinaciju između autora tekstova, urednice, prevoditeljice, lektorice i suradnika na tehničkoj pripremi. Svi su tekstovi prikupljeni, uređeni, lektorirani i prevedeni, a u tijeku je selekcija i obrada vizualnog materijala. U prvoj polovici studenoga 2025. godine obaviti će se završna obrada dokumentarne građe s izložbi i cjelokupan materijal predati dizajneru radi pripreme za tisak. Nakon završetka grafičke pripreme predviđeno je tiskanje i javno predstavljanje publikacije u Muzeju suvremene umjetnosti, čime će se simbolično zaključiti višegodišnji ciklus projekta.

Publikacija *Mogućnosti '21–'25* potvrđuje kontinuitet suradnje između kulturne i obrazovne institucije te osigurava trajnu vidljivost i dostupnost rezultata projekta. Završna faza, priprema publikacije za tisak, bit će dovršena početkom 2026.

4. KOMUNIKACIJE S JAVNOSTIMA I RAD S PUBLIKOM

Voditelji: Ivan Salečić

Komunikacija Odjela usmjerena je prema dionicima kulturne scene – profesionalnoj zajednici, partnerima, krajnjim korisnicima i drugim relevantnim skupinama – i provodi se kroz više komunikacijskih kanala: mrežnu stranicu Muzeja, tjedni newsletter, društvene mreže (Facebook i Instagram, prema potrebi YouTube), elektroničke pozivnice na muzejska događanja, objave za medije, odgovore na medijske upite i druge oblike javne komunikacije.

Posjećenost i angažman na društvenim mrežama u 2025. godini zadržali su stabilan trend uz vidljiv rast, osobito na Instagramu, gdje je zabilježen porast od 33%. Na Facebooku MSU prati 22.000 pratitelja (21.000 u 2024.), a na Instagramu 14.400 pratitelja (10.800 u 2024.).

Tijekom 2025. godine na Instagramu je objavljeno više od 700 objava, dok je na Facebooku objavljeno i više sadržaja (uključujući događanja, dijeljenja i druge formate). Uz glavne kanale Muzeja, važan doseg ostvaruju i profili pojedinih odjela i programskih cjelina. Na Facebooku to su: Ljeto u MSU (3.200 pratitelja), Atelijer Kožarić (2.500+), Zbirka Richter (2.200+), MSU edukacija (1.300+) i Klub mladih (800+). Na Instagramu: Zbirka Richter (1.500+), Klub mladih (1.400+) i MSU edukacija (1.100+).

Zbrojem pratitelja glavnih profila Muzeja i odjelskih profila dolazi se do ukupno 50.500+ pratitelja. Važno je napomenuti da se taj broj ne može tumačiti kao broj jedinstvenih korisnika (unique users), budući da ista osoba može pratiti Muzej na više kanala i profila; takvu evidenciju nije moguće pouzdano uspostaviti, pa je navedeni zbroj jedina usporediva mjera ukupnog dosega.

Tijekom godine poslano je 52 tjedna newslettera, s bazom od približno 6.000 primatelja. Na mrežnim stranicama objavljeno je više od 250 objava vezanih uz program i sadržaje Muzeja, uz redovite servisne informacije za posjetitelje te poslovne informacije (javna nabava, financijski planovi, zapisnici sjednica Upravnog vijeća i drugi izvještaji). Krajem godine muzej je počeo komunicirati događanja i putem stranice Guru za kulturu. U medijima koje pratimo, tokom 2025. godine zabilježeno je više od 420 objava koje se odnose na MSU. Odjel za odnose s javnošću MSU uključen je u aktivnosti tzv. „visibility group“ saveza L'Internationale i projekta Museum of the Commons.

Odjel je u 2025. godini jedan od osnivača nove Sekcije za marketing i odnose s javnošću u okviru Hrvatskog muzejskog društva. Preko Odjela za odnose s javnošću odvijaju se i komunikacije s protokolima lokalne zajednice i državne uprave. Također, tu je i dio muzejske komunikacije prema umjetnicima, zatim veleposlanstvima, strukovnim udrugama (MDC, HMD) i drugima. Odjel komunicira i sadržaje koji dolaze putem partnerskih organizacija (Zagreb Film Festival, Antisezona, programi u sastavu Kina MSU, akcija Kinoholik, itd...). Odjel je, u suradnji s drugim odjelima, uključen u organizaciju niza muzejskih događanja – otvorenja izložbi, konferencija za medije, drugih programa, aktivnosti MSU dućana, priredbi poput Noći muzeja ili Međunarodnog dana muzeja i dr.

Tijekom 2025. godine marketinške aktivnosti Muzeja suvremene umjetnosti bile su usmjerene na cjelovitu podršku izložbenim i programskim aktivnostima Muzeja, jačanje vidljivosti u javnosti te razvoj novih publika. Marketing je djelovao kao operativni i strateški partner u organizaciji i promociji programa, razvoju odnosa s partnerima i sponzorima te povećanju vlastitih prihoda, osobito kroz komercijalni najam prostora i prateće programe.

Odjel marketinga

Voditeljica: Andrea Barberić Lukić

viša referentica za marketing: Zvezdana Murseli

I. Sponzorstva i organizacijska podrška

Marketinški tim pružao je kontinuiranu podršku izložbenim i programskim aktivnostima kroz pronalaženje i koordinaciju sponzorstava, organizaciju tiskovnih konferencija i otvorenja izložbi, koordinaciju cateringa te provedbu drugih popratnih aktivnosti. Posebno je intenzivirana suradnja s novim najmoćnijim restorana MSU-a, tvrtkom Rougemarin, u cilju usklađivanja organizacijskih i komunikacijskih aspekata rada restorana s muzejskim programom.

II. Ulaznice

Tijekom 2025. korigirane su cijene ulaznica u skladu s tržišnim uvjetima, uz zadržavanje naglaska na dostupnosti programa široj publici. Za prodaju ulaznica koristi se platforma Ulaznice.hr, putem koje se ostvaruje i dodatna promocija kroz njihove digitalne kanale i društvene mreže. Pokrenute su i pripreme za uvođenje šestomjesečne iskaznice za posjetitelje MSU PASS.

III. Oglašavanje

Marketinške aktivnosti obuhvatile su više formata oglašavanja:

- outdoor kampanje (Zagreb plakat)
- radijsko oglašavanje (Yammat, Radio Sljeme)
- oglas u tiskanim medijima i na portalima (Hanza media)

Medijsko praćenje realizirano je u suradnji s tvrtkom Hanza media.

IV. Komercijalni najam prostora

Komercijalni najam prostora bio je jedna od ključnih aktivnosti u segmentu vlastitih prihoda, uz kontinuirano praćenje kvalitete i standarda realizacije događanja. Tijekom 2025. godine ostvareno je 30 komercijalnih najмова, uz ukupni prihod od 220.000 eura. Aktivnosti su obuhvatile pronalaženje i ugovaranje najмова te koordinaciju i provedbu događanja.

V. Nekomercijalni najam prostora

Marketing MSU-a aktivno je sudjelovao i u segmentu nekomercijalnih najмова, odnosno u odabiru, organizaciji i koordinaciji programa i događanja neprofitnih udruga, umjetničkih organizacija i/ili umjetnika. U 2025. godini realizirano je 11 nekomercijalnih najмова.

VI. MSU rođendaonica

Program MSU rođendaonica nastavio je razvijati segment publike najmlađih posjetitelja kroz organizirane proslave dječjih rođendana (3–13 godina) uz dvosatni sadržaj i kreativno vodstvo stručnih animatora, radnim danom (osim ponedjeljka) i vikendom. Program pridonosi edukaciji djece i jačanju njihove veze s Muzejom. U 2025. godini organizirano je ukupno 140 proslava, uz prihod od 30.000 eura, a producirane su i nove majice za program.

VII. Reklamni artikli / MSU shop

Produkcijom i razvojem reklamnih artikala dodatno je promoviran rad Muzeja. U 2025. godini naglasak je stavljen na izložbu Andreje Kulunčić „Činiti svijet boljim mjestom“, za koju su realizirani prateći artikli (plakat, torba, olovka i dr.).

VIII. Uređenje prostora

Pokrenuto je uređenje recepcije kao ključnog prostora prvog kontakta posjetitelja s Muzejom, s ciljem poboljšanja funkcionalnosti, korisničkog iskustva i uvjeta rada kolega na recepciji. Postavljene su nove plazme u prizemlju kao dodatne informativne točke, postavljena je rampa na ulazu u garažu MSU-a te je dvorana Školica osvežena novim zastorima. Tijekom blagdana Muzej je prigodno uređen postavljanjem borova u teglama, a pripremljene su i nove MSU majice kao prigodni blagdanski darovi.

MSU dućan

Voditeljica: Emanuela Barbaro

Tijekom 2025. godine rad trgovine Muzeja suvremene umjetnosti bio je usmjeren na unapređenje muzejskog proizvoda i jačanje uloge muzejske trgovine kao važnog promotivnog i financijskog segmenta Muzeja. Poseban naglasak stavljen je na razvoj vlastitih, autentičnih suvenira koji reflektiraju fundus MSU-a, njegovu misiju i edukativnu ulogu, uz istodobno poboljšanje kvalitete usluge prema posjetiteljima i

kupcima. Formiranje cijena proizvoda provedeno je uzimajući u obzir troškove proizvodnje, ciljano tržište i percipiranu vrijednost proizvoda, čime se nastojala postići ravnoteža između dostupnosti kupcima i održivosti poslovanja. Vidljivost i prepoznatljivost trgovine unaprijeđene su signalizacijom i prezentacijom prodajnog prostora, što je pozitivno utjecalo na interes posjetitelja i prodajne rezultate.

Webshop muzejske trgovine redovito je održavan i unapređivan, čime je omogućena dostupnost proizvoda široj publici izvan fizičkog prostora Muzeja te ostvaren dodatni kanal prodaje. Kontinuirana edukacija studenata zaposlenih u trgovini doprinijela je unapređenju razine usluge i cjelokupnog doživljaja posjeta Muzeju. U skladu s planom rada, razvijan je raznolik i relevantan asortiman proizvoda koji sadržajno i konceptualno nadopunjuje muzejske izložbe i zbirke. Posebno se ističe suradnja sa socijalnom zadrugom Humana Nova prilikom izrade suvenira za izložbu Andreje Kulunčić. Humana Nova djeluje kao društveno poduzeće s pozitivnim utjecajem na okoliš, društvo i gospodarstvo, kroz održive i uključive modele poslovanja, čime je ova suradnja dodatno osnažila edukativnu, društveno odgovornu i održivu dimenziju muzejske trgovine.

Tijekom godine trgovina je aktivno sudjelovala u promociji muzejskih izdanja. Održana je promocija monografije Ivana Picelja, čiji je projekt nagrađen Award of Excellence magazina Communication Arts te uvršten u Communication Arts Design Annual 66, referentni godišnji pregled najkvalitetnijih dizajnerskih radova. Također su realizirane promocije kataloga Jelene Janković – 8. kat, kataloga Vibraception, izdanja Jacques Ranciére: Razdioba osjetilnog, kao i reizdanja publikacije Atelijer Kožarić – Laboratorij za oživljavanje, čime je dodatno osnažena vidljivost izdavačke djelatnosti Muzeja.

U poslovanju trgovine poseban naglasak stavljen je na održive prakse, uključujući korištenje ekološke ambalaže i suradnju s društveno odgovornim partnerima. Redovito su prikupljane povratne informacije kupaca te je praćeno tržište i konkurencija, što je omogućilo prilagodbu ponude i kontinuirano unapređenje rada. Zaključno, tijekom 2025. godine trgovina Muzeja suvremene umjetnosti uspješno je realizirala planirane aktivnosti, ojačala svoju edukativnu, promotivnu i društveno odgovornu ulogu Muzeja.

5. UNAPREĐENJA U UPRAVLJANJU USTANOVOM

Izrada plana upravljanja, korištenja i modaliteta suradnje za prostore kojima upravlja ustanova ili za nove prostore u izgradnji

Posljedice potresa koji su pogodili Zagreb 2020. promijenili su uvjete poslovanja, a Muzej suvremene umjetnosti odgovorio je solidarno, ustupajući svoje prostorne kapacitete muzejskim institucijama čije su zgrade teško oštećene. Tako prostore Muzeja koriste djelatnici Muzeja za umjetnost i obrt, Hrvatskog školskog muzeja i Hrvatski prirodoslovni muzej i to na različite načine.

Zaposlenici Muzeja za umjetnost i obrt uglavnom koriste radne prostore koji su prilagođeni njihovim specifičnim potrebama. Hrvatski školski muzej koristi dio izložbenog prostora koji obuhvaća dvije dvorane – u jednoj je postavljena Pariška soba, dok je druga dvorana namijenjena povremenom održavanju edukativnih radionica u organizaciji muzeja. Hrvatski prirodoslovni muzej koristi poseban prostor za pohranu i čuvanje svoje knjižne građe.

Petnaesto izdanje Trijenala kiparstva, zbog posljedica potresa, održano je u Muzeju suvremene umjetnosti. Kao suorganizatori, naši djelatnici i stručni odjeli imali su ključnu ulogu u organizaciji te važne manifestacije, osiguravajući potrebnu podršku za realizaciju izložbe. Time smo potvrdili svoju ulogu muzeja solidarnosti, pružajući podršku kulturnim institucijama u situacijama kada je to najpotrebnije.

U prostoru Zbirke Vjenceslava Richtera i Nade Kareš Richter redovito se održava seminarska nastava studenata Arhitektonskog fakulteta pod vodstvom profesora Idisa Turata. Ta suradnja proizašla je kao odgovor na potrebe koje su se pojavile uslijed pandemije i potresa, kada je bilo nužno pronaći odgovarajuće prostore za izvođenje nastave. Prostor Zbirke idealno je okruženje za provođenje nastave u manjim grupama studenata, a redovito održavanje nastave dodatno povezuje akademsku zajednicu i muzej, istovremeno naglašavajući ključnu ulogu muzejskih institucija u obrazovnom procesu.

6. UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA

U Muzeju je s 31.12.2025. u radnom odnosu 63 zaposlenika. Dosadašnja praksa jasno ukazuje na manjak kadrova u određenim odjelima. Taj nedostatak otežava planiranje, organizaciju posla i negativno utječe na kvalitetu realizacije programa.

U 2025. godini planirano je zapošljavanje 19 djelatnika, a odobreno je 6 novih radnih mjesta. Četvero zaposlenika otišlo je u mirovinu. Najveći broj novih radnih mjesta, planirano je u Tehničko-sigurnosnom odjelu koji je odgovoran za održavanje zgrade i sigurnost posjetitelja. Taj odjel je godinama pogođen kadrovskim nedostatkom, što dovodi do poteškoća u održavanju zgrade, realizaciji programa i osiguravanju sigurnih uvjeta za rad. Nova zapošljavanja imaju za cilj poboljšati održavanje, a time i sigurnost zgrade, osigurati tehničku podršku u dvorani Gorgona i realizaciju svih muzejskih programa.

1. Umjetničko i stručno osoblje:

Planirano je ukupno 5 zapošljavanja umjetničkog i stručnog osoblja, od kojih se 2 odnose na popunjavanje postojećih radnih mjesta zbog odlaska u mirovinu dr. sc. Snježane Pintarić, na radnom mjestu muzejskog savjetnika i Nenada Lalovića, muzejskog tehničara.

Upraznjeno radno mjesto zbog odlaska u mirovinu dr.sc. Snježane Pintarić popunjeno je 13.3.2025., sklapanjem ugovora o radu s Bellom Rupena, na radnom mjestu kustosa.

Upraznjeno radno mjesto zbog odlaska u mirovinu Nenada Lalovića, muzejskog tehničara, popunit će se tijekom 2026. godine, budući da je Nenadu Laloviću radni odnos prestao 31.12.2025. godine.

2. Administrativno osoblje:

Planirana su 3 nova zapošljavanja. Jedno se odnosilo na popunjavanje upražnjenog radnog mjesta zbog odlaska u mirovinu Vesne Kovačević koja je od 31.12.2024. godine radila na radnom mjestu financijski knjigovođa blagajnik (novim Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada Muzeja suvremene umjetnosti to radno mjesto prevedeno je u radno mjesto - računovodstveni referent). Navedeno radno mjesto popunjeno je sklapanjem ugovora o radu s Mirelom Stepić, s danom 10.3.2025.

Odobreno novo radno mjesto – suradnik za financijske i računovodstvene poslove popunjeno je 17.11.2025., sklapanjem ugovora o radu s Ivanom Štefančićem.

3. Tehničko i pomoćno osoblje:

Odobrena su 2 radna mjesta, od kojih se jedno odnosi na popunjavanje postojećeg radnog mjesta zbog odlaska u mirovinu Biserke Lovrenšćak, zaposlene na radnom mjestu čistačice, dok se drugo mjesto odnosi na domara.

Radno mjesto čistačice popunjeno je sklapanjem ugovora o radu sa Škendijom Gashi, s danom 22.9.2025. godine, dok radno mjesto domara (drugi izvršitelj) nije popunjeno.

4. Ostalo:

Odobrena su četiri nova zapošljavanja kojima je osigurana kvalitetnija tehnička podrška za programe u dvorani Gorgona te produkcija izložbenih programa: majstor svjetla, majstor tona, pozoriški radnik (2 izvršitelja).

Radno mjesto majstora svjetla nije popunjeno tijekom 2025. godine, jer se na prvi objavljeni natječaj nije javio nijedan kandidat koji ispunjava uvjete, a po provedenom drugom natječaju izabrani kandidat odustao je od sklapanja ugovora o radu.

Radno mjesto majstora tona popunjeno je sklapanjem ugovora o radu s Igorom Lukićem, s danom 1.10.2025.

Radna mjesta pozoriškog radnika (2 izvršitelja) popunjena su sklapanjem ugovora o radu s Tomislavom Prinčićem i Igorom Bedenikom, s danom 17.11.2025. godine.

7. TEKUĆE, INVESTICIJSKO ODRŽAVANJE I KAPITALNI PROJEKTI

Tijekom 2025. godine redovito je provođeno tekuće održavanje sustava. U području hidroizolacije ravnih krovova i terasa utvrđeno je da je postojeća hidroizolacija na više lokacija propusna, što je uzrokovalo povremena curenja u izložbene prostore, druge radne prostore i čuvaonice. U skladu s raspoloživim i

odobrenim sredstvima, tijekom godine provedeni su parcijalni zahvati i djelomična sanacija krovšta radi ublažavanja i lokalnog zaustavljanja prodora vode. Međutim, ti zahvati nisu u potpunosti otklonili uzroke problema, zbog čega je kao sljedeći korak predviđena izrada projekta cjelovite sanacije s detaljnim troškovnikom i projektnom procjenom.

Na vanjskim platoima zabilježena su oštećenja betonskih i drvenih podova (pukotine i degradacija), uz dodatni problem nefunkcionalnih odvodnih kanala. Tijekom 2025. godine provedene su osnovne interventne mjere, a planirana je izrada projektne dokumentacije sanacije s detaljnim troškovnikom i procjenom troškova. Dodatno, u unutarnjim prostorima zabilježena su djelomična oštećenja industrijskih, betonskih i drugih podova, te je predviđena sanacija oštećenih dijelova. Nevrijeme u srpnju 2025. godine prouzročilo je manja oštećenja na fasadi Muzeja, koja su sanirana. Kako bi se spriječila slična oštećenja na drugim, do sada neoštećenim dijelovima, predviđena je izrada projekta sanacije polikarbonatne i alubond fasade s detaljnim troškovnikom i procjenom troškova.

Nadalje, pokrenut je proces pripreme za sanaciju postojećeg sustava ovlaživanja zamjenom novom tehnologijom, s ciljem stabilnije regulacije vlage tijekom sezone grijanja. U 2025. godini bila je u tijeku izrada projektne dokumentacije. Napravljena je parcijalna izrada cijevnog razvoda demineralizirane vode na sjevernom krovu muzeja te nabava i ugradnja elektroparnih ovlaživača „Condair“ na klima komore koje pokrivaju 2. i 3. kat izložbenog prostora stalnog postava. Postavljanje novih ovlaživača „Condair“ u restauracijske radionice. Izrada projektne dokumentacije i izvođenje radova na sustavu odvlaživanja čuvaonica umjetnina.

Složena rasvjeta izložbenih prostora zahtijeva redovite dnevne i tjedne preglede sustava, zamjene lampi, adresibilnih prigušnica te PLC uređaja (Dalisa), čija je ispravnost nužna za adresiranje, podešavanje rasvjete i upravljanje putem računala. Protupanična rasvjeta sastavni je dio sustava rasvjete izložbenih prostora te podliježe obveznom godišnjem ispitivanju, pri čemu je prije testiranja nužno zamijeniti neispravne baterije.

S obzirom na starost sustava i činjenicu da je Muzej u 16. godini rada, tijekom 2025. godine zabilježeno je učestalije pregrijavanje halogenih žarulja, zbog čega je dio rasvjete parcijalno zamijenjen LED žaruljama, u skladu s mogućnostima i dostupnošću opreme. Halogene žarulje više nisu dobavljive, dok su zamjenske LED žarulje višestruko skuplje i nisu u potpunosti odgovarajuće u svim segmentima.

Informatički sustav Muzeja tijekom 2025. godine djelomično unaprijeđen kroz provedbu prioritetnih zahvata, u skladu s raspoloživim sredstvima, no za osiguravanje stabilnog i sigurnog rada sustava nužno je nastaviti s investicijama i u sljedećem razdoblju, uključujući nabavu novih komponenti i njihovu integraciju. Planirana je migracija lokalnog servera na Microsoft cloud uz korištenje usluge Office 365. Zbog umreženja CNUS-a, iz kojeg se upravlja sustavima grijanja-hlađenja, elektroničko-tehničke zaštite, vatrodojave i razglasa, ispravnost poslužitelja i pripadajućih komunikacijskih ormara od ključne je važnosti za svakodnevno funkcioniranje Muzeja i provedbu programskih aktivnosti.

Zbog pada filmskog platna, višenamjenska dvorana Gorgona bila je privremeno zatvorena u trajanju od približno dva mjeseca radi sanacije nastale štete. U okviru sanacije nabavljeno je novo filmsko platno. Dodatno je osuvremenjena dvorana novim projektorom, te rasvjetom, međutim zbog dotrajalosti sustava i opreme i dalje postoji potreba za nabavom novog tonskog pulta te rasvjetnog pulta.

Nadalje, realizirane su nabavke roba, radova, usluga i opreme, prema godišnjem planu održavanja same zgrade i potrebama muzejske djelatnosti. Redovito je provedeno atestiranje i servisiranje što uključuje dizala, pokretne stepenice, podizne platforme i scensku mehanizaciju i podliježe propisima za održavanje strojeva s povećanom opasnošću stoga je potreban redovni mjesečni servis od strane ovlaštenog poduzeća kao i jednogodišnje ispitivanje u skladu s Pravilnikom o sigurnosti dizala – NN br. 97/09, Zakonom o zaštiti na radu (NN br. 59/96, 94/96, 114/03, 86/08 i 75/09, Pravilnikom o tehničkim normativima za pokretne trake i stube za prijevoz ljudi SL br. 66/78 – NN br. 53/91. Redovito je organizirano zbrinjavanje otpada uz osiguravanje prostora za privremeno skladištenje sortiranog otpada i reguliranje ugovornih odnosa s ovlaštenim tvrtkama za odvoz, zbrinjavanje i/ili uporabu pojedinih vrsta otpada.

8. UPRAVLJANJE IMOVINOM

Popis nekretnina koje koristi Muzej suvremene umjetnosti s podacima o vlasništvu:

1. **Zgrada Muzeja suvremene umjetnosti, Avenija Dubrovnik 17, Zagreb**

Broj čestice 382, broj uloška 20614, zemljišnoknjižni odjel Novi Zagreb, k.o. Zaprudski otok,

upisani vlasnik: Grad Zagreb

MSU koristi zgradu temeljem ugovora o korištenju koji je sklopljen s Gradom Zagrebom, 3.2.2021.

2. Zbirka Vjenceslava Richtera i Nade Kareš Richter, Vrhovec 38a, Zagreb

Broj čestice 692/9, broj uložka 20362 zemljišnoknjižni odjel Zagreb, k.o. Grad Zagreb,

upisani vlasnik: Grad Zagreb

MSU koristi zgradu temeljem ugovora o međusobnim pravima i obvezama u upravljanju Zbirkom Vjenceslava Richtera i Nade Kareš Richter od 21.5.1998.

3. Arhiv Tošo Dabac, Ilica 17, Zagreb

MSU koristi prostor u zgradi temeljem ugovora o međusobnim pravima i obvezama u upravljanju Arhivom Tošo Dabac od 9.5.2006.

U ožujku 2019. cjelokupna građa Arhiva Tošo Dabac izmještena je i preseljena je u prostor MSU-a u Aveniji Dubrovnik 17, zbog neispravnih električnih instalacija koje su prema nalazu inspekcije rada predstavljale opasnost za zaposlenike i građu.

MSU i Republika Hrvatska sklopili su ugovor o zakupu 2/3 predmetnog prostora koji je još uvijek na snazi. Temeljem presude Trgovačkog suda u Zagrebu broj 1632/16 (sudski spor vođen je temeljem tužbe trgovačkog društva BENZ d.o.o.) kojom je MSU naloženo ispražnjenje predmetnog prostora, upućen je dopis Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, radi njihova očitovanja i termina za predaju prostora. U svom očitovanju od 5. 3. 2024. Ministarstvo navodi da se vodi postupak razvrgnuća suvlasničke zajednice na predmetnoj nekretnini te da se trgovačko društvo BENZ d.o.o. suglasilo s prijedlogom razvrgnuća na način da društvo BENZ d.o.o. ustupi svoj suvlasnički udio u predmetnom prostoru površine 177 m² Republici Hrvatskoj. Slijedom navedenoga, zahtjev za predajom u posjed nekretnine koja bi razvrgnućem suvlasničke zajednice trebala pripasti u suvlasništvo Republike Hrvatske, Ministarstvo smatra nesvrhsishodnim obzirom da bi BENZ d.o.o. po zaključenju sporazuma o razvrgnuću prostor trebao predati Republici Hrvatskoj s kojom MSU ima sklopljen važeći ugovor o zakupu. Predstoje dogovori Republike Hrvatske i Grada Zagreba oko predmetnog prostora, nakon čega će se pristupiti uređenju prostora i preseljenju odnosno povratku Arhiva Tošo Dabac na lokaciju u Ilici 17.

9. FINANCIJSKI POKAZATELJI

UKUPNO PLANIRANI PRIHODI NA GODIŠNJOJ RAZINI	Izvor	UKUPNO
Opći prihodi i primici – Grad Zagreb	1.1.2.	4.635.129,70
Vlastiti prihodi	3.1.1.	316.274,96
Prihodi za posebne namjene	4.3.1.	151.730,88
Pomoći od ino vlada i tijela EU	5.1.1.	101.240,00
Pomoć iz drugih proračuna – Ministarstvo kulture i medija RH	5.2.1.	111.425,23
Prihodi od sponzora i donacija	6.1.1.	134.670,58
SVEUKUPNO PRIHODI:		5.450.471,35

Zagreb, 02.02.2026.

Ravnateljica:
Vesna Meštrić